

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Schiller, Friedrich.; oversatte af Johannes Magnussen ; med Indledninger af P. Hansen.

Titel | Title:

Schillers udvalgte Værker

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Vol. 1

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Siegfried Michaelsens Forlag,

1896

Fysiske størrelse | Physical extent:

8 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

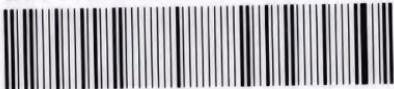
UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

56-89-8°

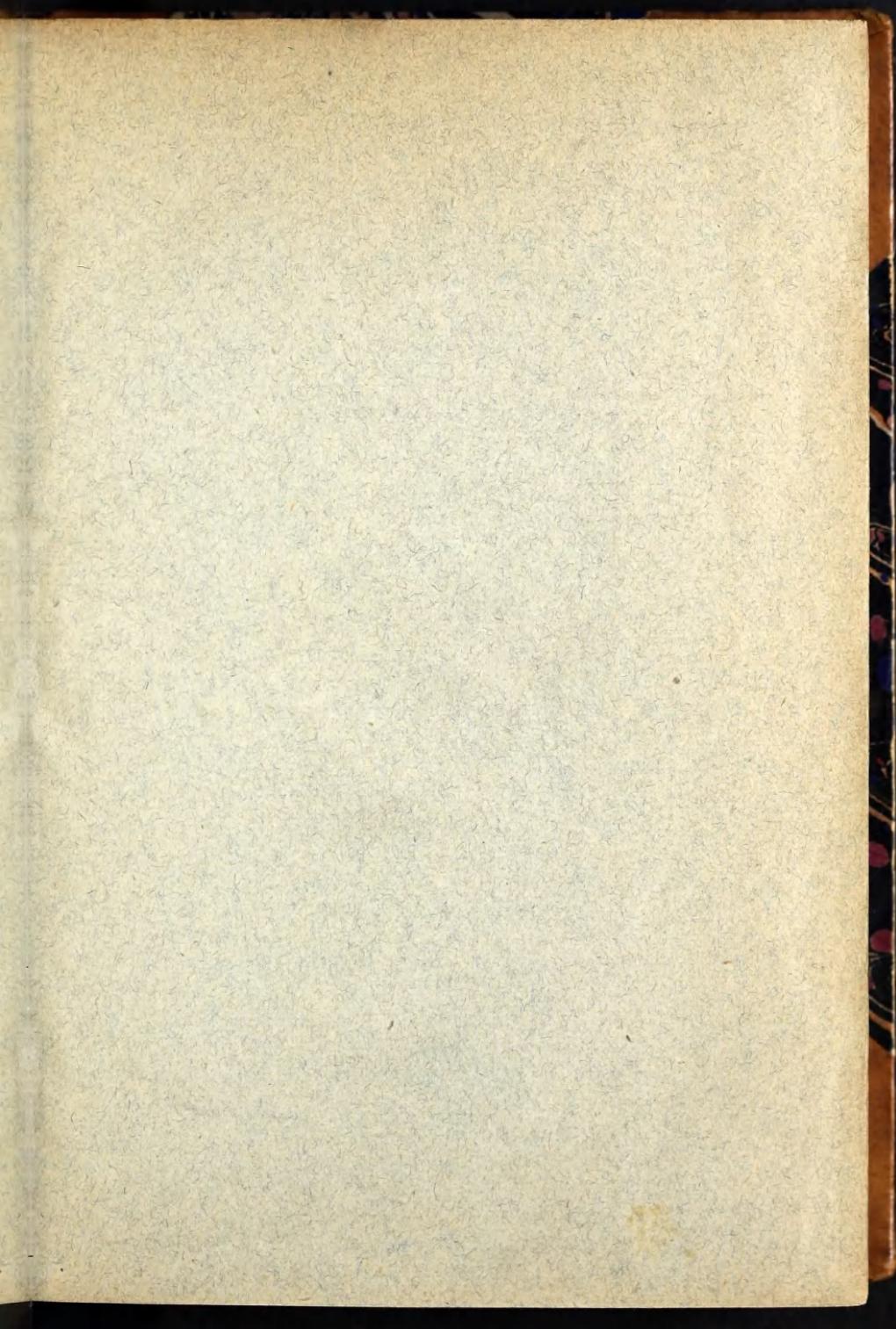
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 56 8°

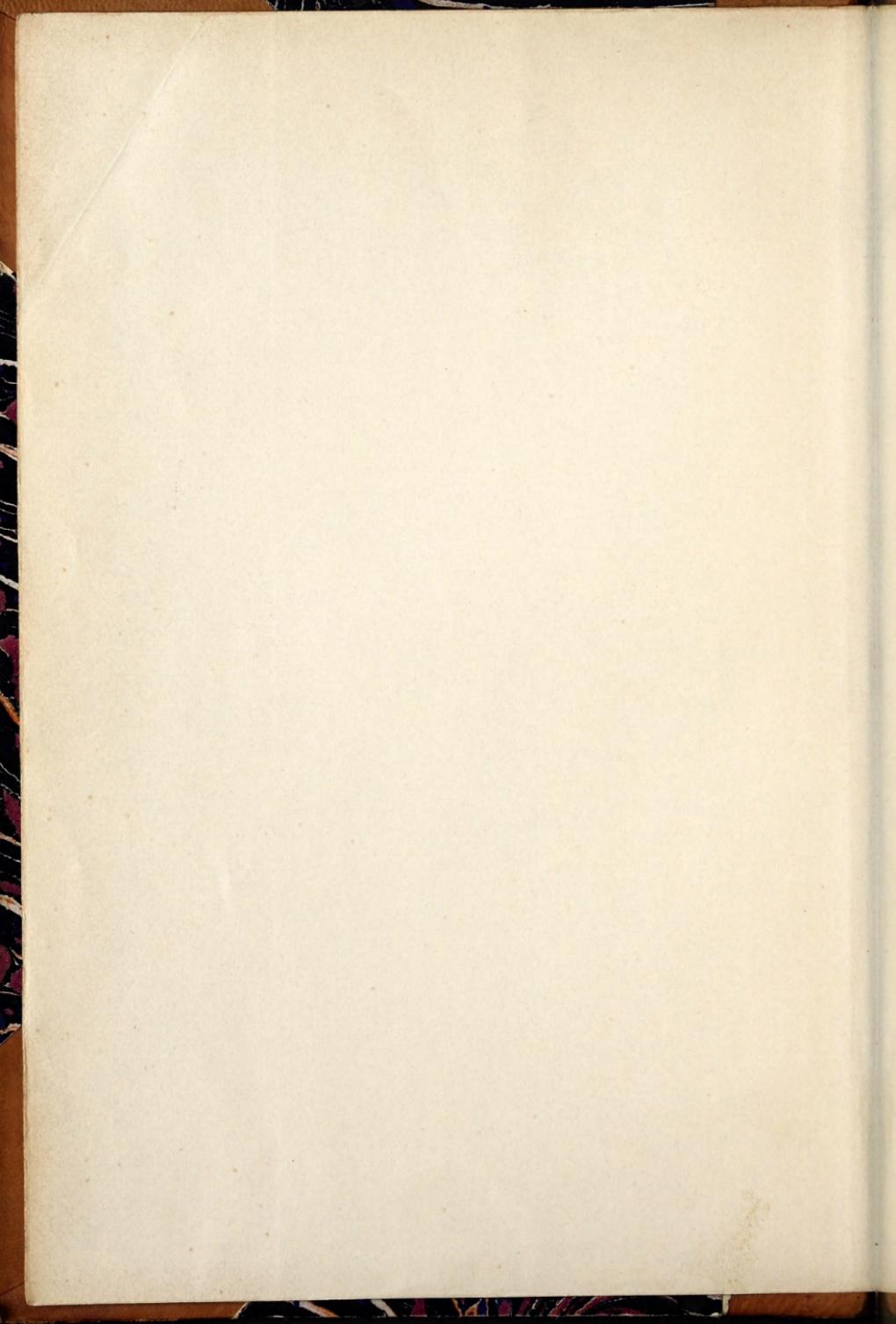

1 1 56 0 8 00623 4

+REX

Schillers udvalgte Værker

oversatte af,

Johannes Magnusen

med Indledninger af

P. Hansen

første Bind

— Don Karlos —

Kjøbenhavn

Siegfried Michaelsens Forlag

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover)

1896

INDLEDNING

TIL

„DON KARLOS“.

Ni store dramatiske Digtninger ere udsprungne af Schillers Aand, som ni Symfonier af Beethovens. De ere vidt forskjellige af Stemning og Klangfarve, ikke mindre forskjellige i Henseende til den kunstneriske Udførelse, som stadig tiltager i Beherskelse og Besindighed. Paa Overgangen mellem det Trodsigt-Vilde, Ildfulde og Ubegrænsede i de tre første Skuespil (»Die Räuber«, »Fiesko« og »Kabale und Liebe«) og den modne, selvsikkre Kunst i de fem sidste (Wallenstein-Trilogien, »Maria Stuart«, »Jungfrau von Orleans«, »Braut von Messina« og »Wilhelm Tell«) staaer det »dramatiske Digt« »Don Karlos, Infant von Spanien«, som en poetisk Frembringelse, der ikke fornægter sit Slægtskab med Stormtidens Ungdomsdigtning, samtidig med at den tydelig vidner om, at et nyt Kunstideal er gaaet op for Digteren og en ædrueligere, klarere Stil er ifærd med at udvikle sig hos ham.

INDLEDNING.

Saameget mindre kan det undre, at »Don Karlos« paa flere Punkter fortsætter de foregaaende Skuespils Ideretning, som Emmet til denne dramatiske Digtning allerede meget tidligt frembød sig for Schiller og vakte hans Interesse. Hans Hjemland, det daværende Hertugtugdømme Württemberg, var en af de despotisk regerede tydske Smaastater, hvor man kun trak Veiret af Landsherrens Naade, og særligt her kunde det falde trangt at udføre denne Funktion, fordi den strenge Hertug Karl Eugen, en kraftig Type paa Tidens saakaldte »oplyste Despoter«, vilde ordne sine Undersaatters Livsførelse i Smaat som i Stort og da ogsaa havde grebet bestemmende ind i den unge Friedrich Schillers Tilværelse ved at befale ham optagen som Elev paa sit militairt ledede Akademi eller Universitet, den senere saakaldte Karlsskole. Herfra var den enogtyveaarige Yngling udgaat 1780, efter henved otte Aars juridiske og medicinske Studier, hvis praktiske Udbytte nu blev en underordnet Plads som Militairlæge ved et Regiment i Stuttgart, en Stilling, der lønnedes med atten Gylden maanedlig, satte ham i Rang omrent med Underofficerer og snevrede enhver af hans Bevægelser ind under den strenge Soldater-Disciplin. Da »Røverne« 1782 spilledes første Gang i Mannheim, fandt Sch. det ikke raadeligt at søge om Orlov til at overvære Opførelsen; han indfandt sig til den i al Hemmelighed, og da hans Fraværelse fra Stuttgart blev røbet, dikterede Hertugen ham fjorten Dages Arrest paa Hovedvagten og forbød ham kort og godt al videre Syssel med poetiske Sager. I Arresten havde Sch. Otium nok til at overtænke den Fremtid, der vilde vente ham som litterair Mand under Karl Eugens Scepter; paa Fæstningen Hohen-Asperg sad Digteren Chr. Schubart som Fange, og Sidestykker til denne Voldshandling fattedes ikke i Hertugens Regeringshistorie. Da nu tilmed en Replik

i »Røverne« (om Graubünden som et Land med det rette Gavtyve-Klima) nær havde givet Anledning til diplomatiske Reklamationer, fandt Sch. det klogest at bjerge sig itide og forlod en Septembernat 1782 i al Hemmelighed Stuttgart, naaede efter adskillige Eventyr og Farer Mannheim, men følte sig eiheller tryg der og modtog derfor det Tilbud, som Fru v. Wolzogen, Moder til en af hans Akademikammerater, gjorde ham om et Tilflugtssted paa hendes Eiendom i Bauerbach, en Landsby ved Meiningen. Hertil ankom den landflygtige Digter i December som »en Skibbruden, der med Møie har kæmpet sig ud af Bølgerne«, for at bruge hans eget Udryk. Blandt de Bøger, han udbad sig tillaans hos Bibliothekaren Reinwald (som senere blev gift med hans Søster), findes to, der pege paa digteriske Emner, som han tænkte paa at behandle: Skotlands Historie af Robertson, og af Abbé St. Réals *Oeuvres* »den Del, som omhandler Don Karlos af Spanien.«

Foreløbig fængsledes han mest af det sidstnævnte Stof og tog allerede i sit landlige Exil fat paa dets Udførelse. Men mellem den første Indledningsreplik om de skjonne Dage i Aranjuez og den mørke Afgjørelse, hvormed Kong Philip slutter Skuespillet, kom der til at ligge en Aarrække, ganske imod Schillers egen Theori om, at man aldrig bør anvende mere end een Sommer paa et dramatisk Arbeide, for ikke at komme paa Siden af den oprindelig lagte Plan. Intet af Schillers øvrige Skuespil har havt tilnærmedesvis saa langsom en Fremkomst som »Don Karlos«. Dette hænger sammen med Digterens bevægede Livsgang i disse Aar. Han havde ondt ved at falde til Ro. Fra Bauerbach kom han til Mannheim og skaffede sig en Stilling som Dramaturg ved Theatret, men følte sig overseet og utilfredsstillet. Han tænkte paa at drage til Weimar, hvis Hertug,

INDLEDNING.

Goethes berømte Karl August, som Paaskjønnelse for den forelæste første Akt af »Don Karlos« havde hædret ham med en Udnævnelse til »Sachsen Weimarischer Rath«. Udmærkelsen voldte Sch. megen Glæde, men en mindst ligesaa stor fornam han, da han i Sommeren 1784 modtog en Haedersgave fra ubekjendte Beundrere i Leipzig, to forlovede Par: Chr. Körner, Ferd. Huber og Søstrene Minna og Dora Stock. Deres Portraiter var tegnede af sidstnævnte, et betydeligt kunstnerisk Talent, hvem ogsaa det ældste Schillerportrait skyldes, Körner havde komponeret en Melodi til Amalias Sang af »Røverne« og Minna broderet en Portefeuille, som Sch. strax bestemte til Gjemmested for de Blade, han havde færdige af Manuskriptet til »Don Karlos«. Gaven førte til en Brevvexling og denne atter til, at Sch. brød op fra Mannheim og styrede ad Leipzig til for at fæste Bo i Vennernes Nærhed. Den Modtagelse, der blev ham til Del, overtraf hans Forventninger, men da Firkløverets betydeligste Led, Körner, havde sine Embedsforretninger i Dresden, rejste Sch. dertil og tog Bolig i den venlige lille Elbby Loschwitz, hvor den tre Aar ældre og meget velhavende Ven eiede et Vinbjerg med landlig Bolig. I henved to Aar boede Digteren her, fri for Næringsorg og andre materielle Bekymringer, sysselsat med sine Studier og poetiske Arbeider. Var Körner ham en fuldgod Støtte i alle øvrige Forhold, saa blev den livskluge, besindige, men for Poesi og Kunst varmtfølende Mand — Digteren Theodor Körners Fader — ved sin Indflydelse paa Schillers Udvikling tillige af den største Betydning for hans Digtning og den forandrede Karakter, den efterhaanden antog. Denne Forandring i Livssyn og Kunstideal spores ogsaa i »Don Karlos«, som blev fuldført i Loschwitz og forelaa færdig i Forsommeren 1787 — altsaa godt og vel fire Aar efter den første Konception.

•DON KARLOS•.

Hvad Under da, at Skuespillet senere Halvdelen tydeligt viser, hvor langt Digteren er kommen paa Siden af den Plan, der foresvævede ham, da han nedskrev de første Scener. Schiller har til Overflod selv henledet Opmærksomheden paa denne Uoverensstemmelse ved at søge at forsvare den i de »Briefe über Don Karlos«, som han senere skrev til Forklaring af sit Stykke.

Det har ikke øst sit Stof direkte af Historien; den Don Karlos, som den videnskabelige Undersøgelse har bragt for Lyset, en ondsindet, svaghjernet og med alskens sjælelige Skavanker beheftet Abnormitet, vilde kun daarligt egne sig til Idealhelt i et tragisk Drama. Schillers nærmeste Kilde er den ovennævnte Fremstilling af Abbé St. Réal: »*Dom Carlos, nouvelle historique et galante*«, en fri Sammenblanding af Historie og Fabel. Hovedvægten er her lagt paa Infantens Kjærlighed til sin Stivmoder, der ogsaa hos Sch. strax anslaaes som Handlingens Grundakord; herfra har han ogsaa Prinsesse Ebolis Dobbeltforhold til Kongen og Prinsen saavel som dennes Venskab med Marquis Posa. Det Hele former sig hos St. Réal til en Hofintrige med let historisk Baggrund, og den unge Dramatiker kunde med Rette tro her at have fundet et taknemligt Emne for et Skuespil, i hvilket han kunde indlægge sine egne stormende Følelser fra de sidste Stuttgarter-Aar ved at gjøre Karlos til en for Frihed og Ret begeistret sværmende »Stürmer und Dränger«, Philip til et Sort i Sort malet Afbilledede af Despoterne i Karl Eugens og de andre Smaatyrranners Skikkelse, samt Inkvisitionen til det Magthaverernes Redskab, som det var en Pligt og en Glæde at knuse. »I Fremstillingen af Inkvisitionen,« skriver Sch. i et Brev, »vil jeg hævne den prostituerede Menneskehed og sætte dens Skampletter i Gabestokken.« Da det var Meningen at skrive Stykket i Prosa, vilde det, trods de historiske Navne, hverken i sin Aand eller

INDLEDNING.

sin Form have adskilt sig væsenligt fra et borgerligt Drama som »Kabale und Liebe« og ialfald være kommen til at staa i Niveau med »Fiesko«. Men i Mannheim forandrede Sch. forsaavidt sin oprindelige Plan, som han besluttede sig til at forlade Prosaformen og — efter Lessings Exempel i »Nathan der Weise« — anvende Femfodsjamben, fordi Verset, som han skriver, »vil give min Karlos særdeles megen Værdighed og Glans.« Samtidig fører Studiet af de franske Klassikere ham umærkeligt mere og mere bort fra Sturm- und Drang-Tidens store Forbillede Shakspeare, og som der allerede vifter en fransk Luftning gjennem St. Réals Fortælling, saaledes røber ogsaa Stykkets Scenebygning og dets Forbindelse af politisk Handling med Kjærlighedsskjæbner en Paavirkning af Racine, hvis »Phædra« — beslægtet i Emnet med »Karlos« — Sch. som bekjendt senere oversatte. Idet han saaledes kom bort fra tidligere Voldsomhed i Situationsbygning, fik han ogsaa Øjet op for tidligere Ensidighed i Karaktertegning, og den første betydningsfulde Følge heraf var Omformningen af Philip fra en Theaterskurk til en menneskelig Personlighed, paa hvis rette Forstaaelse i dens Blanding af Høihed og Slethed, Lykke og Ulykke Sch. endog lagde Hovedvægten med Hensyn til den Virkning, han ventede sig af sit Skuespil.

Havde dette i Mannheim begyndt at antage Form af en fransk Intrige-Tragedie med historisk Farve, saa skulde det under den senere og væsenligere Udarbeidelse i Loschwitz undergaa endnu en Forvandling og fremtræde som kosmopolitisk Tendensdrama i Oplysningsideernes Tjeneste. Som den veltalende Telk for Humanitetens, Troes- og Tænkefriheden, den borgerlige Samfundslykkes Sag bliver Marquis Posa mere og mere Digerens Yndlingsskikkelse og stiller i den Grad Karlos i Skygge, at det i Skuespillet sidste Halvdel ikke er Titelfiguren, men aldeles afgjort

Posa, som er Helten. Medens Forholdet mellem de to fra først af løb ud paa en Venskabets Forherligelse og Marquien beskedent tvivlede om Fyrstens Bestandighed, maa senere denne erklære sig for den Ringere, samtidig med at Digteren fører Posa ind paa rigere Baner, bort fra den ensidige Optagethed af Venskabet. Man spører den modne og besindige Dresdner-Vens stille Indflydelse. Karlos var Genitidens i ædel Begeistring og Vrede fremfusende Barn; men Genitidens Væsen kom Sch. ud over ved Samlivet med Körner og fik Øie paa et større Ideal end Himmelstormeriets: den virksomme Handlings, og som Talsmand for dette Ideal blev Posa ham fra nu af den vigtigste Skikkelse, Samtalen mellem Kongen og Marquien Handlingens aandelige Midtpunkt. Selv uddover sin Død behersker Posa Handlingen, indtil lige mod Dramaets Slutning Don Karlos paany tager Interessen fangen og hævder sig som Hovedperson, men tillige som en omskabt Skikkelse, dannet i Vennens Lignelse. Den Maade, paa hvilken Digteren har søgt at begrunde denne sit Skuespils nye Vending, er og bliver en af dets Svagheder: en Mængde Motiver fremføres, ligesaa brogede i deres Vexling som svage og vase i deres indbyrdes Forbindelse, næsten et Kaleidoskop af hastigt vexlende Scener, mellem hvilke det er vanskeligt at fastholde den indre og ydre Sammenhæng.

Er Kunstmærkets Enhed saaledes brudt, saa tør det nok siges, at dette Brud ikke har været til Skade for den Yndest, det har staaet og endnu staaer i hos Digterens Folk. Det er den ideale Strømning i Posas Opræden og Tale, den abstrakte Frihedshelts glødende Pathos og platonisk-politiske Begeistring, som mere end noget Andet har gjort Schillers »Don Karlos« til et af de mest beundrede, for ikke at sige forgudede Værker i den tydske Nationalitteratur. Selvfølgelig hører det ogsaa

INDLEDNING.

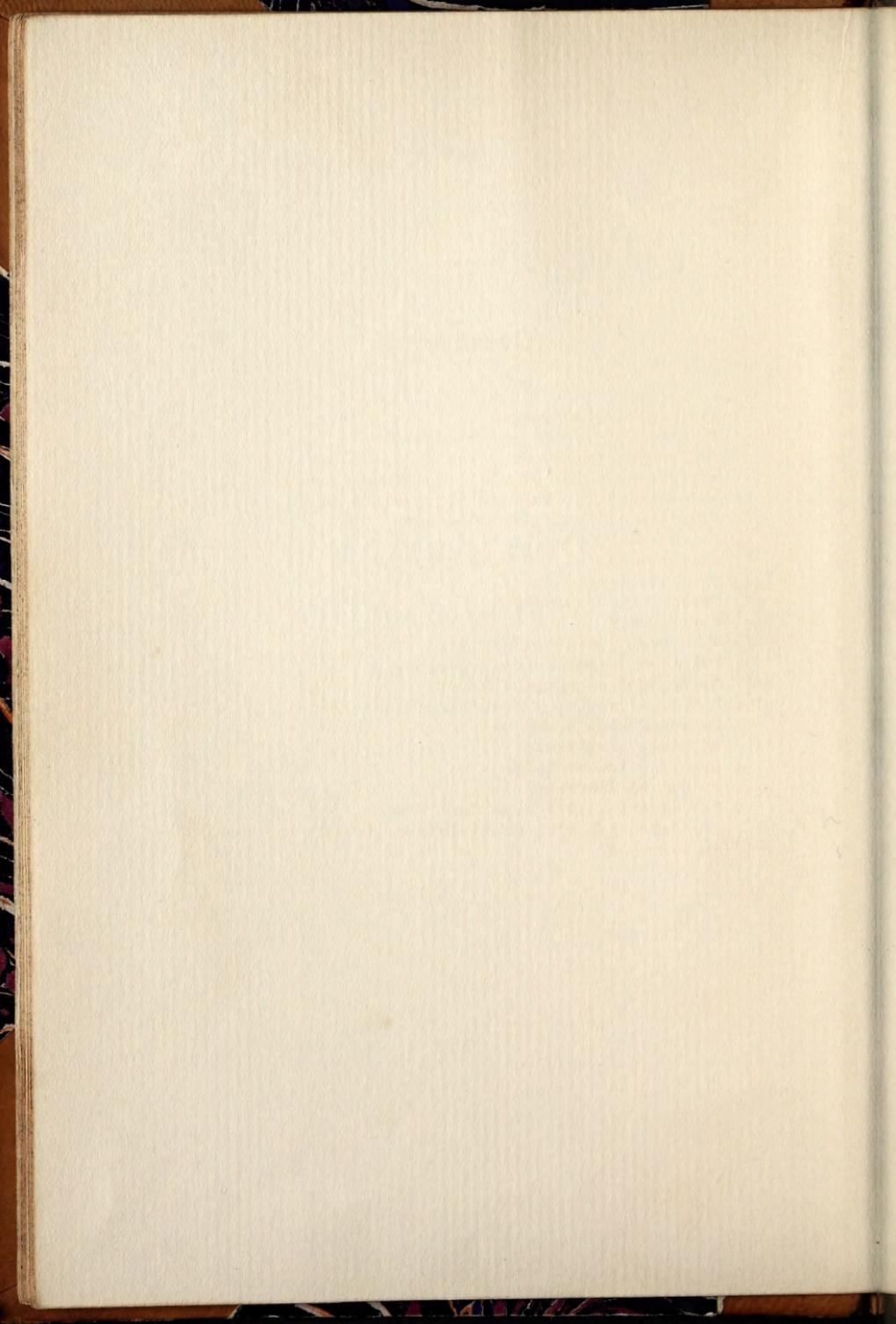
til det staaende Theaterrepertoire, trods sit uforholds-mæssige Omfang — omtrent 5,500 Vers, altsaa henved det Dobbelt af, hvad et retskaffent Theaterstykke bør indeholde. Paa denne svulmende Fylde maa der bødes ved Beskæringer, men det hænder ogsaa, at man ved klassiske Forestillinger giver »Don Karlos« hel og holden paa to efter hinanden følgende Aftener, og saadanne Opførelser savne ikke et Publikum, der nødig vil undvære noget af de mangfoldige »bevingede Ord«, som Replikskiftet indeholder — det bedste Vidnesbyrd om den dybe og varige Virkning, »Don Karlos« har øvet. Paa vor Scene har det kun været en flygtig Gjæst, opført fem Gange 1831—32 i Oversættelser af Rahbek og C. Molbech.

Septbr. 1893.

P. HANSEN.

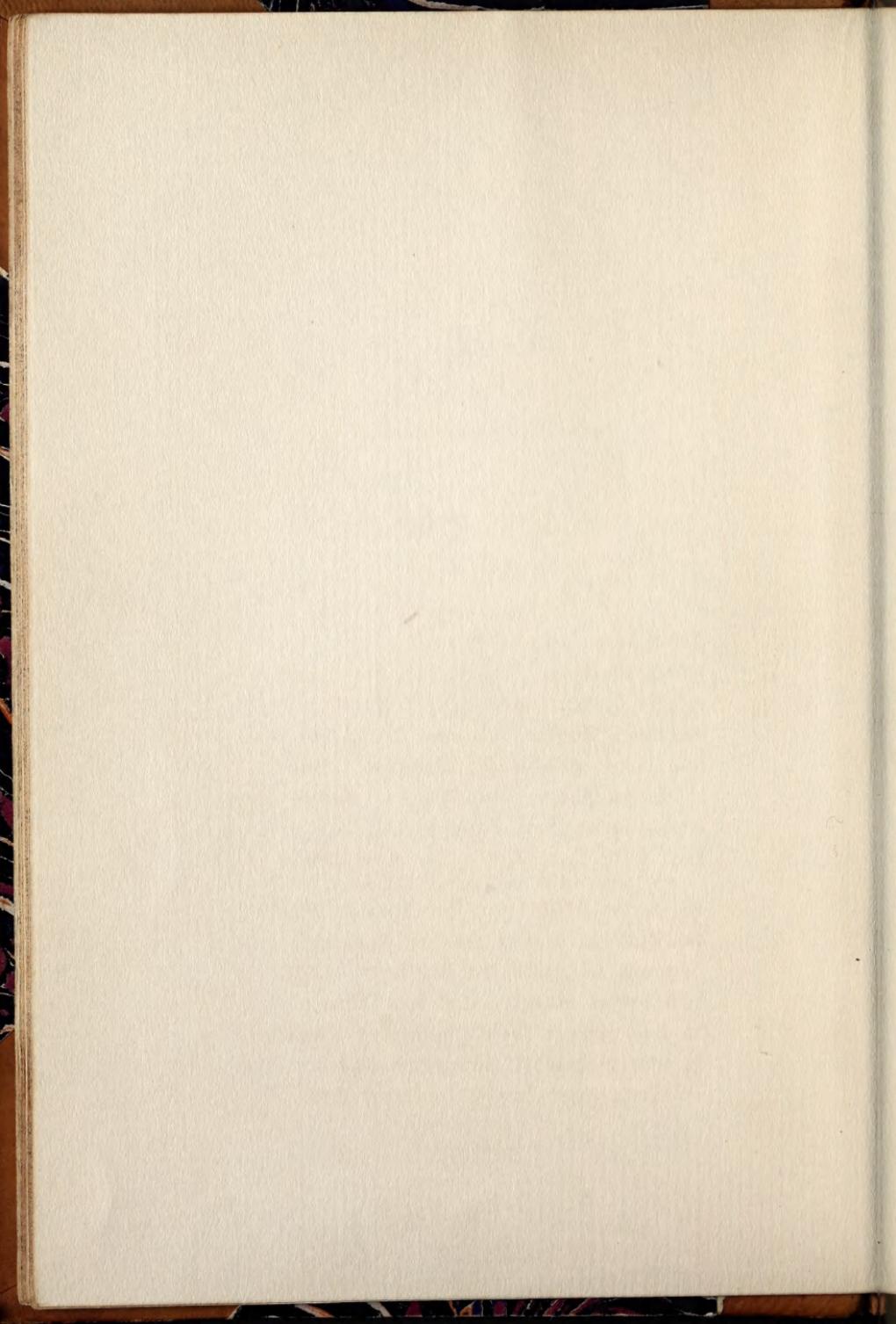
Don Karlos
Infant af Spanien.

Et dramatisk Digt.

Personer.

Filip II., Konge af Spanien.
Elisabeth af Valois, hans Gemalinde.
Don Karlos, Kronprinsen.
Alegzander Farnese, Prins af Parma, Kongens Søsterøn.
Infantinde Klara Eugenia, et Barn paa tre Aar.
Hertuginde Olivarez, Overhofmesterinde.
Markise Mondéjar,
Prinsesse Eboli, } Dronningens Damer.
Grevinde Fuentes,
Marki Posa, Malteserridder,
Hertug Alba,
Grev Lerma, Oberst ved Livvagten,
Hertug Feria, Ridder af den gyldne Vliesi, }
Hertug Medina Sidonia, Admiral,
Don Raimond Taxis, Overpostmester,
Domingo, Kongens Skriftefader.
Kongerigets Storinkvistør.
Prioren i et Cartheuserkloster.
En Page hos Dronningen.
Don Ludvig Merkado, Dronningens Livlæge.
Flere Damer og Grander. Pageer. Officerer. Livvagten og forskellige
stumme Personer.

Første Aft.

(Den Kongelige Have i Aranjuez.)

Første Scene.

Karlos. Domingo.

Domingo.

De skjonne Dage i Aranjuez
er nu til Ende. Deres kongelige Højhed
er ikke bleven gladere, vort Haab
desværre skuffet. Af, min Prins, saa bryd
dog denne gaadefulde Tavshed. Siig
til Deres Fader, hvad De har paa Hjærte.
At Kongens Søn, hans eneste, faar Fred,
Fred i sin Sjæl, kan ej for dyrt betales.

(Karlos ser ned mod Jorden og tier.)

Er der et Ønske end, som Himlen ikke
den kjøreste af sine Sønner skjækled?
Jeg var til Stede, da den stolte Karlos
blev hyldet indenfor Toledos Mure,
da høje Fyrster kysed ham paa Haanden,
da som med ødel Kappestrid paa een Gang
seg Kongeriger knæled for hans Fod.

Det unge, stolte Blod hans Kinder farved,
af kongelige Tanker svulmed Barmen,
berust hans Øje overskued Mængden,
i Fryd det svømmed — Prins, og Deres Øje,
det tilstod: Jeg er glad.

(Karlos vender sig bort.)

Men denne stille,
højtidelige Kummer, Prins, som alle
saa længe nu har læst i Deres Blikke,
som er en Gaade for det hele Hof
og volder Kongeriget Angst, den Kummer
har kostet Kongen mangen sørnlos Nat
og Deres Moder mange Taarer.

Karlos

(vender sig hurtigt om).

Moder?

Gud give, jeg maa funne tilgi'e ham,
som gjorde hende til min Moder!

Domingo.

Prins?

Karlos

(fatter sig og farer med Haanden hen over sin Pande).
Erværdige Herre, jeg har meget Uheld
med mine Mødre. Husk, min første Handling,
da mine Øjne Verdenslyset stued,
var Mødermord.

Domingo.

Nej, nej, min høje Fyrste
saa øm kan ej Samvittigheden være!

Don Karlos.

Karlos.

Og nu min nye Moder — har hun ikke
alt kostet mig min Faders Kjærlighed?
Han har vel aldrig elsket mig. Men jeg
var jo den eneste; det var da noget.
Saa gav hun ham en Datter. — Af, hvem ved,
hvad der endnu er gjemt i Tidens Skjød?

Domingo.

De driver Gjæk lun med mig. Hele Spanien
forguder Dronningen, og De, De skulde
lun føle Had ved hendes Skue, tænke
fornuftigt lun ved dette sjonne Syn?
Umuligt, Prins! Den dejligste i Verden —
en Dronning — ja, og forдум Deres Brud!
Nej, høje Prins, det er utroligt! Karlos
kan ikke have den, som alle elsker,
saa selvmodsigende er Karlos ikke.
Men vogt Dem, Prins, at aldrig hun erfarer,
hvor lidet sønlig Kjærlighed De nærer;
det vilde smerte hende.

Karlos.

Mon det vilde?

Domingo.

Min høje Herre, De vil endnu mindes
Turneringen i Saragossa. Kongen
blev saaret ganzte let. Blandt sine Damer
såd Dronningen paa mellemste Tribune
og saa' paa Kampen. Pludselig man raaber:

„Hans Majestæt er saaret!“ — Alle styrter omkring. — Til Dronningen snart Støjen naar.

„Er det Don Karlos?“ raaber hun og vil sig styre ned. — „Nej, det er Kongen selv!“

„Send Bud da efter Læger!“ svarer hun, som om en Byrde faldt fra hendes Sjæl.

(Efter en fort Tids Cavshed.)

De staar i Tanker?

Karlos.

Jeg beundrer kun vor Konges muntre Skriftefa'er; han kjender saa mange vittige Historier.

(Alvorlig og mørk.)

Men jeg har altid hørt, at de, der bringe Historier omkring og læse Tanker, har mere ondt i denne Verden gjort, end Gift og Dolk i Morderhaand formaaede. De skulde sparet Dem Ulejligheden. Hvis Tat De venter, maa De gaa til Kongen.

Domingo.

Det er ret viist, min Prins, at se sig for med Mennesker — men der bør sjelnes — ikke med Hyller en man Vennen bort maa støde. Jeg mener det jo godt med Dem.

Karlos.

For Guds Skyld

lad ej min Fader mærke det; thi ellers
De faar ej Deres Purpur.

Don Karlos.

Domingo
(studer).
Hvad?

Karlos.

Jo, ser De!
Har han ej lovet Dem det første Purpur,
som Spanien raader over?

Domingo.
Høje Prins,

De haaner mig!

Karlos.
Nej, det forbyde Gud!
Den frygtelige Mand jeg skulde haane,
som kan min Fader Saligheden sjænke,
som kan fordømme ham!

Domingo.
Jeg vover ikke
at trænge ind i Deres Kummers Løndom,
det vilde være Helligbrøde, Prins!
Jeg beder Deres Højhed kun betænke:
Den øengstede Samvittighed kan finde
i Ly af Kirken jo et Tilflugtssted,
til hvilket Konger ingen Nøgle have,
hvor selv Misgjerninger er vel forvarte
og gjemte under Sakramentets Segl —
De veed nok, hvad jeg mener, ikke sandt?

Karlos.

Men Seglbevareren jeg kunde aldrig
dog sætte paa en saadan farlig Prøve.

Domingo.

Af, denne Mistro — De mistjender Deres
hengivne Tjener.

Karlos

(tager hans Haand).

Vell! saa opgiv mig
dog helle! Den hele Verden veed,
De er en hellig Mand; men ærlig talt,
jeg synes, De er alt for overlæsset;
lang er den Vej, som De endnu maa vandre,
for paa St. Peders Stol De Sæde finder.
For megen Videns kunde Dem besvære.
Meld det til Kongen, som har sendt Dem hid!

Domingo.

Har sendt mig hid?

Karlos.

Det sagde jeg. For godt,
fun alt for godt jeg veed, at her ved Hoffet,
jeg er forraadt, jeg veed, at hundred Øjne,
er lejed' til at vogte paa mig, veed,
at Kongen har sin Søn, sin eneste,
til sine jammerligste Trælle solgt,
at hver opsnappet Stavelse kan skaffe
den usle Lurer mere Guld, en filip
har skjønket nogen for en ødel Daad.

Don Karlos.

Jeg veed — aa stille! Nok herom! Mit Hjærte
af Harme svulmer, jeg har allerede
for meget sagt.

Domingo.

Vor Konge har i Sinde
endnu før Aften i Madrid at være;
alt Hoffet samler sig. Er De saa naadig,
min høje Prins —

Karlos.

Godt, godt! Nu skal jeg komme.

(Domingo gaar. Efter en pavse).

Ynkværdige filip, som din Søn ynkværdig! —
Mistanken snart med giftigt Slangebid
din Sjæl vil saare, alt jeg ser den bløde;
i din Nyfigenhed vil du for tidligt,
det rædselsfulde se, som hidtil dulges,
Og du vil rase, naar du har det skuet.

Anden Scene.

Karlos. Marki posa.

Karlos.

Hvem er det? Hvad? — Aa, alle gode Aander!
Min Roderich!

Markien.

Min Karlos!

Karlos.

Er det muligt?

Aa, er det sandt? Ja, det er dig, du kjære!
Jeg trykker til mit Hjerte dig. Almægtigt
jeg dit nu føler banke ved mit Bryst.
Aa, nu er alting godt, i disse Arme
jeg finder Frælse for min syge Sjæl.
Min Ven jeg favner!

Markien.

Deres syge Sjæl?

Og: nu er alting godt? Hvad skal det sige?
Og hvad er det, som bliver godt igjen?
De hører, hvad der faar mig til at studse.

Karlos.

Hvad bringer dig tilbage alt fra Bryssel?
Hvem kan jeg takke for den Glæde? Hvem?
Jeg spørger! Tilgiv du den glædedrukne,
o høje Forsyn, at han spotter dig!
Hvem ellers vel end dig, algode? Du
har vidst, at Karlos savnede en Engel!
Du sendte denne, og jeg spørger endnu!

Markien.

Min høje Fyrste, undskyld, at med Studsen
jeg sværer kun paa denne vilde Fryd.
Det var ej saa, jeg ventede at gjenje
Don Filips Søn. En unaturlig Rødme
faar Deres blege Kinder til at flamme,
og feberagtigt Deres Læber høve.

Don Karlos.

Hvad skal jeg tro, min dyrebare Prins?
Det er den kjælle Ungling ej, til hvem
et underkuet Heltefolk mig sender —
thi jeg er ikke her som Roderich
og ej som Drengen Karlos' Legefælle —
som Bud fra alt, hvad Menneske kan kaldes,
jeg favner Dem — det er de flamiske Lande,
som græde her ved Deres Bryst; med Bonner
bestorme de den høje Prins om Frelse.
Thi Deres elste Land er knust, hvis Alba
som Fanatismens barske Bøddelsvend
med spanske Love drager frem mod Bryssel.
Til Kejser Karls berømmelige Væling
har disse Lande sat det sidste Haab,
det brister, hvis hans ødle Hjerte glemmer
at banke for, hvad Mennesker har Ret til.

Karlos.

Saa brister det.

Markien.

Nej, store Gud! Umuligt!

Karlos.

Du taler om en Tid, der længst er spunden.
Jeg drømte ogsaa en Gang om en Karlos,
der følte Blus paa Kinden, naar om Frihed
man talte — af, men han er død og borte.
Den Mand, som her du ser, er ej den Karlos,
som i Alkala sagde dig Farvel,
som sødt beruset turde sig formaste

til Staber af en ny og gylden Tid
i Spanien at vorde. — Aa, det Indfald,
det var barnagtigt, af, men himmelf^e skjønt!
De Drømme er forbi!

Markien.

De Drømme, Prins?

Vor det kun Drømme?

Karlos.

Aa, lad ved dit Hjørte
mig grøde ud, du eneste, min Ven!
I denne store, vide Verden har jeg
jo ingen, ingen. Der er intet Sted,
saa langt min Faders Scepter naar, saa langt
paa Søfart Spanien sender ud sit Flag,
slet intet Sted, nej intet, intet, hvor
jeg frit kan læsse Graadens Byrde af mig,
undtagen her ved dette Bryst. Ved alt,
hvad du og jeg en Gang i Himlen haabe,
jag mig ej bort fra dette Sted, min Ven!

(Markien hører sig over ham i maalsøs Bevægelse.)

Aa tænk, jeg var en faderlös, som du
i Medynk sanked op ved Tronens fod!
Jeg veed jo ikke, hvad en far vil sige —
Jeg er en Kongeson. — Aa, hvis det ster,
hvad Hjærtet siger mig, hvis ene du
kan mig forstaa, kun du blandt Millioner,
hvis det er sandt, den stabende Natur
gjentaget kun har Roderich i Karlos,
i Livets Morgen trukket samme Strænge

Don Karlos.

paa vore Sjæles fine Strængeleg,
og hvis en Taare, som mig Lindring skjænker,
er mere kjær dig end min Faders Naade —

Markien.

Aa, kjørere end hele Verden!

Karlos.

Se!

Saa dybt jeg faldet er, saa fattig er jeg,
at jeg om vore første Ungdomsaar
maa minde dig, at jeg maa bede dig,
den længe glemte Gjeld at afbetale,
som du i Barneblusen alt dig paadrog,
da du og jeg, to vilde Drenge, vores
i broderlig forening sammen op,
og kun den ene Smerte tynged mig:
at se mig saa fordunklet af din Aand,
til jeg besluttede: dig uden Grænser
at elsker, da jeg ikke kunde naa dig.
Med trofast Kjærlighed, med tusend ømme
og broderlige Ord jeg da dig pinte;
du, stolte Hjærte, svared mig kun koldt.
Tit stod jeg da og — men det saa' du ej! —
og tunge Taarer hang i mine Øjne,
naar du mig koldt forlod, for Børn at favne,
der ej saa ædelbaarne var som jeg.
Hvorfor kun disse? udbrod jeg sorgmodigt,
jeg elsker dig jo ogsaa højt! — men du,
du knæled koldt, alvorligt, og du sagde:
Vel veed jeg, hvad en Kongesøn man skylder.

Markien.

Aa, tal ej, Prins, om de Barnagtigheder,
som endnu gjør mig Kinden rød af Skam.

Karlos.

Det havde jeg dog ej fortjent! Forsmaa
og sonderrive kunde du mit Hjerte;
men aldrig færne Vennen helt. Tre Gange
du viste Prinsen fra dig; men tre Gange
kom han igjen, for Kjærlighed at fordre,
for dig med Kjærlighed at overvælde.
Tilfældigt skete, hvad ej Karlos evned.
Din fjerbolt sloj en Gang i Øjet paa
min Tante, Dronningen af Böhmen; denne,
som troede, det var gjort med Vilje, flaged
til Kongen under hede Taarestrømme.
Da maatte alle unge i Paladset
for Kongen møde, som i Vrede sværger,
han vil den lumfse Gjerning grusomt straffe,
var end forbryderen hans eget Barn.
Du stod og bævede i Afstand; hurtigt
jeg traadte frem; jeg knæled for Kong Filip
og udbrød: Det var mig, som fasted Bolden,
det er din Søn, der rammes af din Hævn!

Markien.

Aa, hvorfor minde mig om det, min Prins?

Karlos.

I hele Hoffets Paafsyn blev din Ven
paa Trælevis da tugtet, medens alle,

af Medynk grebne, om ham sluttet Kreds.
Jeg saa' paa dig og følded ingen Taare,
mens Smerten sik mig til at skære Tænder.
Jeg græd ej, sjønt mit kongelige Blod
flød skjændigt under hjærteløse Slag.
Jeg saa' paa dig og følded ingen Taare. —
Da fasted du med Graad dig for min fod.
Ja, raabte du, min Stolthed er besejret.
Jeg skal betale, naar du først er Konge.

Markien

(giver ham Saanden).

Det skal jeg, Karlos. Ja, mit Ungdomsløfte
fornyer jeg nu som Mand. Jeg skal betale.
Min Time slaar maaſte en Gang.

Karlos.

Nej nu —

Aa, tøv dog ikke — nu har den jo ſlaaet!
Nu er det Tid, da du kan indfri Løftet.
Jeg trænger til din Kjærſlighed. Thi vid —
En lønlig Kval mig brænder i mit Hjærtet.
Aa, det maa fremi. I dine blege Miner
jeg vil min Dødsdom løſe. — Hør og ræddes —
men du maa ikke ſvare mig — jeg elſker
min Moder.

Markien.

Store Gud!

Karlos.

Nej, denne ſkaansel
jeg ønsker ej. Aa tal og ſiiig — ja ſiiig:

Paa hele denne store Jord der findes
slet intet, der kan lignes ved min Jammer —
og siig — Hvad du kan sige, alt jeg gætter.
En Søn, som bærer Elskov til sin Moder!
Naturens Orden, Verdens Skif og Loven
fordømmer denne Eidenstab. Min Fordring
er skjændig Vold imod min Faders Ret.
Jeg føler det og elsker dog. Min Vej
til Vanvid fører eller til Skafottet.
Jeg elsker uden Haab — og lastefuld —
med Dødsangst og med fare for mit Liv —
Det ser jeg, og jeg elsker dog.

Markien.

Men hun,
veed hun, De elsker hende?

Karlos.

Hvordan kunde
jeg sige det? Hun er jo filips Hustru
og Dronning, og husk paa, vi er i Spanien!
Hun er bevoget af en skinsyg Mand,
af Etiketten bundet. Hvordan kunde
jeg uden Vidner nærme mig til hende?
I otte Maaneder med Helvedskvaler,
fra den Tid Kongen fra Alkalas Skole
mig kaldte hjem, har jeg fordømt nu været
Dag efter Dag den elskede at skue
og tie dog som Graven. Denne Jld
i otte Maaneder med Helvedskvaler
har raset i mit Bryst, og tusend Gange

Don Karlos.

forfærdeligt de Ord paa Læben brændte,
som tilstod alt — dog fejgt de frøb tilbage.
Af, Roderich, et Øjeblik alene
med hende —

Markien.

Af! Og Deres fader, Prins —

Karlos.

Ulykkelige! Hvorfor nævne ham?
Tal til mig om Samvittighedens Rødsler;
men om min fader maa du ikke tale!

Markien.

Og hader De da Deres far?

Karlos.

Af nej!

Min far jeg hader ikke. — Jeg betages
kun af en Gysen, en Forbryder-Angest,
naar dette frygtelige Navn jeg hører.
Er Skylden da vel min, naar Trælletugt
har Kjærlighedens spøde Kim alt knust
i Hjærtets første Uskyldstid. Sex Aar
jeg havde levet, da for første Gang
den frygtelige Mand jeg saa' en Morgen;
det var min fader, sagde man. Den Morgen
han dømte fire Mennesker til Døden.
Og senere jeg saa' ham, naar en Straf
jeg skulde lide, da kun saa' jeg ham.
Aa Gud, jeg føler, at jeg bliver bitter —
Bort, bort fra dette Sted!

Markien.

Nej, Prins, nu skal De,
nu maa De sige alt. Med Ord man letter
sit Bryst, naar det er alt for haardt betyaget.

Karlos.

Tit har jeg kæmpet med mig selv, og tit,
naar mine Vagtersov i Midnatstimen,
med hede Taarer knæled ned jeg for
den højvælsignede Gudsmoders Billed
og bønfaldt hende om et barnligt Hjælte. —
Men uden Trøst jeg rejste mig. — Min Ven,
lös denne Himlens underfulde Gaade!
Forklar, hvorfor skal jeg af tusend Fædre
just denne Fader have, hvorfor han
blandt tusend bedre Sønner netop denne?
To mere uforligelige Aander
der findes ikke i Naturens Rige.
Hvor kunde Himlen de to Underpunkter
af Mandens ~~Æt~~ forene — ham og mig —
ved et saa helligt Baand? Aa, denne Skæbne
er frygtelig! Hvorfor var det nødvendigt?
To Mennesker, som evigt sky hinanden,
de mødes ulyksaligt i eet Ønske!
To fjendste Stjærner ser du her, som Skæbnen,
een Gang, en eneste i Tidens Løb,
et Øjeblik imod hinanden jager
tilintetgjørende — og da for stedse,
for evigt skilles de!

Don Karlos.

Markien.

Af, Prins, jeg aner
et ulykkeligt Øjeblik.

Karlos.

Jeg ogsaa!

Som furier fra Helvede forfølge
de gyseligste Drømme mig. I Twivl
min gode Aand med strækkelige Planer
maa kæmpe, mens usaligt Kløgten sniger
sig gjennem Labyrinther af Sofismer,
indtil den standser ved den bratte Afgrund.
Af, Roderich, tænk, hvis en Gang jeg glemte
at se min Fader i ham, af, din Blegnen,
din Stirren røber jo, at du forstaar mig —
Hvis nogen Sinde Faderen jeg glemte.
hvad var saa Kongen for mig?

Markien

(efter nogen Tids Tanshed).

Tør jeg nove
en Bon at rette til min Karlos? — Lov mig,
at hvad De end vil foretage, intet
De foretager uden Deres Ven!
Gi'er De det Løfte mig?

Karlos.

Jeg lover alt,
alt, hvad din Kjærlighed mig byder. Ganske
jeg læster mig i dine Arme.

Schiller.

Markien.

Kongen,

man siger, rejser til Madrid tilbage. —

Det haster! Hvis med Dronningen De ønsker
at tale uden Vidner, maa det ske
her i Aranjuez. Det stille Sted,
de fri, utvungne Sæder her paa Landet
begunstige —

Karlos.

Ja, det var jo mit Haab;
men af, det var forgjæves!

Markien.

Ikke ganske.

Jeg lader strax mig forestille. Hvis hun
er her i Spanien endnu den samme,
som forдум ved Kong Henriks Hof, saa finder
jeg Nabenhjærtighed, og hvis jeg læser
i hendes Blikke Haab for Karlos, finder
jeg hende stemt for denne Sammenkomst,
hvis hendes Damer fjernes kan —

Karlos.

De fleste
er venligt stemte mod mig. Særlig vundet
jeg har Markise Mondekar, hvis Søn,
som Page tjener mig.

Markien.

Saa meget bedre.

Og De maa være nær ved Haanden, Prins,
for strax at vise Dem, naar jeg gi'er Tegn.

Don Karlos.

Karlos.

Det skal jeg — skal jeg — altsaa skynd dig blot!

Markien.

Ja, ej et Øjeblik jeg spilde skal!
Paa Gjensyn altsaa der, min Prins! farvel!
(De gaa til forstjellige Sider.)

(Dronningens Hof i Aranjuez.)

(Landlig Egn, gjennemskaret af en Allee, begrænset af Dronningens Villa.)

Tredje Scene.

Dronningen. Hertuginde Olivarez. Prinsesse Eboli og
Markise Mondekar, som komme op ad Alleen.

Dronningen

(til Markisen).

Dem vil jeg have om mig, Mondekar.
Prinsessens muntre Øjne har nu pint mig
den hele Morgen. Hun kan næppe sjule
sin Glæde over, at Aranjuez
hun nu farvel skal sige.

Eboli.

Høje Dronning,
jeg nægter ikke, at jeg føler Glæde
ved Tanken om at se Madrid igjen.

Mondekar.

Det gjør vel ogsaa De, min høje Dronning?
Vil De med Sorg Aranjuez forlade?

Dronningen.

Ja, denne skjonne Egn i alt fald. Her jeg er som i min Verden. Denne Plet har jeg for længst til Hndlingssted mig faaret. Her hilser jeg den landlige Natur, som var min bedste Ven i Ungdomstiden. Her finder jeg min Barndoms Leg igjen. Mit frankrigs Lustning vifter her. Ja, tag mig det ej ilde op. Os alle drager dog Hjærtet til vort Fædreland.

Eboli.

Men alt er her saa ensomt, dødt og trist! Det er, som var man i Trappisterklostret.

Dronningen.

Nej fun i Madrid jeg finder, der er dødt. — Hvad siger De dertil, min Hertuginde?

Olivarez.

Jeg, Deres Majestæt, er af den Mening, at altid Skik det var, saa lange Konger i Spanien fandtes, her den ene Maaned at dvæle og i Pardo Slot den anden, mens man om Vinteren boede i Madrid.

Dronningen.

De veed, min Hertuginde, at for stedje jeg har besluttet ej med Dem at strides.

Don Karlos.

Mondekar.

Og hvilket Liv vil ikke med det første
i Hovedstaden blomstre. Plaza Mayor
til Tyrefægtning bliver alt gjort rede,
og en Auto da se har man jo ogsaa
os lovet —

Dronningen.

Har os lovet? Skal jeg høre
slig Tale af min blide Mondekar?

Mondekar.

Ja, hvorfor ej? Kun Kætttere man brænder.

Dronningen.

Jeg haaber, at min Eboli ej tænker
det samme.

Eboli.

Jeg? Aa, Deres Majestæt,
jeg beder Dem, tro, jeg er fuldt saa god
en Kristen som Markise Mondekar.

Dronningen.

Jeg glemmer, hvor jeg er! — Saa lad os tale
om andre Ting! — Om Livet her paa Landet!
Den Maaned svandt jo som en Dag. Jeg havde
mig megen Glæde, saare megen Glæde
af dette Ophold lovet; men mit Haab
blev ikke opfyldt. Saar det altid saa
med Haabet? Jeg kan ingen Ønsker finde,
som blev mig nægtet.

Olivarez.

Endnu har De ikke,
Prinsesse Eboli, os sagt, om Gomez
kan haabe, om vi snart som Brud dem hilser.

Dronningen.

Ja, det er godt, De minder mig om det.
(Til Prinsessen.)

Hans Talsmand har man bedt mig om at være.
Hvor kan jeg det? Den Mand, som jeg belønner
med min Veninde Eboli, maa være
en værdig Mand.

Olivarez.

Det er han, høje Dronning.
Han er en meget værdig Mand, en Mand,
hvem Kongen allernaadigst, som bekjendt,
beærer med sin kongelige Kunst.

Dronningen.

Ja, det kan gjøre Manden meget glad.
Men noget andet er det: Kan han elske?
Fortjener han at elses? — Eboli,
derom jeg spørger Dem.

Eboli

(staaer stum og forvirret, med nedslagne Øjne, endelig knæler hun for
Dronningen).

Min høje Dronning,
hav Medynk med mig! Aa, for Guds Skyld, lad mig,
lad mig dog ikke blive ofret!

Don Karlos.

Dronningen.

Øfret?

Jeg har alt nok! Saa rejs Dem dog! Det er
en grusom Skæbne den at blive ofret.

Jeg tror Dem. Rejs Dem saa og siig mig kun,
hvor længe det er siden, De gav Afslag.

Eboli

(rejser sig).

Aa, mange Maaneder! Den Gang Prins Karlos
var endnu paa den høje Skole.

Dronningen

(studser og ser forstende paa hende).

Siig mig,

om De har spurgt Dem selv, af hvilken Grund?

Eboli

(lidt heftigt).

Det kan ej ske, min høje Dronning, aldrig,
af tusend Grunde aldrig!

Dronningen.

Mer end een

er mer end nok, De skatter ej hans Værd —

Det er mig nok. Sig ikke mer!

(Til de andre Damer.)

Endnu

har jeg jo ikke Infantinden set.

Markise, vil De ikke —

Olivarez

(ser paa Uhret).

Nej, min Dronning,

det er endnu ej Tid.

Schiller.

Dronningen.

Endnu ej Tid?

Endnu ej Tid, at jeg tør være Moder?
Det var dog slemt. Aa, glem for Guds Styld ikke
at sige, naar den kommer!

(En Page kommer og taler sagte med Overhofmeisterinden, som derpaa
henvender sig til Dronningen.)

Olivarez.

Marki Posá
sig lader melde, høje Dronning —

Dronningen.

Posá?

Olivarez.

Fra Nederlandene og Frankrig lige
han kommet er og beder om den Naade
at maatte bringe Dronningen et Brev
fra Regentinden.

Dronningen.

— Siig mig dog en Gang
er det nu tilladt?

Olivarez

(betænkelig).

Ja — i mine Regler
er ej betænkt, hvor vidt man kan en Grande
tilstede Audiens hos Deres Naade
i Deres Have, naar han bringer Breve
fra andre Hoffer.

Don Karlos.

Dronningen.

Saa maa jeg nok selv
det Ansvar bære!

Olivarez.

Deres Majestæt
tillader vel, jeg fjerner mig saa længe?

Dronningen.

Det maa De gjøre, som De vil!

(Overhofmesterinden gaar; Dronningen giver Pagen et Tegn; han gaar ud.)

Fjerde Scene.

Dronningen. Prinsesse Eboli. Markise Mondekar og
Marki Posa.

Dronningen.

Velkommen,
Hr. Chevalier, velkommen her i Spanien!

Markien.

Som aldrig før jeg med saa frejdig Stolthed
som nu har faldt mit Fædreland.

Dronningen

(til de to Dammer).

Markien

af Posa som i Ridderleg ved Rheims
en Lanse med min Fader brød og bragte
min Farve trende Gange Sejr. Han er
den første af sit Folk, der har mig lært

at føle Stolthed ved at hedde Dronning
af Spanien.

(Idet hun vender sig til Markien.)

Da i Louvre, Chevalier,
vi sidste Gang hinanden saa', da drømte
De vist nok ikke, at en Gang min Gjæst
De skulde være i Kastilien.

Markien.

Nej, store Dronning — thi jeg aned ikke,
at Deres fædreland os skulde skjække
det eneste, som vi endnu misundte
det tapre Frankrig.

Dronningen.

Stolte Spanier!

Det eneste? — Det sigeres til en Datter
af Huset Valois?

Markien.

Ja, høje Dronning,
nu tør jeg sige det; thi De er vor.

Dronningen.

Jeg hører, Deres Rejse ogsaa førte
Dem gjennem frankrig, bringer De ej Bud
fra mine Brødre, fra min høje Moder?

Markien

(giver hende nogle Breve).

Den ædle Dronning fandt jeg syg, berøvet
al anden Glæde her i denne Verden
end den; sin stolte Datter glad at vide
paa Spaniens Trone.

Dronningen.

Maa hun ej det være,
naar hun erindrer sine ømme frænder —
og alle sæde Mindes? — Chevalier,
paa Deres Rejser har De jo besøgt
saa mange Hoffer, set saa mange Lande
og Mennesker — nu figer man, De agter
i Deres Land at leve for Dem selv —
som større Fyrste i de stille Haller
end filip selv paa Tronen — uafhængig
og fri — en filosof! — Jeg tror dog næppe,
at De vil synes godt om vort Madrid.
Man er saa — rolig i Madrid.

Markien.

Og det,
just ikke gjælder om de andre Lande
i denne Verdensdel.

Dronningen.

Det hører jeg.

All denne Verdens Larm og Strid jeg næsten
har glemt, kun Mindet er endnu tilbage.

(til Prinsesse Eboli.)

Prinsesse Eboli, høst staar der jo
en Hyacinth! Aa, vil De ikke hente
den til mig?

(Prinsessen fjærner sig. Dronningen noget sagtere til Markien.)

Chevalier, er det ej sandt,
der er et Menneske ved dette Hof,
hvem Deres Ankomst gjorde særlig glad?

Schiller.

Markien.

Et sorgfuldt Menneske jeg traf, hvem kun
een Ting paa denne Jord kan gjøre glad —

(Prinsessen kommer tilbage med Blomsten.)

Eboli.

Da De har set saa mange Lande, kan De
os sikret, Chevalier, fortælle mange
og mærkelige Ting.

Markien.

Aa ja, det kan jeg.
At søge Eventyr er, som bekjendt,
en Ridders Pligt — den helligste af alle
er Damerne at skjærme.

Mondefar.

Imod Kæmper!
Der gives ingen Kæmper mer!

Markien.

Jo, Vold
en Kæmpe altid er imod den svage.

Dronningen.

Ja, De har Ret, der gives endnu Kæmper;
men Riddere ej findes mer.

Markien.

for nylig,
paa min Tilbagerejse fra Neapel
en rørende Historie der hændtes,

som Venstabs dyre Pligt gjør til min egen.
Hvis ej jeg frygted for, min høje Dronning,
at trætte Dem med min fortælling —

Dronningen.

Har jeg
da noget Valg? Prinsessen lader ikke
saa let sig styre, naar man hendes Spænding
har vaft; men jeg vil ogsaa gjerne høre.

Markien.

To ædle Slægter i Mirandola
var trætte af et mangeaarigt Fjendskab,
som allerede skrev fra Ghibelliners
og Guelfers Tid sig. Derfor de besluttetd,
at Slægtkabs ømme Baand dem skulde samle
i evig fred. Af denne Grund man valgte
den høje Pietros Søstersøn Fernando
— til sammen med den dejlige Mathilde,
Colomas Datter, ved en Egtepagt
at knytte Enighedens fagre Baand.

Saa sjonne Hjørter har Naturen aldrig
skabt for hinanden, aldrig end har Verden
faldt noget Valg mer lykkeligt end dette.
Fernando havde hidtil kun et Billed
af denne sjonne tilbedt. Nu han bœved
af Frygt for, at hans dristige Forventning
ved Synet af Mathilde skulde skuffes.
Hans Studier ham bandt til Padua,
der vented han nu paa den glade Time,
som skulde ham forunde, Elskovs Hyldest

at stamme for Mathildes fod.

(Dronningen bliver opmærksommere. Markien fortæller efter en kort Pause fortællingen, idet han, saa vidt Dronningens Nærværelse tillader det, henvender sig til Prinsesse Eboli).

Men nu

dør Pietros Hustru, og hans Haand er fri.
Med Ungdoms Glød den gamle Pietro lytter
til Rygtet, som Mathildes Skjønhed priser.
Han kommer, ser — og elsker, og hans Elskov
Samvittighedens Stemme overdøver.
Han bejler til sin Frændes Brud og indvier
sit Rov for Herrens Alter.

Dronningen.

Og fernando,
hvad gjør saa han?

Markien.

Paa Kjærlighedens Vinger
og ukjendt med sin frygtelige Skæbne
han iler henrykt til Mirandola.
Ved Stjærnestjær hans rafte Ganger kommer
til Porten — en bakkantisk Carmen, Lyd
af Dans og Pavler drøner ham i Møde
fra Slottet, som med Lys og fakler straaler.
Forbavset lister han sig op ad Trappen
og træder ukjendt ind i Gildehallen,
hvor midt imellem Gjæsters glade Vrimmel
han Pietro ser — en Engel ved hans Side,
en Engel, som fernando kjender — aldrig
i Drømme selv saa herlig hun sig viste.

Don Karlos.

Et Blik ham siger, hvad det var, han ejed,
og siger ham, hvad han for stedse tabte.

Eboli.

Ulykkelige Ungling!

Dronningen.

Hermes ender
vel den Fortælling. Ikke sandt, Marki?
Den maa jo være ude.

Markien.

Ikke helt.

Dronningen.

Fernando, sagde De, var Deres Ven?

Markien.

Jeg har ei nogen kærere.

Eboli.

Fortæl dog,
hvad der saa mere skete, Chevalier.

Markien.

Ja, det var meget sorgeligt, og Mindet
fornyer kun min Smerte. Fritag mig
for Slutningen —

(Allmindelig Cavshed.)

Dronningen

(til Prinsesse Eboli).

Maa ske om sider nu
det kan forundes mig at se min Datter!

Hent hende, kjære Eboli!

(Prinsessen fjærer sig. Markien gjør Tegn til en Page, der viser sig i Baggrundens og strax forsvinder. Dronningen bryder det Brev, som Markien har givet hende, og synes at blive overrasket. Samtidig taler Markien hemmeligt og meget indtrængende med Markise Mondekar. — Dronningen har læst Brevene og vender sig med et forsøgende Blit til Markien.)

De sagde

os intet om Mathilde? Veed maaſte
hun ej, Fernando lide?

Markien.

Hvad der bor
i hendes Hjerte, hidtil ej man vidste;
men store Sjæle lide stille.

Dronningen.

De ser Dem om? Hvem søger deres Øje?

Markien.

Jeg tænker paa et Menneske, hvis Navn
jeg ej tør nævne, og som vilde være
lykkelig i mit Sted.

Dronningen.

Men hvis er Skylden,
at han ej er det?

Markien.

Hvad? Og tør jeg vove
at tolke dette, som jeg vil? Med Vrede
man ej ham viser bort, hvis nu han kommer?

Dronningen.

Nu, kjære Chevalier? Hvad mener De?

Don Karlos.

Markien.

Han turde haabe — turde han?

Dronningen

(med stigende forvirring).

Marki,

De øengster mig — han vil —

Markien.

Der ser De ham.

Femte Scene.

Dronningen. Karlos.

(Marki Poser og Markise Mondekar trække sig tilbage til Baggrunden.)

Karlos

(Læser sig paa Kne for Dronningen).

Saa er omfider da den Time kommet,
da jeg tør denne kjære Haand berøre!

Dronningen.

Hvad er det dog, De gjør? — En saadan driftig,
vanvittig Overrumpling! — Rejs Dem! Gaa!
Man ser os! Tæt herved er mine Damer!

Karlos.

Nej, jeg vil ikke rejse mig — for evigt
vil her jeg knæle, her fortryllet ligge,
rodfæstet her til Stedet —

Dronningen.

Misbrug ej
i rasende Dumdriftighed min Naadel

Schiller.

Hvad? Need De ej, det er til Deres Dronning,
til Deres Mor, De retter denne vilde,
formastelige Tale? Need De ikke,
at jeg — jeg selv maa dette Overfald
til Kongen melde —

Karlos.

Og at jeg maa dø!
Velan, saa bring mig herfra til Skafottet!
Et Øjeblik i Paradis er ikke
for dyrefjøbt, om end det kostet Livet.

Dronningen.

Og Deres Dronning?

Karlos

(rejser sig).

Store Gud! Jeg gaar —
Jeg skal forlade Dem. — Det maa jeg jo,
naar De forlanger det! Aa, Moder, Moder,
det er en rædsom Leg De driver med mig!
Et Vink, et Blik, en Lyd fra Deres Mund
befaler mig at være og forgaa.
Hvad ønsker De fremdeles der skal ske?
Hvad kan der gives under denne Sol,
som ej jeg er beredt til strax at ofre,
naar De forlanger det?

Dronningen.

Saa fly!

Karlos.

Aa Gud!

Don Karlos.

Dronningen.

Kun dette ene, Karlos, beder jeg Dem,
besværger jeg Dem om med Taarer — fly,
før Hængevogterne os sammen finde
og glade bringe dette store Budskab
for Deres Faders Gren.

Karlos.

Rolig vente

jeg skal min Skæbne — Livet eller Døden.
Tror De, at jeg har bygget alt mit Haab
paa dette ene Øjeblik, som ffjænker
mig endelig et Møde uden Vidner,
og lader tomme Rødsler skrämme mig?
Nej, Dronning, Jorden kan sig hundred Gange,
ja tusend Gange dreje om sin Axe,
før Skæbnen dette Held mig atter under.

Dronningen.

Det skal den heller ej i Evighed.
Wykkelige Mand, hvad vil De mig?

Karlos.

At jeg har kæmpet, Dronning, ja, har kæmpet,
som ingen dødelig endnu formaade,
derpaa jeg falder Gud til Vidne. — Dronning,
mit Heltemod er brudt. Jeg bukker under.

Dronningen.

Hvis De mig fred vil unde, tal ej mere —

Schiller.

Karlos.

De var jo min for hele Verdens Asyn,
forjættet mig af twende store Riger,
mig ffjænket af Naturen og af Himlen,
og filip røved —

Dronningen.

Han er Deres Fader.

Karlos.

Og Deres Mand.

Dronningen.

Som Jordens største Rige
en Gang vil ffjænke Dem.

Karlos.

Og som har givet
mig Dem til Moder.

Dronningen.

Store Gud! De raser —

Karlos.

Ved han, hvor rig han er? Har han et Hjerte,
som føler stærkt nok til at skatte Deres?
Jeg vil ej klage, jeg vil se at glemme
den uudsigelige rige Lykke,
som jeg har mistet — naar blot han er glad.
Han er det ikke. — Det er Hervedskval!
Han er det ikke, og han bli'er det aldrig.
Du tog min Himmel fra mig, ene for
at ødelægge den i filips Arme.

Don Karlos.

Dronningen.

Afskyelige Tanke!

Karlos.

Aa jeg veed,

hvem ~~V~~egteskabet skyldes — veed, hvorledes
Kong Filip elste kan, hvordan han bejled.
Hvad er i Grunden De i dette Rige?
Mon Dronning? Aldrig! Kan en Alba dræbe,
hvor De er Dronning? Og kan Flandern bløde
for Troens Skyld? Maaſſe De er hans Hustru?
Nej, nej umuligt! Jeg kan ikke tro det!
Thi Mandens Hjærte ejes af hans Hustru —
og hvem tilhører hans? Mon ej han mener,
at hvort et Tegn paa Ømhed, som maaſſe,
kun skrev sig fra en flygtig Feberglød
er Synd mod Sceptret og hans hvide Haar?

Dronningen.

Hvem siger Dem, min Skæbne er ynkværdig
ved Filips Side?

Karlos.

Af, det gjør mit Hjærte,
som ildfuldt føler Deres stolte Lod,
hvis De var min.

Dronningen.

Forsængelige Mand!

Hvis nu mit Hjærte noget andet sagde?
Hvis Filips ridderslige Kjærlighed,
hans Elskovs stumme Minespil mig rørte

langt mere end hans stolte Søns forvorne
Veltalenhed? Og hvis en Oldings ædle
Ærbodighed —

Karlos.

Saa — ja — saa tilgiv mig,
jeg vidste ikke, at De elsker Kongen.

Dronningen.

Mit Ønske og min Lyst er ham atære.

Karlos.

Og elsked aldrig De?

Dronningen.

Sælsomme Spørgsmaal!

Karlos.

De elsked aldrig?

Dronningen.

Ej jeg elsker mere.

Karlos.

Thi Deres Hjerte, Deres Ed det byder?

Dronningen.

forlad mig, Prins, og De maa aldrig mere
mig søge for at føre saadan Tale.

Karlos.

Thi Deres Hjerte, Deres Ed det byder?

Don Karlos.

Dronningen.

fordi min Pligt — usalige, hvortil
den sorgelige Trevlen op af Skæbnen,
som De og jeg maa lyde?

Karlos.

Som vi maa?

Maa lyde?

Dronningen.

Ja! Hvad mener De med denne
højtidelige Tone?

Karlos.

Jo, jeg mener,
at Karlos ej i Sinde har at maatte,
naar han skal ville, og at Karlos ikke
vil være den usaligste i Landet,
naar intet andet kræves end et Brud
paa Lovene, for at han en Gang bliver
den saligste.

Dronningen.

Men jeg forstaar Dem ret?
De haaber endnu? Nover end at haabe,
naar alt, ja alt er allerede tabt?

Karlos.

Nej, fun de døde anser jeg for tabte!

Dronningen.

Paa mig, paa Deres Møder haaber De?
(hun betruger ham længe og skært — derpaa figer hun med Dædighed
og Alvor.)

Ja, hvorfor ikke? Aa, den nye Konge

kan mer end dette — han kan lade Jlden
fortære Love, som den døde gav,
hans Billedstøtter vælte, ja han kan —
hvem hindrer det? — han kan jo sjænde Grave,
fra Hvilestedet i Eskurial
den døde rane, strø det stakkels Stov
for alle Vinde, og naar det er sket,
han kroner værdigt da sit Værk —

Karlos.

Hold op!
for Guds Skyld, tal ej ud!

Dronningen.

Han ægter da
sin egen Moder.

Karlos.

Aa — fordømte Søn!

(Han staar et Øjeblik ubevægelig og maaløs.)

Det er forbi, ja nu er alt forbi.
Nu ser jeg klart og tydeligt, hvad evigt
mig dunkelt burde være. Ja — fortapt,
De er fortapt for evigt for mig! — Nu
er Loddet kastet. De er tabt for mig. —
Aa, der er Herved i den Tanke. Herved
der ogsaa er i Tanken: Dem at eje. —
At, jeg forstaar det ikke; mine Nerver
er ved at sprænges.

Dronningen.

Stakkels, kjære Karlos!

Jeg føler de usigelige Kvaler,

Don Karlos.

som rase i Dem. Al, uendelig
som Deres Kjærlighed er Deres Smerte.
Uendelig som Smerten er den Hæder
at overvinde den. Min unge Helt,
tilkæmp Dem denne Sejr; thi Kampens Pris
er denne høje, stærke Stridsmand værdig,
den Hngling værdig, i hvis Blod saa mange,
og kongelige Aners Dyder rulle.
Mand Dem dog op, min Prins! — En Etling af
den store Kejser Karl begynder Kampen
først da, naar andre modløst ende den.

Karlos.

For sent! Al Gud, det er for sent!

Dronningen.

For sent
at være Mand? Hvor stor er ikke Dyden,
naar man den øver, selv om Hjærtet brister?
Højt stilled Gud Dem over Millioner
af Deres Brødre, og partiss fin Hndling
han givet har, hvad han fra andre tog.
Nu spørge Millioner: Mon den ene
var i sin Moders Liv alt mere værd
end andre dødelige? — Mand Dem op
og vis, at Himmelten kun var retfærdig!
Fortjen at gaa i Spidsen for en Verden,
og bring et Offer, som blev aldrig bragt!

Karlos.

Til Dem at vinde har jeg Kæmpekræfter;
men jeg er kraftløs, naar jeg mister Dem.

Dronningen.

Tilstaa det, Karlos, det er Trods og Stolthed
og Bitterhed, som drager Deres Ønsker
saa rasende til Deres Moder hen.
Den Kjærlighed, som De mig ødselt ofrer,
tilhører jo de Riger, som De en Gang
skal herke over. Deres Myndlings Gods,
betroet Gods det er, som bort De ødsler.
Et Embed Deres Kjærlighed maa kaldes.
Til Deres Moder den forvilded sig! —
Skænt Deres Land den, og i Stedet for
Samvittighedens Kval De da vil føle
en Guddoms høje fryd! Elisabeth
var Deres første Kjærlighed. Lad Spanien
den anden være! Gjærne vil jeg vige
for denne Brud, der bedre er end jeg!

Karlos

(kaster sig overvældet af følelse for hendes fod).

Hvor stor er De, o himmelske! — Ja, alt,
hvad De forlanger, vil jeg gjøre. — Ja!

(Han rejser sig.)

Allmagtens Øje fræver jeg til Vidne!
Jeg sværger Dem — jeg sværger Dem for evigt —
nej — store Gud — Jeg sværger Tavshed kun,
men ikke Glemse!

Dronningen.

Hvordan kunde jeg
af Karlos fordre, hvad jeg selv ej ønsker
at yde?

Don Karlos.

Markien

(kommer ilende fra Alleen).

Kongen kommer!

Dronningen.

Store Gud!

Markien.

Bort, bort fra dette Sted, min Prins!

Dronningen.

Hans Mistro

er frygtelig, og ser han Dem —

Karlos.

Jeg bliver!

Dronningen.

Hvem er saa Offeret?

Karlos

(träffer Markien med sig).

Af Sted, af Sted!

Kom, Roderich!

(Han gaaer og vender igjen tilbage.)

Hvad tør jeg tage med?

Dronningen.

Tag Deres Moders Venstlab.

Karlos.

Venstlab! Moder!

Dronningen.

Og disse Taarer fra de flamse Lande.

(Hun giver ham nogle Breve. Karlos og Markien gaa. Dronningen ser sig uroligt om efter sine Damer, der ikke er til at øjne noget Steds. Idet hun vil gaa tilbage til Baggrunden, kommer Kongen.)

Sjette Scene.

Kongen. Dronningen. Hertug Alba. Grev Larma. Domingo. Nogle Damer og Grænder, som blive staende i Afstand.

Kongen

(ser sig forundret om og tier en Tid lang).

Hvad ser jeg? De er her? Og ganske ene?
Her er end ikke een af Deres Damer?
Det undrer mig. — Hvor er dog Deres Damer?

Dronningen.

Min høje Konge —

Kongen.

Hvorfor er De ene?

(Til følget.)

for denne utilgivelige Fejl
jeg kræver, at man staar mig strængt til Ansvar.
Hvem har den Pligt i Dag at væage over
vor høje Dronning?

Dronningen.

Deres Majestæt,

De maa ej vredes — det er mig, mig selv,
som er den skyldige — paa min Befaling
Fyrstinde Eboli har fjernet sig.

Kongen.

Har De befælet det?

Dronningen.

Jeg længtes efter
at se mit Barn og sendte hende bort.

Don Karlos.

Kongen.

Og derfor er De ene? Men den anden?
De har jo to!

Mondekar

(som imidlertid er kommet tilbage og har blandet sig imellem de andre Damer, træder frem).

Min høje Konge, tilgiv,
jeg har forset mig —

Kongen.

Jeg til Gjengjeld under
Dem ti Alars frist, min kjære Mondekar,
til fjernet herfra den Sag at overveje.

(Markisen træder grædende tilbage. Ulinindelig Tørshed. Alle se
besyrtede paa Dronningen.)

Dronningen.

Markise, hvem er det, De græder over?

(Til Kongen.)

Hvis jeg har fejlet, min Gemal, saa burde
dog dette Riges Krone, som jeg aldrig
har grebet efter selv, vel i det mindste
mig sjærme mod at rødme dybt af Skam.
Er der en Lov i dette Kongerige,
som Fyrstedøtre kan for Retten stævne?
Er det kun Twang, som vogter Spaniens Kvinder,
og kan et Vidne da dem bedre sjærme
end deres Dyd? — Min høje Egtefælle,
tilgiv, jeg plejer ej at sende Venner,
der tjente mig med Glæde, bort med Taarer.

(Hun tager sit Sæde af og giver Markisen det.)

De har fortørnet Kongen, Mondekar,

og ikke mig; tag Beltet som et Minde
om denne Stund og om min Naade. — Fly
vort Rige. Det er jo kun her i Spanien,
at De har syndet. I mit fjære Frankrig,
der tørre man med Glæde slige Taarer. —
Aa, skal da alting minde mig om det!

(Hun støtter sig til Overhofmesterinden og skuler sit Ansigt.)
I Frankrig var der dog helt anderledes!

Kongen

(bevæget).

Hvor kan en øm Bebrejdelse Dem krænke,
et Ord, som kun den kærligste Bekymring
paa mine Læber lagde?

(Han vender sig mod Granderne.)

Disse Grander,

kan vidne om, at aldrig nogen Aften
jeg Sønnen paa mit Øje tynde lod,
naar ikke først jeg havde grundet paa,
hvad for mit Folk jeg kunde gjøre — her
og i det fjerne! Og jeg skulde ikke
med større Omhed hæve for min Hustru
end for min Trone? Mine Folkeslag
de vogtes af mit Sværd og — Hertug Alba;
men gjælder det min Hustrus Kjærlighed,
saa stoler jeg kun paa mit Øje.

Dronningen.

Hvis jeg
har krænket Dem —

Don Karlos.

Kongen.

Den rigeste, saa kaldes
jeg i den kristne Verden. I mit Rige
gaar Solen aldrig ned — men disse Ting
en anden ejed førend jeg, og mange
vil efter mig dem eje. Dette er
mit eget. Hvad en Konge ejer,ene
tilhører Lykken. Men Elisabeth
tilhører Filip. Kun eet Sted der findes,
hvor man kan ramme mig.

Dronningen.

Og frygter De?

Kongen.

Fordi mit Haar er graat? Nej, ingenlunde!
Naar først en Gang jeg har begyndt at frygte,
er Frygten med det samme endt.

(Til Granderne.)

Jeg ser
de fleste Grander. Men den første mangler.
Hvor er Don Karlos, min Infant?

(Ingen svarer.)

Jeg synes,

Don Karlos bliver noget farlig for mig.
Det lader til, han flyer mig fra den Tid,
han kom tilbage fra Alkalas Skole.
Hans Blod er varmt, hvorfor hans Blik saa koldt,
saar afmaalt og højtidelig hans Adfærd?
Vogt vel paa ham!

Alba.

Det gjør jeg, store Konge.
Saa længe Hjærtet banker mod mit Panzer,
kan Kongen roligt lægge sig til Hvile.
Som Guds Keruber ved hans Paradis
staar Alba ved Don filips Trone Vagt.

Cerma.

Tillad mig, vieste af alle Konger,
ydmygt at være af en anden Mening.
Min Konges Majestæt saa højt jeg ører,
at ej hans Sen jeg kan saa strængt fordømme.
Jeg frygter Karlos' hede Blod, men ikke
hans Hjærtæ.

Kongen.

Eders Ord, Grev Cerma, egne
sig godt til Faderen at daare; Kongen
i Hertug Alba har sin bedste Støtte. —
Men nok herom —

(Til dit følge.)

Jeg iler til Madrid.

Mit Embed falder. Kætteriets Pest
har smittet Folket. Mytteriet vojer
i mine Nederlande. Der maa hastes.
Et strækkeligt Exempel skal de arme
vildledte føre paa en bedre Vej.
Den store Ed, som Kristenhedens Konger
har afslagt, jeg indløse vil i Morgen.
En blodig Dom forbryderne skal ramme.
Mit hele Hof skal være Vidne til den.

(Han fører Dronningen bort; de andre følge.)

Don Karlos.

Syvende Scene.

Don Karlos (med Breve i Haanden) og Marki Poja komme fra den modsatte Side.

Karlos.

Det er besluttet. Jeg vil redde Slandern.
Hun ønsker det — det er mig nok.

Markien.

Og Tid

der maa ej spildes mere. Hertug Alba,
man siger, er i Kabinetet alt
udnøvnt til Gouvernør.

Karlos.

I Morgen tidligt
forlanger Audiens jeg hos min fader.
Jeg fordrer dette Embed. Første Gang
en Bøn jeg vover, kan han ej den afslaa.
Det har alt længe været ham imod
at se mig i Madrid. Derfor et Paaskud,
som fjerner mig, kan kun velkommen være.
Og — jeg vil tilstaa dig det, Roderich,
jeg haaber mer; maaſſe det lykkes mig
at vinde ham, naar vi to, han og jeg,
i Enrum tales ved. Naturens Røſſ
har han endnu ej hørt — aa, Roderich,
jeg vil dog prøve paa, hvad den formaar
paa mine Læber!

Schiller.

Markien.

Endelig jeg hører
igjen min Karlos tale, og jeg tror,
at De er helt Dem selv igjen.

Ottende Scene.

De forrige. Grev Lerma.

Lerma.

Monarken

har lige nu Aranjuez forladt.
Jeg har Befaling —

Karlos.

Det er godt, Grev Lerma.
Jeg er der nok paa samme Tid som Kongen.

Markien

(gjør Mine til at fjærne sig. Noget ceremonielt).

Har Deres Højhed mere at befale?

Karlos.

Nej, Chevalier. Jeg ønsker Dem til Lykke
til Deres Ankomst her, en anden Gang
skal De fortælle mere mig om Flandern.

(Til Lerma, som venter.)

Nu kommer jeg.

(Grev Lerma går.)

Don Karlos.

Niende Scene.

Don Karlos. Marfien.

Karlos.

Jeg har forstaaet dig
og takker dig; men fun en tredjes Selfskab
undskylder denne Twang. Er vi ej Brødre? —
I fremtid skal det Rangens Gjøglepil
imellem os for stedse være bandlyst.
Tænk, at vi mødes paa et Maskebal,
i Slaveklæder du, og jeg af Lune
i Purpurdragt formummet. Fast vi holde
ved Løgnen, medens Legen varer ved;
med komiss Alvor er vi Rollen tro,
for ej at hindre Hobens øde Rus;
men gjennem Masken vinker Karlos dig,
du trykker lønligt af og til min Haand,
og vi forstaa hinanden.

Marfien.

Denne Drøm

er herlig; men vil aldrig den bortvejres?
Er Karlos altid sikker paa sig selv,
saa altid han de Fristelser kan trodse,
som Enevælden byder ham. En Dag,
en skæbnesvanger Dag er end tilbage,
da dette Heltesind — ja, det maa siges —
skal staa sin svære Prøve. Filip dør.
Don Karlos arver da det største Rige
i Kristenheden. — En uhyre Kløft

ham stiller da fra Menneskenes Slægt,
og den, som nys var dødelig, er Gud.
Han har ej nogen Svaghed mer, og Pligten,
som hidtil talte i hans Bryst, forstummer.
Stort var ham hidtil Ordet Menneske;
nu ser han jo, at Menneskene krybe
for deres Afgud, at de følge sig.
Han har kun Medynk med den lidende
mens han ham ser, hans Dyd i Vellyst slappes,
hans Daarsstab finder Guld i Masser rede,
hans Easter Hoffets Djævleyngel nærer.
Beruset slumrer ind han i den Himmel,
som Trælle listigt skabte. Dog hans Guddom,
den varer kun saa længe som hans Drøm.
Men ve den rasende, som Medynk havde
og vækked ham! — Hvad tror De, Roderich
vel gjorde? — Venstab, det er sandt og kjælt —
den syge Majestæt udholder ikke
dets frÿgtelige Lys. En Borgers Trods
De taalte ej; men jeg, jeg taalte ikke
en Fyrstes Stolthed.

Karlos.

Sandt og strækkeligt
er dette Billed af Monarken. Ja,
jeg tror dig; — dog kun gjennem Vellyst finder
til Hjærtet Lasten Vej. — Og jeg er ren,
og tre og tyve Aar. Hvad tusend andre
i Vellysts Favntag syndigt ødsled bort,
den bedste Del af Aanden, Manddomskraften,

Don Karlos.

den har til Herskeren jeg opbevaret.
Hvem kunde dig fortrænge i mit Hjørte,
hvis ikke Kvinder gjøre det?

Markien.

Jeg selv.

Thi kunde jeg saa inderligt Dem elske,
hvis jeg Dem frygted?

Karlos.

Det kan aldrig ske!

Behøver du min Hjælp? Kan Lidenskaber
til Tiggeri hos Herskeren dig tvinge?
Kan Guld dig løkke? Du som Undersaat
har mere Guld end jeg som Konge ejer.
Mon Eren vinker dig? Dens fulde Bæger
du tømte alt som Hngling. Gunst og Gave
har ofte nok du afvist. — Siiig mig saa:
Hvem af os kommer i den andens Gjeld?
Hvem af os bliver Skyldneren? Du tier?
Gjør fristelsen dig ræd, og er du ikke
mer sikker paa dig selv?

Markien.

Vel an, jeg viger.

Her er min Haand.

Karlos.

Er du saa min?

Markien.

for evigt,
og det i Ordets dristigste Betydning.

Schiller.

Karlos.

Og vil en Gang du elſſe Kongen trofast,
ſaa trofast varmt, ſom nu du elſſer Prinsen?

Markien.

Det ſværger jeg.

Karlos.

Naar Smigrens lede Orm
umærkeſigt ſig om mit Hjørte ſlynger —
naar dette Øje Graaden ſkulde glemme,
den milde Graad, ſom forhen tit det dugged
naar dette Øre lukker ſig for Bønner,
ſiig, vil du da ſom uforſærdet Maner
min Dyd bevogte og med kraftig Røſt
min gode Aaland paafalde?

Markien.

Ja, det vil jeg.

Karlos.

Og ſaa endnu en Bøn! Siig „Du“ til mig!
Det ſmukke Tegn paa Venſlab har jeg altid
de andre misundt. Broderligt et „Du“
med ſøde Anelser om Lighed daarer
mit Øre, Hjørte. — Aa, ſiig ikke Nej.
De Ord, du har paa Læben, gætter jeg.
for dig er det betydningsløſt, det veed jeg,
for mig, for Prinsen meget. Er du ſaa
min Broder?

Markien.

Ja, din Broder!

Don Karlos.

Karlos.

Nu til Kongen!

All Frygt er borte — Arm i Arm med dig,
jeg byder hele mit Narhundred Trods!

(De gaa.)

Anden Aft.

I det kongelige Palads i Madrid.

Første Scene.

Kong Filip under en Tronhimmel. Hertug Alba, i nogen Afstand fra
Kongen, med bedækket Hoved. Karlos.

Karlos.

Først Kongerigets Sager. Meget gjerne
jeg viger for Ministeren. Han taler
for Spanien — og jeg er Husets Søn.

(Han træder tilbage med et Bue.)

Filip.

Bliv, Hertug Alba! — Tal saa, vor Infant!

Karlos

(til Alba).

Saa maa jeg, Hertug Alba, Dem besvære.
Skjænk mig højmodigt, at et Øjeblik
jeg taler ene med min far. En Søn

kan have meget at betro sin Fader,
som ikke egner sig for Tredjemand.
Behold kun Kongen for Dem selv — min Fader
et Øjeblik skal laane mig sit Øre.

filip.

Her staar hans Ven.

Karlos.

Har ogsaa jeg fortjent
at anse Alba for min Ven?

filip.

Har du
haft Lyst til at fortjene det. Jeg synes
ej om de Sønner, der gør bedre Valg
end deres Fædre.

Karlos.

Kan den stolte Ridder,
kan Hertug Alba roligt høre dette?
Saa sandt jeg lever, jeg gad ikke være
den uvelkomne Gjæst, som uden Rødmen
imellem Søn og Fader frækt sig stiller
og selv fordømmer sig til denne usle
fornemmelse af egen Intethed
ved her at blive. Nej, ved Gud, den Rolle
— gjaldt det en Krone end — gad jeg ej spille.

filip

(forlader sin Stol med et vredt Blit paa Prinsen).

Gaa, Hertug!

Don Karlos.

(Hertugen gaar henimod Hovedindgangen, gjennem hvilken Karlos er kommet;
Kongen gjør Tegn til, at han skal gaa ud ad en anden Indgang.)

Nej, gaa ind i Kabinetet,
indtil jeg kalder.

Anden Scene.

Kong Filip. Don Karlos.

Karlos

(gaar, saa snart Hertugen har forladt Døretset, hen imod Kongen og falder
paa Knæ for ham. Med den største hørelse).

Nu er De min Fader,
nu er De atter min, og tusend Tak
for denne Naade. — Deres Haand, min Fader.
Aa, skønne Dag. — Saa frydefuld et Kys
har længe ej De undet Deres Barn.
Hvorfor har De saa længe mig forstødt
fra Deres Hjørte? Hvad har jeg da gjort?

Filip.

Dit Hjørte kjender ej til disse Kunster.
Spar dem, jeg kan ej lide dem.

Karlos

(rejser sig).

Af det

var Deres Hofmænds Røst. Men tro mig, Fader,
det er ej godt, ved Gud, ej alting godt,
det, som en Præst kan sige, ikke alt
er godt, hvad Præstens Kreaturer sige.
Jeg er ej ond, min Fader, nej, min Ondskab
er kun mit varme Blod, min Fejl er Ungdom.

Ond er jeg ikke, nej, i Sandhed, nej,
og rive Lidenstab mig ofte med sig,
mit Hjærtet, det er godt —

filip.

Ja, det er rent
som dine Bønner.

Karlos.

Nu er vi alene! —

Nu eller aldrig! — Etikettens Baand,
der ellers knuger, brister mellem os.
Nu eller aldrig! Af, et Skær af Haab
nu glimter i mit Indre, Hjærtet bæver
af søde Anelser. — Ja, hele Himlen
sig sænker ned med glade Engleskærer,
bevæget ser den trefold hellige
paa dette store, skjonne Oprin! — Fader!
Forsoning!

(Knæler for ham.)

filip.

Slip mig, rejs dig op!

Karlos.

Forsoning!

filip

(vil rive sig los fra ham).

for Kjælt et Gjøglespil —

Karlos.

for Kjæl din Søn,
fordi han viser Kjærlighed?

Don Karlos.

filip.

Og Taarer!

Det er uværdigt! — Bort fra mine Øjne!

Karlos.

Nu eller aldrig! — Aa, Forsoning, Fader!

filip.

Bort, bort fra mine Øjne! Kom bedækket
med Skjændsel fra et Slag, og mine Arme
er aabne for dig — men paa denne Maade —
nej, bort herfra! — Den fejge Brøde kun
i slige Kilder skjændselst sig vasser.
Den, som ej rødmer ved at angre, aldrig
for Anger bliver fri.

Karlos.

Hvem sagde det?

Ved hvilken Fejl har denne fremmede
forvildet sig blandt Mennesker? Aa, Taarer
de sætte Skjel blandt Menneske og Dyr.
Hans Øje kjender ej til nogen Taare,
han er ej født af Kvinde. — Tving de Øjne,
som aldrig kjendte Taarer, til at lære
endnu at græde, medens det er Tid.
Der kunde komme vel den haarde Stund,
da smerteligt De savned Taarens Lindring.

filip.

Tror du, at du din Faders tunge Twivl
med disse skjonne Ord kan rokke?

Karlos.

Tivil?

Jeg vil tilintetgjøre denne Tivil,
jeg hænger mig ved Faderhjærtet, knuger —
med mægtig Haand jeg knuger Faderhjærtet,
til denne Tivils malmhaarde Skorpe brister
og slipper dette Hjærte. — Siig, hvem er det,
der har forjaget mig fra Kongens Gunst?
Hvad bød vel Munken Faderen for Sønnen?
Hvad giver Alba ham som Vederlag
for et forspildt og for et barnløst Liv?
De ønsker Kjærlighed? — I dette Bryst
er der en Kilde mere friss og ildfuld
end i de sumpede og mørke Gjemmer,
som filip først maaaabne med sit Guld.

filip.

Hold op, forvorne! — Haaner du de Mænd,
som jeg har valgt, hvis Troskab jeg har prøvet?
Viis Dem Arbødighed.

Karlos.

Nej, aldrig, aldrig!

Jeg føler, at hvad folk som Alba yde,
kan Karlos ogsaa yde, ja langt mere.
Hvad er for Lejespinden vel det Rige,
som aldrig bliver hans? — Monstro han ønser,
at Filips Haar bli'er hvidt? Nej, Deres Søn,
nej Karlos havde elsket Dem. — Jeg gyser
ved Tanken om at være helt alene
og ensom paa en Trone.

filip

(grebet af disse Ord, staar tankefuld og indadvendt. Efter en Pavse).

Jeg er ensom.

Karlos

(idet han med Liv og Varme gaar hen imod ham).

Nej, De har været det. Had mig ej mere,
jeg vil saa barnligt, ildfuldt elskæ Dem;
men De maa ikke længer have mig! —
Henrivende og sødt det er at føle
forherliget sig i en ædel Sjæl,
at vide, at vor egen Glæde farver
en andens Kind, og at vor egen Angest
en andens Hjærte bringer til at dirre,
vor Nød en andens Taare til at trille.
Hvor herligt er det ikke, Haand i Haand
at ile med en Kjær, en elsket Søn
ad Ungdoms Rosensti tilbage, drømme
sødt Livets Drøm endnu en Gang; hvor sjønt,
hvor herligt er det ikke for en Fader
ved Sønnens Dyd udødelig at vorde,
at leve usforgængelig og gavne
i flere Hundredaar! Hvor himmelst sjønt
at planter, hvad en elsket Søn skal høste,
at sanke, hvad der bringer tifold Grøde
for ham en Gang, at aue, hvor hans Tak
en Gang vil flamme op! — Aa, kjære Fader,
om dette Paradis paa Jorden tie
velviseligt de gode Herrer Munke.

Schiller.

filip

(rørt).

Min Søn, min Søn, det er dig selv, du dømmer.
Du skildrer saare sjønt en Lykke, som —
du aldrig undte mig.

Karlos.

Jeg kalder Gud
til Vidne, at De selv mig lukked ude
fra Deres Hjerte som fra Deres Magt.
Indtil i Dag — o, var det godt og rigtigt? —
til denne Stund var Spaniens Kronprins fremmed
i Spanien, jeg var en ussel fange
i dette Land, hvor jeg en Gang skal raade
som Herre! Var det godt, var det retfærdigt?
Hvor ofte, Fader, blussed jeg af Skam,
naar Sendebud fra andre Potentater,
naar offentlige Blade mig fortalte,
om hvad der skete i Aranjuez!

filip.

For vildt i dine Aarer bruser Blodet!
Du vilde jo kun ødelægge.

Karlos.

Lad mig
da ødelægge! — Blodet bruser vildt
i mine Aarer! — Tre og tyve Aar
og endnu intet gjort for evig Hæder!
Men jeg er vaagnet, er mig selv bevidst. —
Mit Kald til Tronen banker som en Rykker

Don Karlos.

mig op af Søvnen, alle spilde Timer
fra Ungdomstiden falde mig til Regnskab.
Det er en Eresgjæld. Det Øjeblik,
som kræver Renter af mit høje Pund,
med Vælde kommet er. Historien,
Berømmelsens højt tordnende Basun
og mine fædres Ry mig højlydt falder.
Til Hæderens berømmelige Skranker
at aabne for mig Tiden kommet er.
Lad mig da driftigt nævne Dem den Bøn,
som førte mig her hid!

Kongen.

Endnu en Bøn?

Saa nævn den da.

Karlos.

Oprøret i Brabant
med fare truer. Det oprørslse Stivsind
en klog og kraftig Modstand fordrer. Alba
skal, for at kne Sværmerne, en Hær
til Flanderns Lande føre, medens Kongen
med enevældig fuldmagt ham forlener.
Hvor hæderfuldt er ikke dette Embed!
hvor egnet til at føre Deres Søn
i Erens Tempel ind! Min høje Konge,
giv mig den Hær; man elsker mig i Flandern,
jeg borger med mit Blod for Landets Trostak.

Filip.

Du taler som en Drømmer. Dette Embed,
det kræver juft en Mand og ej en Ungling.

Schiller.

Karlos.

Det kræver kun et Menneske, min Fader,
det eneste, som Alba aldrig var.

Filip.

Og Rødsel kan kun dæmpe dette Oprør,
det Vanvid var at vise Medynk her.
Din Sjæl er blød min Søn, men Alba frystes.
Opgiv dit Ønske, Søn.

Karlos.

Send mig til Flandern,
betro min bløde Sjæl det Hverv. Alene
mit Navn som Kongens Søn vil flyve forud
for mine Faner, det vil vinde Lande,
som Hertug Albas Bødler kun vil hærge.
Jeg beder Dem paa mine Knæ — min Fader,
det er min første Bon i hele Livet!
Betro mig Flandern, Fader!

Filip

(betragter Infanten med et gjennemborende Blik).

Og tillige
min bedste Hær betro din Lyft til Magten?
Betro min Morder Kniven?

Karlos.

Store Gud!

Er jeg ej videre, er dette Frugten
af denne længe ønskede store Time?
(Efter nogen Betenkning, med mildere Urvor.)
Aa, svær mig blidere, og lad mig ikke

Don Karlos.

gaa saadan bort herfra. Med dette Svar
vil jeg ej gjérne gaa, ej gjérne skilles
med dette tunge Hjærte fra Dem. Viis mig
dog større Naade! Dette er mit sidste,
fortvivlede forsøg, min største Trang —
thi jeg kan ikke fatte, ikke høre
standhaftigt som en Mand, at De mig alting,
ja alting, alting nægter. Jeg gaar fra Dem
for tusend øde Anelser bedraget,
jeg gaar, og De har ikke hørt min Bon.
Hvor Deres Barn med Graad i Støvet knæler,
vil Alba og Domingo sejrrigt trone. —
Den bævende Grandezza, hele Hoffet,
de blege Munkes Synderlav var Vidne
til min højtidelige Audiens.
Beskæm mig ikke, Fader, krænk mig ikke
saa dødeligt, og gjør mig ej til Offer
for disse sledske Hofmænds frække Haan:
de fremmede i Deres Naade svælge,
mens Deres Son forgjæves beder. Send mig
med Deres Hær til Flandern, for at vise,
at De vil øre mig.

Filip.

Saa sandt du frygter
din Konges Vrede, gjentag ej din Bon.

Karlos.

Min Konges Vrede trodser jeg og beder
for sidste Gang — betro mig Flandern, Fader.
Jeg skal og maa herfra. At være her,

det er at aande under Bøddelhaand. —
Thi Himlen i Madrid, den tynger mig,
som var jeg mig bevidst, jeg havde myrdet.
En anden Himmel ene kan mig læge.
Hvis De vil redde mig, saa send mig strax
til Flandern.

Filip

(med trængen Ro).

Syge Folk som du, min Søn,
maa være under ständig Lægepleje.
Du bliver her, og Albagaard til Flandern.

Karlos

(ude af sig selv).

Omgiv mig, alle gode Aander!

Filip

(som træder et Skridt tilbage).

Holdt!

Hvad skal de fagter sige?

Karlos

(med svigende Stemme).

Bliver du
uigjenkaldeligt ved den Beslutning?

Filip

Den kom fra Kongen!

Karlos.

Af, mit Hverv er endt
(Saar heftigt bevæget.)

Don Karlos.

Tredje Scene.

(Filip bliver en Tid lang staende hensunken i mørke Grublerier — endelig gaar han nogle Skridt frem og tilbage i Salen. Alba nærmer sig forlegen.)

Filip.

Hver Time maa J være rede til
at gaa til Bryssel.

Alba.

Ja, min høje Konge,
jeg er alt rede.

Filip.

Eders fuldmagt ligger
forsiglet i vort Kabinet. Men først
vor Dronning J om Orlov bede maa,
og viis jer saa til Afted hos Infanten.

Alba.

J dette Øjeblik jeg saa' ham styrte
med Fagter som en rasende af Sted!
Og Deres kongelige Majestæt
mig synes helt forvirret, dybt bevæget.
Maaſſe det Emne, der blev drøftet —

Filip

(efter at have gaaet nogle Gange frem og tilbage).

Emnet

var Hertug Alba.

(Kongen vedbliver at betragte ham skarpt; mørkt:)

Gjærne hører jeg,
at Karlos haader mine Tillidsmænd;
jeg ynder ej, at han foragter dem.

Schiller.

Alba

(blegner og er ved at fare op).

Filip.

Jeg ønsker intet Svar; men J har Lov
til at forsone jer med Prinsen.

Alba.

Sirel

Filip.

Hvem var det dog, som første Gang mig vared
mod Karlos' mørke Planer? — Den Gang hørte
jeg kun paa eders Ord, ej hans tillige. —
Jeg overvær Prøven, Hertug! Viid, fra nu af
staa Karlos nærmere ved Tronen. Gaa!

(Kongen gaar ind i sit Kabinet. Hertugen fjerner sig ad en anden Dør.)

Fjerde Scene.

(En forsøg foran Dronningens Værelse.)

(Don Karlos kommer i Samtale med en Page ad den mellemste Dør.
De Hoffold, som opholde sig i portalen, sprede sig ved hans Ankomst i de
tilstændende Værelser.)

Karlos.

Et Brev til mig? — Og hvad skal denne Nøgle?
Hvorfor saa hemmeligt? Saa kom dog, kom!
Hvem er det fra? — Hvem sender dig?

Don Karlos.

Pagen.

En Dame!

Hun ønsker helst, at hendes Navn man gætter!
Jeg maa ej sige noget —

Karlos

(farer tilbage).

Hvad? En Dame?

(Idet han betragter Pagen nærmere.)

Hvad mener du? — Hvem er du?

Pagen.

Jeg er Page

hos hendes kongelige Majestæt —

Karlos

(idet han forsørgeligt går hen imod ham og lægger sin hånd paa hans Mund).

Holdt, du er Dødsens! Til! Saa veed jeg nok!

(Han riber hurtigt Seglet op og træder hen i den yderste Del af Salen for at læse Brevet. Imidlertid kommer Hertug Ulba og gaar, uden at blive bemærket af Prinsen, forbi ham ind i Dronningens Værelse. Karlos bærer hestigt, blegner og rødmærket stiftvis. Efter at have læst Brevet, staar han længe maalsøs og stirrer stift paa det. — Endelig henvender han sig til Pagen.)

Gav hun dig selv det Brev?

Pagen.

Med egne Hænder.

Karlos

Gav hun dig selv det Brev? — Aa, gjæk mig ikke;
jeg har endnu ej hendes Haandskrift set;
hvis du kan svørge paa det, maa jeg tro dig.

Schiller.

Hvis det var Løgn, saa sig det aabenhjærtigt;
du maa ej drive Gjæk med mig.

Pagen.

Med hvem?

Karlos

(se igjen paa Brevet og betragter Pagen med twilende, forskende Mine.
Efter at han er gaaet gjennem Salen).

Har du endnu Forældre? Og din Fader,
er han en Spanier og tjener Kongen?

Pagen.

Som Oberst ved Savoyens Rytteri
han faldt ved Saint Quentin og hed Alonzo
Grev Henarez.

Karlos

(idet han tager ham i haanden og betragter ham betydningsfuldt).
Det Brev sif du af Kongen!

Pagen

(flødt).

Fortjener jeg sfig Mistro, høje Prins?

Karlos

(læser Brevet).

„Med denne Nøgle har man Adgang til
den Pavillon, som Dronningen beboer.
Den yderste af hendes Sale støder
op til et Kabinet, hvorhen endnu
ej nogen Lurers fodtrin ere naaede.

Don Karlos.

Her frit og højt kan Kjærligheden tale
om, hvad den længe kun til Vink betroede.
Her Frygtsheden finder villigt Øre,
den stille lidende en herlig Løn."

(Som om han vaagnede af en Bedøvelse.)

Jeg drømmer ej — jeg raser ikke — dette,
det er min Arm — og dette er mit Sværd —
og dette er et Brev — ja, det er sandt
og virkligt — jeg elskes — ja jeg elskes!

(Styrterude af sig selv gjennem Værelset med Armnene strakte imod Hjelten.)

Pagen.

Saa kom, min Prins, og lad mig føre Dem.

Karlos.

Hørst maa jeg fatte mig. — Jeg bøver endnu
af alle denne Lykkes store Rædsler!
Saa stolt et Haab jeg aldrig næred! aldrig
saa kjæk en Drøm! Aa nej — hvor er den Mand,
der kan saa hurtigt fatte, han er Gud? —
Hvem var jeg, og hvem er jeg nu? Det er
en anden Himmel og en anden Sol
end de, der forдум var! — Hun elsker mig!

Pagen

(vil føre ham bort).

Her er ej Stedet, høje Prins, De glemmer —

Karlos

(stivner pludselig af forfærdelse).

Min Fader, Kongen!

(Han lader Armnene synke, ser sig syt om og begynder at fatte sig.)

Det er skrækkeligt! —

Ja, du har Ret, min Ven. Jeg taffter dig,
jeg var forvirret. Det er skæckeligt,
at dette maa forties — skæckeligt,
at jeg saa megen Salighed maa dølge,
begrave i mit Hjærte — skæckeligt! —

(Det han tager Pagen ved Haanden og fører ham til Side.)
Hvad du har set og hvad du ej har set,
begrav det som et Lig dybt i din Barm.
Gaa nu! Nu skal jeg komme. Gaa saa! Her
vi ej maa træffes. Gaa —

(Pagen vil gaa.)

Nej, vent dog! Hør —

(Pagen kommer tilbage. Karlos lægger Haanden paa hans Skulder og ser
ham alvorligt og højtideligt ind i Øjnene.)

Det er en rædsom Løndom, du faar med dig;
lig hine stærke Gifte vil den sprænge
den Skaal, hvori den samles. Dine Miner
maa du beherske godt. Dit Hoved aldrig
maa vide, hvad du gjemmer i dit Bryst.
Vær som det døde Talerør, der fanger
og sender Lyden ud, men selv ej hører.
Du er en Dreng — vedbliv at være det,
og vedbliv du den glade Kun at spille —
hvor godt forstod hun ej den kloge Dame
at vølge sig et Elskovsbud; thi her,
her søger Kongen ikke sine Øgler!

Pagen.

Og jeg vil være stolt, saa tit jeg mindes,
at jeg en Løndom gjemmer, som selv Kongen
ej vide maa —

Don Karlos.

Karlos

Forfængelige Daare,

det er jo det, som du maa sjælve for. —
Naar offentligt vi mødes, maa undseligt
og ydmygt du dig nærme. Og lad aldrig
Forfængelighed friste dig til Vink
om, hvor Infanten er dig naadig! Vørre
du kan ej synde, end naar mig du tøkkes.
Har noget du fra nu af mig at sige,
saa siig det ej med Stavelser, du aldrig
maa Læben det betro, dit Budskab aldrig
ad Tankens jævne Alfarvej maa vandre!
Med dine Øjne tal, med Pegefingren!
Jeg lytter til med Blikket. Luften om os
og Lyset, det er Filips Kreaturer;
de stumme Mure selv er i hans Sold! —
Der kommer nogen —

(Døren til Dronningens Værelse bliver aabnet, og Hertug Ulba træder ud.)

Gaa saa!

Pagen.

Deres Højhed,

tag frem for alt ej fejl af Kabinetet!

(Saar.)

Karlos.

Der har vi Hertugen. — Nej, det er godt,
jeg skal nok finde Vej!

Schiller.

Femte Scene.

Don Karlos. Hertug Alba.

Alba

(træder i Vejen for ham).

To Ord, min Prins!

Karlos.

Ja vel — en anden Gang.

(Han vil gaa.)

Alba.

Ja, Stedet her,

det er vel ej saa passende. Maaske
vil Deres Kongelige Højhed give
mig Audiens i Deres egen Sal?

Karlos.

Hvorfor? Det kan jo være her. — Men hurtigt
og fort —

Alba.

Hvad egentlig mig fører hid,
det er en ydmyg Tak til Deres Højhed
for det bevidste —

Karlos.

Tak? En Tak til mig?

Hvorfor? — Og Tak til mig fra Hertug Alba?

Alba.

Thi næppe havde Kongen De forladt,
før han mig meldte, at jeg skulde drage
til Bryssel.

Don Karlos.

Karlos.

Bryssel! Saa?

Alba.

Og jeg maa tro,
at det er Dem, min høje Prins, hvis forbøn
jeg taffé kan for denne Naade —

Karlos.

Mig?

Nej sandelig, aldeles ikke mig.
De rejser — rejs med Gud!

Alba.

Og ellers intet?

Det underer mig. — Har Deres Højhed ikke
et andet Hverv at give mig til Flandern?

Karlos.

Et andet Hverv? Til Flandern?

Alba.

Ja, det syntes
for nylig, som om disse Landes Skæbne
Don Karlos' eget Komme kræved.

Karlos.

Hvad?

Naa ja — saamænd — det var jo før — men nu —
nu er det godt — ja bedre, som det er.

Alba.

Forbavset hører jeg —

Karlos

(uden Ironi).

Som General,

ved alle, De er stor. Misundelsen
endog maa sværge paa det. Jeg — jeg er
en Ungling. Det var ogsaa Kongens Mening!
Og han har Ret, fuldstændig Ret, det ser jeg
nu ganzé klart og er tilfreds, og altsaa —
vi taler ikke mer om det. Til Lykke!
For Øjeblikket ser De, kan jeg ikke —
jeg har for travlt — vi tales atter ved
i Morgen, eller naar De vil, maaſke
naar De fra Bryssel kommer hjem —

Alba.

Hvorledes?

Karlos

(efter nogen Tavshed, da han ser, at Hertugen stædig bliver).

Det er en dejlig Aarstid. — Rejsen gaar
jo over Mailand, Lothringen, Burgund
og Tyskland — Tyskland? — Jo, det var i Tyskland!
Der fjender man Dem! — Nu har vi April!
Maj — Juni — Juli, lad os se, ja rigtigt,
i Juli er De vel i Bryssel, senest
da i de første Dage af Avgust.
Jeg twivler ikke om, at snart man hører

Don Karlos.

om Deres Sejre. De vil sikkert vide
at vise, De er fuldt ud værdig til
vor Tillid og vor Maade

Alba
(med Eftertryk).
Med min usle
Fornemmelse af egen Intethed?

Karlos
(efter et Øjeblikks Cavshed, med Værdighed og Stolthed).
De er fornærmet, Hertug — og med Rette.
Jeg tilstaar, det var saare lidet staansomt
at føre Maaben, som De ikke øvner
mod mig at bruge.

Alba.
Ikke øvner?

Karlos
(idet han smilende rækker ham Haanden).
Nej!
Desværre mangler nu jeg Tid til Kampen
at fægte ud med Dem paa værdig Maade.
En anden Gang —

Alba.
Vi regner fejl, min Prins.
men paa forskjellig Vis. De, for Exempel,
De ser Dem selv om tyve Aar, mens jeg
ser netop omvendt tyve Aar tilbage.

Karlos.

Og saa?

Alba.

Jeg tænker paa, hvor mange Nætter
hos Deres skjonne Moder vel Monarken
med Glæde havde ofret, for at kjøbe
en Arm som denne til sin Krone? Vide
han maatte vel, at ej saa let det falder
at avle Monarkier som Monarker,
at det er meget let at give Verden
en Konge, mens man vanskeligt forsørger
en Konge med en Verden.

Karlos.

Meget sandt!

Men, Hertug Alba —

Alba.

Og hvor meget Blod,
ja Blod af Deres folk der maatte flyde,
før twende Draaber gjorde Dem til Konge.

Karlos.

Ja, det er sandt, — med to Ord alting sagt,
hvad den med Rette stolte ham kan sige,
der ene skylder Lykken al sin Stolthed. —
Men anvend det saa, Hertug Alba!

Alba.

Ne
det Barn i Vuggen, Majestæten faldet,

som spotte kan sin Amme! Ja, hvor blidt
maa ej paa vore Sejres bløde Hænder
man kunne sove! Perlerne kun funkle
i Kronens Guld, men ej de Saar, med hvilke
man har den vundet! — Viid, at dette Sværd
har spanske Love givet andre folk;
i Kamp for den korsfæstede det lyned,
i denne Verdensdel har dybe Furor
for Troens Sædekorn det blodigt ridset.
Gud dømte i sin Himmel, jeg paa Jorden —

Karlos.

Gud eller Djævel, det har lige Vægt!
De var hans højre Arm Det veed jeg nok.
Men tal ej mere om det. Visse Minder
i dette Øjeblik jeg helst vil undgaa.
Jeg ører Kongens Valg. Han trænger til
en Alba, — at han trænger til en Alba,
misunder jeg ham ej, nej sikkert ej.
Man siger, De er stor. — Det kan vel være;
jeg tror det næsten; men jeg frygter kun,
De kom et Par Aartusender for tidligt.
En Alba, tænker jeg, det var den Mand,
som skulde vise sig ved Dommedag!
Thi da, naar Lastens Kæmpetrods har sprængt
Guds Misfundhed, naar Syndens rige Høst
i fulde Ax paa Marken staar og kræver
en Høftmand uden Mage — da er De
paa Deres rette Plads. — O store Gud,
mit Paradis, mit Flandern! — Men det maa jeg

slet ikke tænke paa og vil ej heller!
Dødsdomme har De nok i Massevis
med Kongens Underskrift paa forhaand faaet,
som selv De sylder ud — hvor viseligt!
Saa er jo al Chicane udelukket! —
Kun daarligt fatted jeg din Mening, Fader!
Jeg fandt dig haard, fordi du nægted mig
et Hverv, der skjænker Folk som Alba Glans!
Der viste du mig Agtelse!

Alba.

Min Prins,

det Ord fortjente —

Karlos

(opfarende).

Hvad?

Alba.

Men Kongesønnen

beskytter Dem.

Karlos

(griber efter sit Sværd).

Det kræver Blod! — Min Hertug,
drag Deres Sværd!

Alba

(foldt).

Mod hvem?

Karlos

(farer heftigt los paa ham).

Drag Deres Sværd,
jeg gjennemborer Dem.

Don Karlos.

Alba

(drager sit Sværd).

Ja hvis det ikke,

Kan være anderledes —

(De føgte.)

Sjette Scene.

Dronningen. Don Karlos. Hertug Alba.

Dronningen

(som forstørret træder ud af sit Værelse).

Dragne Sværd!

(Til Prinsen, uvillig og med brydende Røst.)

Karlos!

Karlos

(bliverude af sig selv ved Synet af Dronningen, lader Armen synke, staar uhevægelig og uden fatning; saa iles han hen til Hertugen og kysser ham.)

Forsoning! Alt skal være glemt!

(Han kaster sig i Tavshed for Dronningens fod; rejser sig derpaa hurtigt og iles forvirret ud.)

Alba

(som har staaret meget forbavset og ufravendtjet paa dem).

Ved Gud, det er dog sæl somt! —

Dronningen

(staar nogle øjeblikke urolig og twivlaadig, saa gaar hun langsomt hen imod sit Værelse; ved Døren vender hun sig om.)

Hertug Alba!

(Hertugen følger hende ind i hendes Værelse.)

Schiller.

(Et Kabinet hos Prinsesse Eboli.)

Syvende Scene.

(Prinsessen, med fantastisk Smag, smukt, men farveligt klædt, spiller paa
Kut og synger. Derpaa Dronningens Page.)

Prinsessen

(springer hurtigt op).

Han kommer!

Page

(ilsmot.)

Er De ene? Mærkeligt,
at ej endnu han er her; men han maa
strax være her!

Prinsessen.

Han maa? Han maa? Nuvel
saa vil han ogsaa — saa er det jo afgjort —

Page

Han følger lige efter mig. — Fyrstinde,
han elsker Dem — og elset, som De er,
kan ingen være, ingen have været.
Aa, hvilken Scene saa jeg ikke!

Prinsessen

(drager ham utaalmodigt til sig).

Hurtigt!

Du talte med ham? Naa! Hvad sagde han?
Hvordan bar han sig ad? Siig mig hans Ord!
Var han forlegen — hvad? — bestyrtet? Gætted
han, hvem der sendte Nøglen? Hurtigt! Svar!

Don Karlos.

— Han gætted det vel ikke? Gætted galt?
Kan du da ikke svare? Skam dig dog,
saa uforstammet langsom, kold og tvær
har du jo aldrig nogen Sinde været!

P a g e.

Kan jeg til Orde komme, Deres Naade?
Jeg gav ham baade Nøglen og Billetten
i Dronningens Gemakker, og han studsed,
han stirred, da jeg ubetenkligt røbed, —
en Kvinde sendte mig.

Prinsessen.

Hvad? Studsed han?
Godt! Saare godt! Gaa videre! Fortæl!

P a g e n.

Jeg vilde sige mere; men han blegned,
rev Brevet fra mig; vredt hans Øje funkled;
han sagde truende, han vidste alt.
Bestyrtet læste Brevet han; paa een Gang
begyndte han at sjælve —

Prinsessen.

Vidste alt?
Han vidste alt? Var det hans Ord?

P a g e n.

Han spurgte
tre, fire Gange, om De selv, De selv
det Brev mig havde givet?

Schiller.

Prinsessen.

Om jeg selv?

Og altsaa nævnede mit Navn han?

Pagen.

Nej,

han nævned intet Navn. Spioner kunde
jo lure, sagde han, og melde Kongen
hvert Ord, vi talte.

Prinsessen

(forundret).

Er du vis paa det?

Pagen.

Ja! Og han sagde, det var meget vigtigt,
det var af største Vigtighed for Kongen
at faa Befsed om dette Brev.

Prinsessen.

for Kongen?

Har du hørt rigtigt! Sagde han: „for Kongen“?
Var det det Udtryk, som han brugte?

Pagen.

Ja!

Han sagde, at det var en farlig Sag,
som ingen maatte vide, vared mig,
at være altid paa min Post, saa Kongen
ej blev mistænksom.

Don Karlos.

Prinsessen

(efter at have grublet i nogen Tid, meget forundret).

Ja, det hele passer. —

Det maa saa være. — Han maa vide alt
om denne Sag. — Det er ufatteligt!
Hvem kan vel have røbet ham det? — Hvem? —
Aa, hvorfor spørger jeg? — Hvem ser saa skarpt,
saa dybt som Kjærlighedens Falkeblik?
Men videre, gaa videre — han læste
Billetten —

Pagen.

Ja og sagde, at den rummed
en Lykke, som han maatte sjælve for,
en Lykke, som han aldrig havde drømt om.
Uheldigvis kom Alba ind i Salen,
og dette tvang os —

Prinsessen

(ærgerlig).

Men hvad i al Verden
har Hertug Alba der at gjøre? Naa,
hvor er han da? Hvor bliver han dog af?
Han kommer ikke! Han har narret dig!
Hvor havde ikke lykkelig han været
i al den Tid, du bruger til at sige,
at han vil være lykkelig!

Pagen.

Maaſſe

har Hertugen —

Prinsessen.

Hvad vil du med den Hertug?

Hvad skal han her? Hvad har den tapre Mand
vel med min stille Salighed at gjøre?

Han kunde Prinsen jo forlade — sende
ham bort — hvem kan man ikke sende bort?

Aa, Prinsen, han forstaar sig ikke bedre
paa Kjærlighed end paa et Kvindehjærté!

Han veed ej, hvad Minuter er — Tys! Stille!
Der kommer nogen. Gaa! Det er Don Karlos!

(Pagen iles ud.)

Af Sted! Af Sted! — Hvor er min Eut dog henne?
Han skal jo overraske mig. — Min Sang
skal give Tegnet —

Ottende Scene.

(Prinsessen og et Øjeblik efter Don Karlos.)

(Prinsessen har fastet sig paa en Ottoman og spiller.)

Karlos

(Kommer støtende ind. Han ser Prinsessen og bliver staende som ramt
af et Lyn.)

Store Gud! Hvor er jeg?

Prinsessen

(lader Euten falde og iles ham i Møde).

Prins Karlos! — Ja, i Sandhed!

Karlos.

Hvad er dette?

Et skæckeligt Bedrag — det er jo ikke
det rette Kabinet!

Don Karlos.

Prinsessen.

Hvor godt, Don Karlos,
forstaar De ej at mærke Dem de Stuer,
hvor De kan træffe Damer uden Vidner!

Karlos.

Tilgiv, Prinsesse, jeg — ja, Døren fandt
jeg aaben.

Prinsessen.

Nej, det kan ej være muligt!
Thi jeg har selv den lukket, synes jeg.

Karlos.

Det synes De kun, synes — jeg forsikrer,
De tager fejl! De vilde lukke den,
det tror jeg gjørne — De har ikke gjort det.
Nej, sandelig, det har De ej! Jeg hørte,
at der blev spillet paa en Lut — ja sikkert,
det var en Lut!

(Det han ser sig twivlende om.)

Jo, jo! Der ligger den —
Og Lutspil — det veed Gud i Himlen! — Lutspil
det elsker jeg til Raseri. — Jeg hører,
jeg veed ej af mig selv, jeg styrter ind,
her ind i Kabinetet, for at se
den søde Kunstnerinde, der saa mægtigt
fortryllede mig, ja for at skue ind
i hendes skjonne Øje.

Prinsessen.

Hvor elskværdig

er den Nyfigenhed! Dog meget snart
den mættet er. Det funde jeg bevise.

(Efter nogen Tids Tavshed, med Eftertryk.)

Aa, jeg maa støtte den beskedne Mand,
som for en Kvindes fine Sans at staaane
i sligt et Væv af Usandhed sig hilder.

Karlos

(trohjærtet).

Jeg føler selv, Prinsesse, at jeg kun
gjør værre, hvad jeg vilde gjøre bedre.
Fritag mig for en Rolle, som jeg ganste
vil ødelægge og ej gjennemfører.

De søgte Ensomhed i dette Kammer,
De vilde fjærnt fra Menneskenes Larm
for Deres Hjærtes stille Ønsker leve.

Da viser jeg ulykkelige mig,
og strax den skjonne Drøm svandt hen. — Til
Gjengjæld

jeg straffer mig ved hurtigt bort at flygte —

(Han vil gaa.)

Prinsessen

(overrasket og forlegen).

Aa, det er ondskabsfuldt.

Karlos.

Jeg ser, Hyrstinde,
hvad dette Blik i dette Kabinet

Don Karlos.

skal sige, og jeg ærer denne kyfke
Forlegenhed. Den Mand, hvem Kvindens Rødmen
kan gjøre modig, ham foragter jeg.
Jeg er forsagt, naar Kvinder sjælve for mig.

Prinsessen.

Det er umuligt! — En Samvittighed
som den man ikke finder Mage til
hos unge Mænd — tilmed hos Kongesønner!
Nej, Prins, nu skal De netop blive her,
nu beder jeg Dem om det; denne Øyd
maa læge strax en Piges Angst. — Veed De,
at Deres pludselige Komme afbrød
min Yndlingsarie?

(Hun fører ham hen til Sofaen og tager sin Cut.)

Min høje Prins,

den maa jeg spille een Gang til, og De
skal straffes med at høre den.

Karlos.

(sætter sig ikke ganske uden Uvilje ved Siden af hende).

En Straf,

saa attraaværdig som min Skyld! — I Sandhed,
dens Indhold var saa dragende, saa rigtigt,
saa himmelsk sjønt, at godt jeg kunde høre
den trende Gange.

Prinsessen.

Har De hørt det hele?

Det var affyeligt, min Prins. Jeg tror —
ja, der var Tale vist om Kjærlighed!

Karlos.

Ja, herte jeg ej fejl, om salig Elskov —
det skønneste i denne skønne Mund.
Men Texten var dog mere skøn end sand.

Prinsessen.

Det var ej Sandhed? — Altsaa twivler De?

Karlos.

Jeg twivler om, at Karlos og Fyrstinden
af Eboli vil nogen Sinde kunne
forstaa hinanden, naar om Elskov tales.
(Prinsessen studser; han mærker det og fortsætter med let Galanteri.)
Thi naar man skuier disse Rosenkinder,
kan man da tro, at Lidenkaben raser
i dette Bryst? Prinsesse Eboli
kan ej forgjæves sulke! Elskov fjender
alene den, der elsker uden Haab.

Prinsessen

(med al sin tidligere Munterhed).

Aa, stille! Det er frygteligt. — Og denne
ulykkelige Skæbne synes særligt,
og særligt just i Dag at true Dem!

(Det hun tager hans Haand, med indsmigrende Interesse.)
De er ej munter, fjære Prins. — De lider —
Ja, store Gud, De lider! Er det muligt?
Og hvorfor lide, Prins? Af alt De drages
til Nydelse af Verdens Lyft! Naturen
har ødslet sine rige Gaver paa Dem.

De har jo Krav paa alle Livets Glæder!
De — Sønnen af en mægtig Konge! — Ja,
langt mer end det — udrustet alt i Vuggen
med store Evner, som endog fordunkle
den Solglans, der fra Deres Rang maa straale!
De — som i alle Kvinders strænge Raad
bestikker hver en Dommer, ja, i Kvinders,
der Mandens Værd og Mandens Ry bedømme
alene og ej anden Mening taale.
De, som erobrer alt, naar De kun skuer,
som tænder flammer, naar De selv er kold,
og som, naar selv De gløder, lege maa
med Paradiser, sjænke Gudelykke! —
Den Mand, som blev med slige Gaver smykket
til Held for Tusender og nogle faa,
kan han ulykkelig vel være? — Himmel,
som sjænkede alt ham, alt, hvorfor har du
kun nægtet Øjne ham, saa sine Sejre
han ej kan se?

Karlos

(Der hele Tiden har siddet hensunken i dybe Tanke, konimer ved Prinsessens
Tavshed pludselig til sig selv igjen og farer op).

Fortræffeligt, Fyrstinde,
det er henrivende! Aa syng dog dette
endnu en Gang.

Prinsessen.

Men Prins! Men Karlos dog,
hvor har De Deres Tanker?

Schiller.

Karlos

(springer op).

Ja, ved Gud!

Det var et Ord i rette Tid. — Af Sted!
Jeg maa af Sted! — maa hurtigt bort.

Prinsessen

(holder ham tilbage).

Hvorhen?

Karlos

(i første Engstelse).

Ud i det fri! — Aa, slip mig, min Fyrstinde!
Det er, som om det hele styrted sammen,
i fald jeg ser tilbage —

Prinsessen

(holder ham tilbage med Magt).

Hvad? Hvorledes?

Hvad skal den underlige Adfærd sige?

(Karlos bliver efter tankomt staende. Hun benytter dette øjeblik til at drage ham ned til sig paa Sofaen.)

De trænger vist til Ro, min kjære Karlos —
vildt bruser Deres Blod — Kom, sæt Dem hos mig! —
Bort med de mørke feberfantasier!
Naar De Dem selv nu spørger aabenhjertigt,
veed Deres Hoved da, hvad Hjærtet attraa?

Og hvis det vidste det — mon der da ingen
af alle Ridderne ved dette Hof,
mon der da ingen af de mange Damer,
slet ingen af dem alle værdig var
til Dem at læge — nej, var værdig til
at fatte Dem?

Don Karlos.

Karlos
(flægtig, tankelös).

Maaſſe, Fyrſtinde, De —

Fyrſtinde Eboli —

Prinſessen
(glad, hærtigt).
Nej, virkelig?

Karlos.

Giv mig en Anbefaling til min Fader,
et Bønſkrift — giv mig det — man ſiger jo,
De ſtaar i Kongens Gunſt —

Prinſessen.
Hvem ſiger det?

(Uffides.)

Den Mistro er det, ſom har gjort dig ſtum!

Karlos.

Maaſſe det hele alt er kommet ud.
Jeg var ſaa ubefindig at forlange
at drage til Brabant, for — ene for
at tjene mine Sporer. Men det ønsker
min Fader ikke. — Nej, min gode Fader
er bange for, at Stemmen ſkulde lide,
naar Hærene jeg kommandered.

Prinſessen.
Karlos!

Det er ej ørligt Spil. Tilstaa, De vilde
fun undgaa mig med denne Slangebugtning!

Se her hen, Hyller! Se mig ind i Øjet!
Den, der om Riddergjerning ene drømmer —
kan han — bekjend — kan han saa dybt vel synke,
at han begjærligt stjæler Baand, som Damer
har tabt, og — undskyld —
(Jdet hun med en let Bevægelse hører hans Skortestrimmel til Side og
tager en Sløjfe, som er ssjult der.)
gjemmer dem saaledes?

Karlos

(træder forundret tilbage).

Prinsesse — Nej, det gaar for vidt! Jeg er
forraadt. Man narrer ikke Dem. — Dæmoner
og Aander ere Deres forbundsæller!

Prinsessen.

De studser ved det, studser, Prins, ved dette?
Hvad gjælder Væddemalet, jeg skal minde
Dem om Historier — Historier —
Ja, prøv De kun en Gang og spørg mig ud!
Naar endog Lunets Gjøgleri, en Lyd,
halvkvalt i Luften aandet ud, et Smil,
som Alvorfuldhed hurtigt atter sletted,
naar endog Deres Fagter, Miner, Lader,
mens Deres Sjæl paa andre Steder dvæled,
mig ikke undgik, siig da, om jeg ikke
har fattet Dem, hver Gang De vilde flettes!

Karlos.

Det er i Sandhed dristigt! — Ja, Fyrstinde,
det Væddemaal skal gjælde! Altcaa lover

Don Karlos.

De Børelser at finde i mit Hjørte,
som selv jeg aldrig aned!

Prinsessen
(noget sidst og alvorlig).

Aldrig, Prins?

Betænk Dem dog, og se Dem om her inde!
Her er De ej i Dronningens Gemakker,
hvor dog den Smule Mummespil man priser!
De studser? Rødmen farver Deres Kinder?
Hvem skulde ogsaa være saa skarpsindig
og saa formasteligt belure Karlos,
naar Karlos tror sig sikker! Hvem har set,
at han ved sidste Hofbal lod sin Dame,
vor høje Dronning, staa, at han med Magt
forbi det næste Par sig trængte, medens
i Stedet for sin Kongelige Dame
Prinsesse Eboli sin Haand han rakte?
En fejl, min Prins, som selv Monarken mærked,
da han i samme Nu just traadte ind!

Karlos
(med et ironisk Smil).

Ja saa, selv han? Ja, min Fyrstinde, ham
var det just ikke noget for.

Prinsessen.

Saa lidt som

et andet Oprin hist i Slotskapellet,
som vel Prins Karlos næppe mer erindrer.
J fromme Bønner ved Guds Moders fod

Schiller.

De laa fordybet. Pludselig en Raslen
af visse Damers Klæder lyder bag Dem —
det var De jo dog højst uskyldig!!
Men som en Kætter ved den høje Messe
begynder Filips Heltesen at skjælve,
mens paa hans blege Læbe Bønnen dør.
I Lidenskabens Rus — det var et Spil,
som kunde røre Hjørter, Prins! — De gribet
Guds Moders Haand, den høje, folde Haand,
og Ildkys regne ned nu paa dens Marmor.

Karlos.

De gjør mig Uret, kjære. Det var Undagt.

Prinsessen.

Det er en anden Sag, min Prins — men sūg mig
den Gang, da De med Dronningen og mig
ved Spillebordet sad og saa behændigt,
beundringsværdigt flinkt min Handiske sjal,
det var vel kun, fordi De frygted for,
jeg skulde miste den?

(Karlos springer bæsyret op.)

Et Øjeblik

derefter var De rigtig nok saa venlig
at spille ud den som et Kort.

Karlos.

Aa Gud!

Aa Gud, hvad har jeg gjort?

Don Karlos.

Prinsessen.

Forhaabentlig

ej noget slemt. Jeg blev saa glad forskækket,
da jeg fik fingre i det lille Brev,
som De saa godt i denne Handske gjemte.
Det var den sødeste Romance, Prins,
som —

Karlos
(afbryder hende hurtigt).

Poesi — ej andet! — Hjørnen ofte
kan drive mærkelige Bobler frem,
der lige hurtigt blive til og springe.
Det var ej andet! Tal ej mer om det!

Prinsessen

(gaar forbavset bort fra ham og iagttager ham en Tid lang i Afstand).

Nu er jeg udømt — alle Prøver glide
jo af paa denne slangeglatte Særling.

(Hun tør et øjeblik.)

Hvis det nu var utrolig mandig Stolthed,
der kun, for endnu større Fryd at nyde,
Undseelsen benytted som en Maské?

(Han nærmer sig igjen Prinsen og betragter ham tvivlende.)
Belør mig endelig — jeg er til Mode,
som om jeg stod ved et forhevet Skab,
der ej med nogen Nøgle kunde åbnes.

Karlos.

Saaledes gaar det ogsaa mig, Prinsesse.

Prinsessen

(forlader ham hurtigt, gaar nogle Gange i Cavshed frem og tilbage
Kabinetet og synes at overveje vigtige Ting. Endelig efter en lang Pavse
figer hun alvorsfuldt og højtideligt).

Ja, lad saa være — jeg maa altsaa tale!
Jeg vælger til min Dommer Dem! De er
et ædelt Menneske — en Mand, en Fyrste,
en Ridder. Jeg til Deres Barm mig kaster!
De frelser mig; men kan jeg ikke frelses,
saa vil De hjælpe mig en venlig Taare.

(Prisen næmner sig, med forventningsfuld, deltagende forhavelse.)
En af Monarkens frække Hndlinge
vil ægte mig — Ruy Gomez, Greve Silva —
og Kongen ønsker det; man er alt enig,
jeg bliver solgt til Kreaturet

Karlos
(størkt grebet).

Solgt?

Er der et Salg igjen? Og atter solgt
af den berømte Handelsmand i Syden?

Prinsessen.

Nej, hør først alting! Det er ikke nōk,
at man har ofret mig for Politiken;
min Ufylde efterstræbes. — Dette Blad
kan rive Masken af en Helgens Masyn.

(Karlos tager Papiret og lytter med Utaalmodighed til hendes fortælling
uden at give sig Tid til at læse det.)

Hvor skal jeg finde frelse? Hidtil, Prins,
var det min Stolthed, der min Dyd besværmed;
men endelig —

Don Karlos.

Karlos.

Men endelig De faldt?

De faldt? Nej, nej, for Guds Skyld!

Prinsessen

(stolt og ædelt).

Faldt? — Ved hvem?

O, usle Kløgt! Hvor er det ikke svagt
af disse stærke Mander! Kvindes Kunst
og Elskovs Lykke agtes som en Vare,
man byder paa! Og dog er Kjærligheden
det eneste paa hele denne Jord,
der kun som Kjøber taale kan sig selv!
Elskov er Elskovs Pris. En uwunderlig,
en ædel Diamant, som bort jeg sjænker,
som aldrig nydes, hvis jeg ej den sjænker,
men graver ned den — lig hin store Kjøbmand,
der ej blev fristet af Rialtos Guld,
men Kongerne bestemmed, da sin Perle
han gjengav til det rige Hav — for stolt
til under dens Værdi den bort at kaste!

Karlos

(affidæs).

Ved Gud i Himlen, hun er sjæn, den Kvinde!

Prinsessen.

Kald det forfængeligt — en Grille, godt!
Jeg deler ej den Fryd, som jeg kan sjænke.
Den eneste, som jeg har udvalgt mig,
ham giver alt for alt jeg hen! Jeg sjænker
kun een Gang, men for evigt! Een, kun een

min Kjærlighed skal gjøre lykkelig;
men denne ene bliver til en Gud!
O, Sjæles frødefulde Samklang — Kysset —
en Hørdetimes saligt søde Glæder
og Skønheds høje, himmelske Magi
er Søsterfarver fun af samme Straale,
af samme Blomst fun Bladet! Jeg, jeg skulde
et Blad af denne sjønne Blomsterkalf
i Vandid rive af og bort det sjænke?
Jeg skulde Kvindens høie Majestæt,
Naturens store Mesterstykke, sjænde
til Glæde for en Svirebroders Lyst?

Karlos
(afflades).

Utrøligt! Hvad? En saadan Pige ejer
Madrid! Og jeg — jeg ser det først i Dag!

Prinsessen.

for længst jeg havde dette Hof forladt
og denne Verden, søgt et stille Ly
bag Klosters Mure; men der er et Baand,
et eneste endnu, et Baand, som binder
almægtigt mig til denne Verden. Al!
maaske en Skygge fun, men dyrebar!
Jeg elsker og er — ikke elsket.

Karlos
(gaar ildfuldt hen imod hende).

Jol

Saa sandt en Gud i Himlen bor, jeg sværger,
De elskes ubeskriveligt.

Don Karlos.

Prinsessen.

De sværger?

De? Ja, det var min Engels Stemme! Ja,
naar De kan sværge paa det, tror jeg det,
saa elskes jeg!

Karlos

(som fuld af Omhed omfavner hende).

Sjælfulde, søde Pige,

du ødle, skønne Døsen! — Se, her staar jeg,
er lutter Øre, Øje — jeg er henrykt,
fuld af Beundring. — Hvem paa denne Jord,
hvem under denne Himmel kan vel se dig
og prale af — at han har aldrig elsket?
Men her ved filips Kongehof? Hvad vil du —
Hvad vil du, skønne Engel, her? — Hos Klerke
og Klerkeyngel? Det er ingen Jord
for slige Blomster. — Gad de bryde dem?
Aa jo — det tror jeg gjørne. — Nej, aa nej!
Saa sandt jeg drager Vejret, nej! — Jeg slynger
min Arm om dig, jeg bærer dig paa Armen
igjennem dette djævlefylde Herved!
Ja — ja, lad mig din Engel være —

Prinsessen

(med et Blik fuldt af den inderligste Hjærlighed).

Karlos!

Hvor lidt har jeg dog kjendt Dem! Ja, hvor rigt,
uendeligt det skønne Hjærte lønner
det haarde Arbejd at forstaa det helt!

(Hun giber hans Haand og vil kysse paa den.)

Schiller.

Karlos

(trækker sin Haand tilbage).

Fat Dem, Fyrstinde!

Prinsessen

(med finhed og Hnde, idet hun stirrer paa hans Haand).

Aa, den Haand er skøn!

Den er saa rig! — To kostelige Gaver
har denne Haand, min Prins, at skønke bort —
et Diadem og Karlos' Hjerte — begge
maaske til een? — en dødelig? — Til een?
Guddommelig og stor er denne Gave! —
Til een den er jo næsten alt for stor!
Hvad mener, Prins, De om en Deling? — Daarligt
kun Dronninger kan elskke; men en Kvinde,
som elsker, har kun lidt forstand paa Kroner!
Del derfor hellere, min Prins, og strax —
nu strax! — Maaske det ej en Gang behøves?
De har maaske alt gjort det? — Desto bedre! —
Og kjender jeg den salige?

Karlos.

Det skal du!

Dig, Pige, vil jeg sige alt — din Uskyld
vil jeg betro mig til, din rene, skyldfri
Natur, som endnu aldrig blev besmittet.
Du er den eneste ved dette Hof,
den værdigste, den første, som kan ganske
forstaa min Sjæl. Ja, lad det siges da!
Jeg nøgter ej — jeg elsker!

Don Karlos.

Prinsessen.

Slemme Mand!

Vær det saa svært et Arbejd at bekjende?
Din Medynd maatte først jeg vække, førend
du kunde finde værdig mig til Elstov?

Karlos

(studser).

Hvad siger De?

Prinsessen.

En saadan Leg med mig?

Nej, sandelig, min Prins, det var ej smukt!
Selv Nøglen De fornægte!

Karlos.

Nøglen! Nøglen!

(Efter en mørk Grublen.)

Ja saa — nu mærker jeg — o store Gud!
(Hans Kne vælde, han holder sig ved en Stol og sjuler sit Ansigt.)

Prinsessen.

(Lang Cavshed paa begge Sider. Fyrstinden udskoder et Skrig og falder.)

Afskyeligt! Hvad har jeg gjort?

Karlos

(retter sig med et Udbrud af den heftigste Smerte).

Saa dybt

er ned jeg styrtet fra min høje Himmel!

Aa, det er skækkeligt!

Prinsessen

(idet hun sjuler Ansigtet i Puden).

Hvad ser jeg? Gud!

Schiller.

Karlos

(paa Kne foran hende).

Fyrstinde, jeg er ikke skyldig. — Af,
min Lidenskab — jeg misforstod! — Ved Gud,
jeg er uskyldig!

Prinsessen

(føder ham fra sig).

Bort fra mine Øjne!
for Guds Skyld —

Karlos.

Nej! Nej aldrig! Jeg forlader
Dem ej i dette frygtelige Oprør!

Prinsessen

(idet hun søger at faa ham bort med Magt).

Viis Edelmodighed, vær dog barmhjærtig
og gaa, gaa bort! — Vil De da myrde mig?
Jeg hader Synet af Dem!

(Karlos vil gaa.)

Nej — mit Brev!
Giv mig mit Brev — og Nøglen — giv mig Nøglen!
Hvor er det andet Brev?

Karlos.

Det andet Brev?

Hvad er det for et Brev?

Prinsessen.

Et Brev fra Kongen.

Don Karlos.

Karlos
(farer sammen).

Fra hvem?

Prinsessen.
Jeg gav Dem før et Brev.

Karlos.

Fra Kongen?

Hvem er det til? Til Dem?

Prinsessen.
Aa, store Gud!
Hvor strækkeligt! Hvad er det, jeg har gjort?
Giv Brevet mig tilbage! Brevet, Brevet!

Karlos.

Et Brev fra Kongen og til Dem?

Prinsessen.
Aa Brevet!
I alle gode Nanders Navn!

Karlos.

Det Brev,
som skulde rive Massen af en Helgen?

Prinsessen.
Aa, jeg er Dødsens! — Giv mig Brevet!

Karlos.

Brevet —

Prinsessen

(idet hun fortvivlet vrider sine Hænder).

Hvad har jeg ubefindige døg vovet!

Karlos.

Det Brev — kom det fra Kongen? — Ja, Prinsesse,
derved forandres hurtigt alt. — Det er
(Holder hoverende Brevet i Vejret.)
et uvurderligt — dyrt og vægtigt Brev,
som alle filips Kroner er for lette,
for interfigende til at betale. —

Det Brev er mit.

(Han gaar.)

Prinsessen

(Faster sig i Vejen for ham).

Af Gud, jeg er fortapt!

Niende Scene.

Prinsessen

(alene).

(Hun staar endnu bedøvet og uden Føning; da han er gaaet, iler hun efter
ham og vil falde ham tilbage.)

Et Ord endnu! Aa, hør mig, Prins! — Han gaar!

Kun dette mangled! Han foragter mig! —

Og denne frygtelige Ensomhed! —

Jeg er forstødt, forkastet —

(Hun synes om paa en Stol. Efter en Pavie.)

Nej, fortrængt!

En anden har fortrængt mig. Ja, han elffer!

Der er ej Twivl derom; han tilstod selv!

Men hvem er hun, den lykkelige? Sikkert
han elsker en, han ikke burde elſke.
Han frygter, det ſkal røbes, og hans Elſkov
i Skjul for Kongen kryber — men hvorfor?
Thi Kongen ønsker jo, at han ſkal elſke.
Maaſke det ej er Faderen, han frygter,
idet han frygter filip. Da jeg røbed
ham Kongens Boleri, da jubled han. —
Hans ellers ſtrænge Øyd var ganske ſtum!
Hvorfor? Hvorfor juſt nu? Hvad kan da han,
hvad kan han vinde, hvis hans Majestæt
er utro mod ſin Hustru —

(Sun ſtandſer pludſelig, overrasket af en Tanke. — Samtidig riber hun den
Sloſſe, ſom Karlos har givet hende, fra ſit Bryst, betragter den hurtigt og
gjenfjender den.)

Aa, jeg Daare!

Nu endelig! — Hvor var dog mine Sanser?
Nu ſer jeg alt! — De elſkede hinanden
alt længe, før Monarken valgte hende!
Og Prinsen ſaa jo altid os to sammen!
Han mente hende — hende, naar jeg troede,
at jeg ſaa varmt, ſaa grænſeløſt blev tilbedt!
Ak, et Bedrag, hvortil der ej er Mage!
Og jeg har røbet mig; hun veed, jeg elſker —

(Tavſhed.)

Men ſkulde ganske uden Haab han elſke?
Det kan jeg ikke tro. — En haablös Elſkov,
maa bukke under i en ſaadan Kamp!
Han kunde ſvælge, hvor den ſtorſte Konge
i hele Verden ſmægtede forgjøves!
Et ſaadant Offer bringer ſandelig

ej den, der elsker uden Haab! Hvor ildfuldt
 var ej hans Kys! Hvor banked ej hans Hjørte,
 da han saa ømt mig trykked til sit Bryst! —
 Det var en Prøve, næsten alt for driftig
 for en romantisk Troskab, som man ikke
 kan vente gjengjældt! — Nøglen tager han,
 som Dronningen — det tror han — sender til ham. —
 Han tror paa dette Elskovs Kæmpeskrift
 og kommer — sandelig han kommer! — Ja,
 han tror, at Filips Hustru kan beslutte
 et saa affindigt Skridt! — Hvor kan han det,
 naar ej man øgged ham med lønligt Løfte?
 Hun laaner Øre til hans Bon! Hun elsker!
 Ved Himlen! denne Helgeninde føler!
 Hvor fløgtig er hun ej! . . . Jeg selv, jeg bæved
 for dette Dydens høje Skræmmebildet!
 Hun knejser som en Aand fra større Sfærer,
 naar hun og jeg er sammen! Jeg fordunkles
 af hendes Glans! Hvor har ej hendes Skjønhed
 jeg misundt denne høje Ro, saa fri
 for Rørelser, som dødelige Stakler
 saa ofte volde Kval! Og denne Ro
 var altsaa kun et Skin? Hun vilde førelge
 ved begge Tasler! — Mens hun bar til Skue
 et Gudekjær af Dyd, hun voved driftigt
 at smage Lastens løndomsvangre Fryd!
 Det voved hun? Og skulde dette lykkes
 den Gjøglerske og ikke hævnes? Lykkes,
 fordi ej nogen Hævner melder sig?
 Nej, nej, ved Gud! — Jeg tilbad hende! — Nej,

Don Karlos.

det kræver Høvn! — Til Kongen maa det meldes!

(Efter nogen Tids Betænkning).

Til Kongen? — Ja — og det er Vejen til ham.

(Hun gaar.)

Tiende Scene.

(Et Værelse i det Kongelige Palads.)

Hertug Alba. Pater Domingo.

Domingo.

Hvad er det saa, De vil?

Alba.

Det er en vigtig

Opdagelse, som jeg har gjort i Dag,
og som maaſte De kan forklare.

Domingo.

Hvilken

Opdagelse? Hvad er det da?

Alba.

Prins Karlos

og jeg hos Dronningen i Middags mødtes
i forgemakket. — Han fornærmer mig.

Vi blive begge hidsige, og Striden
gjør nogen Larm. Til Sværdet griben vi.

Ved Støjen styrter hendes Majestæt
fra sit Gemak ud til os, og hun ser
med et despotisk og fortroligt Blif
paa Prinsen — hvem det ene Blif forvandler! —

Han sænker Sværdet — flyver mig om Halsen —
et heftigt Kys jeg føler — og vor Prins
er borte.

Domingo

(efter et Øjebliks Tavshed).

Saa? Det er mistænkligt! —

De minder mig om noget. — — Længe alt
har slige Tanker spiret i mit Bryst. —
Kun har jeg disse Drømme set, — og ingen
har jeg endnu betroet dem til. — Et Sværd
kan have twende Egg, og en Ven
kan være upaalidelig! Sligt frøgter
jeg meget! Det er grumme svært at sjelne
imellem Mennesker. Langt større Kløgt
dog kræves til at se, hvad Hjertet dølger!
Et Ord, der undslap En, kan være farligt
og skade, som en krænket Ven kan skade.
Derfor jeg gjemte, hvad jeg veed, til Tiden
det twang for Lyset frem. Det er lidt misligt
at yde Kongen visse Tjenester —
et vovet Kast, som, hvis det ikke rammer,
kan prelle af og fælde Skytten selv.
At jeg har Ret, det svar jeg gjerne paa
ved Sakramentet; men et Øjenvidne,
et Ord, man snapped op, en Lap Papir
kan tygne dog langt bedre i en Vægtskaal
end følelsen, hvor livfuld den end er. —
Gid det dog var et andet Sted end her! —

Alba.

Hvorfor?

Domingo.

Jo, ser De, ved et andet Hof
kan Eidenstabben handle overilet.
Her sjærmes den af øengstelige Love.
De spanske Dronninger har stort Besvær,
naar de vil synde — tror jeg — men fun der,
uheldigvis fun netop der, hvor lettest
vi kunde overraske dem.

Alba.

Men hør saa —

I Dag gav Kongen Karlos Awdiens.
Det varede en Time. Karlos bad,
om ej man vilde sjænke ham at styre
det fjære Flandern. Højt og heftigt bad han!
Jeg hørte det ved Siden af. Hans Øje
var rødt af Graad, da jeg i Døren traf ham.
Men tænk: ved Middagstid med sejrrig Mine
han viser sig igjen, og han er henrykt,
fordi Kong Filip foretrækker mig.
Han er taknemmelig derfor og siger,
at nu er alting bedre, som det er.
Og Hykleri, det har han aldrig fjendt.
Hvorledes kan man rime dette sammen?
Prins Karlos jubler, da han bliver haanet,
og Kongen? — Ja, med alle Vredens Tegn
han sjænker mig en Gunst! — Hvad skal jeg tro?
I Sandhed, denne nye Værdighed,
den ligner mer forvisning end en Naade.

Domingo.

Saa vidt det altsaa kommet er! Saa vidt!
Et Øjeblik har knust, hvad vi har bygget
i mange Aar! Og De? De er saa rolig!
Saa fattet! Ja, De kjender ikke Karlos!
Monstro De aner, hvad der venter os,
naar han faar Magten? — Denne unge Mand —
hans fjende er jeg ej; thi andre Sorger
bestandig røve mig min Ro — Bekymring
for Tronen og for Gud og for hans Kirke! —
Infanten — ja jeg kjender, gjennemfuer
hans Sjæl — han nærer skækkelige Planer;
naar først han er Regent, vor kristne Tro
skal da fuldkastes, den behøves ej!
Han gløder for en ny og ukjendt Øyd,
som tænker stolt, at den sig selv er nof,
og ej vil tigge hos en Tro. — Han tænker!
Han sværmer for en underlig Kimære —
han ører Mennesket! — Min kjære Hertug,
er han en Konge for os? —

Alba.

Aa, Fantomer!
Hvad andet? Ja maaſke en Hnglings Stolthed,
som gjerne spillede en Rolle! — Hvad
skal han vel ellers gjøre? — Det gaar over,
naar selv han bliver Hersker.

Domingo.

Nej, jeg twivler
om dette — af sin Frihed er han stolt,

han er ej vant til denne Trang, med hvilken
man maa bekjemme sig til Trang at fåsbe. —
Sæt ham paa Tronen! Denne Kæmpeaand
vil sikkert uforfærdet sørderive
vor Statskunsts fine Væv. Forgjæves søgte
jeg ofte dette vilde Mod at svække
med vores Tiders Vellyst; thi han modstod
hver fristelse. — Ja, skrækkelig i Sandhed
er denne Aand i dette Legem! — filip
er snart en Mand paa tresindstyve Aar!

Alba.

Vidtsuende er Deres Blif!

Domingo.

Prins Karlos

og Dronningen er eet. Om end i Løndom,
de nye Tiders Gift sig ind har sneget
i begges Bryst, og hvis den vinder Plads,
vil hurtigt nok den Tronen overvinde.
Hun er en Valois! Jeg fjender Slægten.
Hun er en stille Fjende, men en Fjende,
hvis Hævn vi frygte bør, hvis filip væller
og viser Svaghed. Lykken er endnu
os gunstig. Lad os altsaa komme først!
Vi styrte dem paa en Gang begge to.
Hvis Kongen faar et Vink og faar Beviser,
ja, selv om ej Beviser gives — meget
der vindes alt, i Fald han væller blot!
Selv nære vi jo begge ingen Twivl.

Er selv man sikker, er det meget let
at gjøre andre sikre; ny Beviser
vi ganske vist vil finde, naar vi vide,
at vi er nødt dertil.

Alba.

Men frem for alt,
hvem siger det til Kongen?

Domingo.

Ikke De

og heller ikke jeg. Nu skal De høre,
hvor vidt min Syslen med de store Planer,
i Stilhed førte mig forlængst mod Maalet.
Dort forbund slaar ej til, endnu vi mangle
en viktig forbundsfælle! — Kongen elsker
Prinsesse Eboli! Og denne Elskov,
den øgger jeg; thi rige frugter bærer
for mine Ønsker den. Han bruger mig
som Sendebud, og i min Varetægt
hun modnes for vor Plan! — Snart vil Fyrstinden
vor forbundsfælle, ja vor Dronning vorde,
i Fald mit Værk da lykkes. Det er hende,
som stævnede mig hid. Jeg har alt Haab! —
Maaske den spanske Pige i en Nat
kan disse valois'ke Liljer dræbe.

Alba.

Hvad hører jeg? Det er ej sandt! — Ved Himlen!
Det overrasket mig! Det klarer Sagen!

Don Karlos.

Dominikaner, jeg beundrer dig.
Nu har vi sejret —

Domingo.

Tys! Der kommer nogen! —
Ja, det er hende selv.

Alba.

Jeg er her inde
ved Siden af —

Domingo.

Vel, vel, saa skal jeg falde.
(Hertug Alba gaar.)

Ellevte Scene.

Prinsessen. Domingo.

Domingo.

Min naadige Fyrstinde har befalet —

Prinsessen

(er nysgjerrigt efter Hertugen).

Er vi ej ganske ene? Nej, det synes,
De har et Vidne med Dem!

Domingo.

Hvad?

Prinsessen.

som lige gif herfra?

Hvem var det,

Domingo.

Naa — Hertug Alba!

Han beder Deres Naade om at unde
ham Audiens, naar De har talt med mig.

Prinsessen.

Gjør Alba det? Hvad vil da denne Hertug?
Kan De maaſke fortælle, hvad han vil?

Domingo.

Jeg? Tilmed førend De har sagt mig, hvilken
betydningsfuld Begivenhed mig skjænker
den Lykke, som jeg længe savned, efter
at nærmme mig Fyrstinde Eboli.

(Pavse, i hvilken han venter hendes Svar.)

Har en Omstændighed omsider viist sig,
der taler for vor Konges Ønsker? Har jeg
med Rette haabet, at ved Eftertanke
De blev forsonet med det høje Tilbud,
som Egenfind, som Lune blot forkasted? —
Jeg kommer med Forventning —

Prinsessen.

Bragte De

hans Majestæt mit sidste Svar?

Domingo.

Nej, hidtil

opsatte jeg ham dødeligt at frænke!
Fyrstinde, endnu er det Tid at sende
et bedre Svar.

Don Karlos.

Prinsessen.

Saa meld til Kongen da,
jeg venter ham.

Domingo.

Min skønneste Fyrstinde,
er dette Sandhed?

Prinsessen.

Tror De da, jeg spørger?
Ved Himmelens Gud! De gjør mig ganske hange —
Hvad maa jeg tro, hvad har jeg gjort, naar De,
selv De maa skifte Farve?

Domingo.

Deres Naade,
jeg blev kun overrasket — ja, jeg næppe
kan fatte det —

Prinsessen.

Min kjære, fromme Herre,
det skal De heller ikke! Ej jeg vilde
for alt i Verden, at De fatted det.
Det er nu saadan! Lad det være nok!
Tenk dog for Guds Skyld ej for meget paa,
hvad der har voldet, at jeg skifted Sind.
Lad kun til Deres Trost mig endnu sige:
De har ej nogen Del i denne Synd,
ej heller Kirken, skjønt De har bevist mig,
at meget godt det tænkes kan, at Kirken
kan sine Døtres Legemer benytte

til større formaal. Nej, det er ej Kirken! —
Saadanne fromme Grunde er for høje
for mig, min kjære Pater —

Domingo.

Meget gjørne
jeg giver Afskald paa dem, naar de blot
er overflodige.

Prinsessen.

Sig til Monarken,

han maa for Guds Skyld ej miskjende mig,
fordi jeg svarer Ja. — Jeg er den samme,
som jeg har altid været. Det er Sagen,
hvis Stilling har forandret sig. — Den Gang,
da jeg med Harme viste ham tilbage,
da troede jeg, at Lykken ham forundte
den dejligste af Dronninger at ejel —
En trofast Hustru, mente jeg, fortjente,
at jeg et Offer bragte. — Den Gang troede
jeg dette — den Gang! Men nu veed jeg bedre
Besked!

Domingo.

Gaa videre! Fortæl mig mere!
Nu ser jeg, vi forstaa hinanden!

Prinsessen.

Nok!

Hun grebet er, jeg staarer hende ikke.
Den lumske Hylleriske er greben. Kongen

Don Karlos.

og mig og hele Spanien har hun skuffet.
Hun elsker — ja, jeg veed det, og Beviser,
som hun skal gyse ved, jeg nævne vil.
Hun har bedraget Kongen — men, ved Gud,
det skal ej ske uhævnet! Hendes Maske
af højt og ganske overjordisk Taalmod,
den vil jeg rive af, saa hele Verden
kan se, hun er en Synderinde. Prisen,
jeg giver for det, er uhyre stor;
men hun — det er min Fryd og min Triumf --
hun bøder endnu mer.

Domingo.

Vel, saare vel!

Tillad, jeg falder nu paa Hertug Alba.

(Han går ud.)

Prinsessen
(forbavset).

Men hvorfor det?

Tolvte Scene.

Prinsessen. Hertug Alba. Domingo.

Domingo

(som fører Hertugen ind).

For sent, min kjære Hertug,
er her vi komme; thi Prinsessen melder
en lønlig Sag i samme Øjeblik,
da vi vil røbe hende den.

Schiller.

Alba.

Des mindre

hun undres vil ved mit Besøg. Jeg tør ej
paa mine egne Øjne stole! Slige
Opdagelser et Kvindeblit forlange.

Prinsessen.

Opdagelser? Hvad mener De?

Domingo.

Vi ønske

at vide, min Fyrstinde, hvilket Sted
og hvilken bedre Tid De —

Prinsessen.

Ogsaa det!

I Morgen Middag skal jeg vente Dem.
Jeg har min Grund til længer ej at sjule
et saa strafværdigt forhold — nu maa Kongen
det vide.

Alba.

Netop det har ført mig hid.
Ja, det skal meldes strax til Kongen. De,
ja De maa sige ham det, min Fyrstinde.
Hvem anden tror han bedre end sin Hustrus
aarvaagne, strænge fælle?

Domingo.

Ja, hvem bedre
end Dem, som, naar De vil, kan vindstrænket
beherste ham.

Don Karlos.

Alba.

Jeg holdes jo af alle
for Prinsens Fjende.

Domingo.

Man er ogsaa vant til
om mig at tro det samme. Men Fyrstinden
staar ganske frit. Mens vi maa være stumme,
af Deres Pligt De tvinges til at tale,
af Deres Embedspligt! Hans Majestæt
undskyler os ej, naar Deres Vink har virket,
og saa fuldende vi vort Værk.

Alba.

Men snart,
strax maa det ske; hvert Øjeblik er kostbart.
Hver Time kan jo bringe mig Befaling
til bort at drage.

Domingo

(idet han efter et Øjebliks Ettertanke henvender sig til Fyrstinden).

Mon der ingen Breve
kan findes noget Steds? Ja, hvis man kunde
opsnappe Breve fra Don Karlos, vilde
det gjøre Virkning! — Lad os se. — Ja vel! —
De sover jo — saa synes mig — i samme
Gemak som Dronningen.

Prinsessen.

Ved Siden af. —

Men hvorfor det?

Domingo.

Hvem der forstod sig godt
paa Laase! — Har De ej lagt Mærke til,
hvør hendes Majestæt sin Nøgle gjemmer,
sin Nøgle til Chatollet?

Prinsessen

(grublende).

Ja, det kunde
maasse til noget føre. — Denne Nøgle,
den kunde findes, tænker jeg. —

Domingo.

Og Breve
jo kræve Sendebud — men hendes Følge
er meget stort. — Hvis her et Spor man fandt! — —
Og Guld formaar jo meget —

Alba.

Ved De ikke,
om Prinsen har Fortrolige?

Domingo.

Nej, ingen,
slet ingen Ven han har her i Madrid.

Alba.

Det er dog sælsomt.

Domingo.

De kan tro mig, fjære.
Han ringeagter alle her ved Hoffet.
Jeg har Beviser paa det.

Don Karlos.

Alba.

Det er sandt,
da jeg kom ud fra Dronningens Gemak,
saa jeg Infanten tale med en Page,
som tjener Dronningen. De hvisted sammen —

Prinsessen

(afbryder ham hurtigt).

Nej, nej! Paa ingen Maade! Nej — det var —
om noget andet —

Domingo.

Kan man vide det?

Det er mistænkeligt! —

(Til Hertugen.)

Men siig mig, fjendte
De denne Page?

Prinsessen.

Det var Barnestreger!

Hvad skulde det vel ellers være? — Nej,
derom veed jeg Besked. — Vi ses i Morgen,
før Kongen taler med mig. — Inden den Tid
kan meget komme frem.

Domingo

(sører hende til den ene Side).

Tør Kongen haabe?

Tør jeg nu virkelig ham give Haab?
Og maa jeg melde ham den skjonne Stund,
der endelig hans Onske krone skal?

Schiller.

Prinsessen.

Jeg bliver syg om fort Tid, og man stiller
mig da fra Dronningens Person. — De veed,
at ved vort Hof man bruger denne Skit.
Saa er jeg ene hos mig selv.

Domingo.

Triumf!

Det store Spil er vundet! Trods jeg býder
nu alle Dronninger —

Prinsessen.

Tys! Stille! Tys!

Man falder! — Hendes Majestæt mig falder!
Paa Gjensyn da!

(Hun flynder sig bort.)

Trettende Scene.

Alba. Domingo.

Domingo

(efter en Pavse, under hvilken han har fulgt Prinsessen med Øjnene).

Med disse Roser, Hertug,

og Deres Sejre —

Alba.

Og din Gud jeg roligt
det Lyn vil vente, som skal styrte os!

(De gaar.)

Don Karlos.

Fjortende Scene.

(I et Cartheuerkloster.)

Don Karlos. Prioren.

Karlos

(til Prioren, idet han træder ind).

Alt været her? — Det gjør mig meget ondt!

Prioren.

Alt trende Gange siden Morgenstunden.
For knap en Time siden gik han sidst —

Karlos.

Øg sagde ikke, om han kom igjen?

Prioren.

Jo, førend Middag, loved han.

Karlos

(står ved et vindue og ser ud over Egnen).

Jert Kloster,

det ligger langt fra Vejen. — Hjist man øjner
jo Taarne i Madrid. — Ja, det er rigtigt!
Her flyder Mansanares. — Dette Landskab
er just, som jeg kan ønske! — Alt er tyft
og lønligt stille.

Prioren.

Ja, som Overgangen
til Livet hisset.

Karlos.

Kjære, fromme Herre,
mit dyreste, mit helligste paa Jorden

betrør jeg eder. Ingen dødelig
maa vide eller blot formode, hvem
jeg taler her i Løndom med. Jeg har
de bedste Grunde til, for hele Verden
at skjule, hvem det er, jeg mødes med.
Jeg valgte dette Kloster. Er vi sikre,
kan ej forrædere os overfalde?
J mindes dog, hvad J har svoret mig?

Prioren.

Stol fun paa os, min Prins; Mistænksomheden
ej falder paa at gjennemstøve Grave.
Nyfigenhedens Øre lurer fun
ved Lykkens og ved Lidenskabens Døre.
Bag disse Mure naar ej Verden ind.

Karlos.

Siiig, tænker J, at lønlig Brøde skjules
bag min forsigtighed og bag min frygt?

Prioren.

Jeg tænker intet.

Karlos.

Tro det ej, min Fader,
nej, tro det ikke! Nej, min Løndom bæver
for Mennesker, men ej for Gud!

Prioren.

Min Søn,
det øense vi kun lidet. Dette fristed

Don Karlos.

er aabent for forbrydelse og Uskyld.
Om god, om ond den Handling er, du øver,
Dyd eller Last, spørg kun dit Hjærtes Røft,
men ikke os.

Karlos

(med Varme).

Det Værk, vi lønligt øve,
kan eders Gud ej krænke; nej, i Sandhed,
det er hans sjønneste, hans eget Værk!
Jør kan jeg det betro!

Prioren.

Af, til hvad Nyttet?
Nej, staan mig for det. Verden og dens Tant
har jeg for længst alt gjemt og med et Segl
forsyнет til den sidste store Rejse.
Og hvorfor skal jeg bryde dette Segl
saa fort, før endelig jeg tager Afsted?
Kun lidet kræves der til Saligheden. —
Men Kloffen falder mig til Bøn. Far vel!

(Prioren går.)

Femtende Scene.

Don Karlos. Marki Posa (træder ind).

Karlos.

Naa endelig —

Markien.

Det er at prøve haardt
en Vens Taalmodighed! To Gange Solen

Schiller.

har hævet sig, to Gange atter sank den,
fra den Gang Karlos' Skæbne sig fuldbyrded,
og nu, først nu jeg hører den! — Saa tal da!
Er I forsonede?

Karlos.

Hvem?

Markien.

Du og Kongen?
Er Flanderns Skæbne afgjort?

Karlos.

Ja, i Morgen
skal Hertug Alba rejse! — Det er afgjort.

Markien.

Det er umuligt! Det kan ikke tænkes!
Har man da løjet for den hele Stad!
Du havde Audiens, man siger. Kongen —

Karlos.

Vær ubønhørlig. Vi er stilt for stedse,
og mer end før —

Markien.

Du drager altsaa ikke
til Flandern?

Karlos.

Nej! Nej! Nej!

Markien.

Saa bræst mit Haab!

Don Karlos.

Karlos.

Ja ogsaa det. Men, ak! min kjære Ven,
hvad har jeg ej erfaret siden sidst!
Først frem for alt et Raad! Thi jeg maa tale
med hende —

Markien.

Med din Moder! — Nej! — Hvorfor?

Karlos.

End har jeg Haab. — Du blegner! — Vær kun rolig.
Mig vinker Lykken, og jeg skal den fange! —
Men mer om det en anden Gang! Men siiig mig,
hvorledes kommer jeg til hende?

Markien.

Hvad?

Hvad er det for en feberdrøm?

Karlos.

Nej! Nej!

Det er ej nogen Drøm! Nej, det er Sandhed,
ja, Sandhed ved den underfulde Gud!

(Det han tager Brevet fra Kongen til Prinsesse Eboli frem.)
Og her den findes, her i dette Brev!
Viid, Dronningen er fri, i alles Øjne,
i Himlens Øjne, fri, læs selv, og da
vil ej du undres mer.

Schiller.

Markien

(idet han aabner Brevet).

Men hvad er dette?

Det er jo skrevet af Monarken selv!

(Efter at han har læst det.)

Hvem er det til?

Karlos.

Fyrstinde Eboli. —

I forgaars møder der en Page hos mig,
som tjener Dronningen, og giver mig
en Nøgle og et Brev med ukjendt Skrift.
Et Kabinet i Slottets venstre Fløj,
som Dronningen beboer, beskrives for mig;
der vil en Dame vente mig, en Dame,
som længe jeg har elsket! — Dette Vink
jeg følger strax —

Markien.

Danvittige, du gjør det?

Karlos.

Jeg kjender jo ej Skriften — een, fun een,
jeg kjender, det kan gjælde! Hvilken Kvinde
kan ellers tro, at Karlos hende elsker?
Jeg flyver i min søde Rus der hen.
En herlig Sang, som toner mig i Møde
fra Kabinettet, tjener mig som fører —
jeg aabner Døren — hvem — hvem ser jeg da?
Kan du min Rædsel føle?

Don Karlos.

Markien.

Allt jeg gætter.

Karlos.

Ja, redningsløst fortapt jeg havde været,
var ej jeg falden i en Engels Haand!
Det var en ulykkelig Stund! Bedraget
af mine Blikkes hensynsløse Tale,
hun lod sig hilde af et Gjøglebilled
og troede, det var hende selv, jeg tilbad.
Hun røres af min stille Sjælekvæl,
og ødelmodigt, ubefindigt drives
det bløde Hjærté til at øve Gjengjæld,
til ogsaa mig at elske. — Erefrygt
mig bød, saa forekom det mig, at tie;
men hun er dristig nok til frit at tale
og viser mig sin hele skjonne Sjæl. —

Markien.

Det figer du saa roligt! — Af, Fyrstinden
har gjennemskuet dig. Din Elskovs Løndom
Du aabned hende! Du har krænket hende,
og hun beherffer Kongen.

Karlos

(tillidsfuldt).

Hun er dydig.

Markien.

Af egennyttig Elskov! — Denne Dyd,
den kjender jeg des værre nok — kun lidet

den naar hint Ideal, som, stolt og skjønt
undfanget yndefuld i Sjælens Skjød,
frivilligt spirer og foruden Pleje
snart skyder op i herlig Blomst! Det er
en fremmed Plante, som med kunstig Kraft,
med efterlignet sydlandsk Varme drives
i mindre milde Himmelstrøg! ja, kald det
Opdragelse, Principer, hvad du vil,
erhvervet Uskyld, som med List og Kamp
afvunget blev det hede Blod og derpaa
omhyggeligt, med øm Samvittighed
paa Himlens Regning strives, ja, thi Himlen
forlanger og betaler den! Al, aldrig
kan Dronningen hun denne Tort forlade,
at hendes egen Dyd, kun haardt tilkæmpet,
blev ringeagtet af en Mand, der brændte
i haablos Elskov til Don filips Hustru!

Karlos.

Har du saa nøje Kjendskab til Fyrstinden?

Markien.

Nej, flygtigt saa jeg hende; men jeg maa
et Ord dog sige dig. Jeg sit det Indtryk,
at hun behændigt undgik Lastens Skin
og kjendte meget godt sin egen Dyd.
Da saa' jeg ogsaa Dronningen. — O Karlos,
det var saa højst forskjelligt, hvad jeg saa!
I medfødt stille Glans og ubekjendt
med sorgløst Letsind og med Anstands Kulde

Don Karlos.

og lige ljærnt fra Dristighed og Frygt,
med faste Heltetrin hun vandrer ad
det sommeliges snævre Middelvej.
Hun veed ej, at Tilbedelse hun fremtvang,
mens hun om eget Bifald aldrig drømte.
Men Karlos ogsaa kender Eboli
i dette Spejl? — Frystinden var standhaftig,
fordi hun elsked; Kjærligheden hørte
nødvendigt med til hendes Øyd. — Du lønned
den ikke og — hun falder.

Karlos

(heftigt).

Nej, nej aldrig!

(Efter at være gaaet heftigt frem og tilbage.)

Nej, siger jeg. — Af, vidste du, hvor prægtigt
det flæder dig, naar Karlos du bærer
den herligste af alle Saligheder,
den Tro, at Mennesker kan være store!

Markien.

Er det fortjent? — Nej, du mit Hjærtes Ven,
det var mit Ønske ej, ved Gud i Himlen! —
Af, denne Eboli — hun var en Engel:
ærbdigt som Du selv for hendes Glans
jeg fasted mig i Støvet, hvis hun ikke
din hemmelige Elskov havde gættet.

Karlos.

Din frygt er grundløs! Hun har kun Beviser,
som kan bestemme hende selv. Og tror du,

at med sin egen **Ere** hun vil fåsøbe
den sorgelige fryd at hævne sig?

Markien.

Til Skjøndslens mangen Kvinde har sig ofret
kun for at hævne Rødmen paa sin Kind.

Karlos

(idet han heftigt rejser sig).

Nej, det er alt for haardt og alt for grusomt!
Jeg fjender hende, hun er stolt og ødel;
og derfor har jeg ingen frygt. Forgjæves
mit Haab du skrämmmer! Jeg vil tale med
min Moder.

Markien.

Nu? Hvad skal vel dette gavne?

Karlos.

Jeg tager intet Hensyn mer — min Skæbne
jeg vide maa! Og du maa hjælpe mig
til dette Møde.

Markien.

Skal hun læse Brevet?

Vil virkelig du vise hende Brevet?

Karlos.

Spørgej om det! Men Midlet, find blot Midlet
til denne Sammenkomst.

Don Karlos.

Markien

(med Eftertryk.)

Har du ej sagt,

du elster hende? — Og du har i Sinde
at vise hende Brevet?

(Karlos slår Øjnene ned og tør.)

Af, min Ven,

jeg læser noget i dit Afsyn — noget
mig hidtil ganske fremmed, ganske nyt. —
Du vender Blikket fra mig! — Hvorfor vender
du Blikket bort? Saa er det altsaa sandt?
Har jeg da virkelig læst rigtigt? — Karlos?

(Karlos giver ham Brevet, som han river i Stykker.)

Karlos.

Du vover! — du affindigel! —

(Noget frænket.)

Jeg tilstaar —

jeg satte Pris paa Brevet.

Markien.

Saa det syntes.

Og derfor rev jeg det itu.

(Markien betrakter Prinsen med et gjennemborende Blik, medens denne ser
usikkert paa ham. Lang Pause.)

Men stig mig,

hvad har det kongelige Lejes Skjændsel
at gjøre med din Elskov — ja din Elskov?
Var Filip kun i Vejen? Gav hans Hustru
dig Ret til driftigt Haab, i Fald han frænker
sin Pligt? Og er det Filip kun, som synder,
mens du, du elsker blot? — Ja, endelig

forstaar jeg dig! Af meget daarligt kun
jeg hidtil fattet har din Kjærlighed.

Karlos.

Men Roderich! — Hvad mener du?

Markien.

Jeg føler,
at der er noget, jeg maa glemme. En Gang
var det helt anderledes! Du var rig,
saa varm, saa rig! Af, i dit store Hjærte,
der kunde jo en Verden rummes. Dette
er nu forbi, din Eidsenskab, en smaalig
og ussel Egennytte har det opslugt.
Dit Hjærte, det er dødt. Du har ej Taarer
for Flanderns skækkelige Skæbne mere —
af ej en Gang en Taare mer! — O Karlos,
hvør fattig er du, af, hvør ussel fattig,
nu, da du elsker kun dit eget Jeg.

Karlos

(kaster sig paa en Stol. — Efter en Pavse, med næppe undertrykt Graad).
Jeg veed, du agter mig ej længer!

Markien.

Karlos,
jeg kjender slige Anfald. Dine Tanker
var gode; men de førte dig paa Vildspor.
Hun var jo din, og Kongen røved hende;
men hidtil twivled du jo om din Ret!
Maaske var filip hende værd! Du voved
i Tavshed kun at fø尔de Dommen helt.

Men Brevet vidned om, at du var værdigst.
Med frejdig Stolthed saa du nu, at Skæbnen
i Tyranni og Rov sig gjorde skyldig.
Du jubled over, det var dig, man krænked;
thi store Sjæle lide gjærne Uret.
Men her din Fantasi forvilded sig,
din Stolthed var tilfreds — dit Hjerte loved
dig Haab. Min kjære Ven, jeg vidste godt,
at du kun misforstod dig selv.

Karlos

(erst).

Af nej!

Nej, Roderich, du tager fejl. Jeg tænkte
langt fra saa ødelt, som du gjærne vilde,
at selv jeg skulde tro.

Markien.

Er jeg da fremmed
og kjender dig saa lidt? Ser du, min Karlos,
hver Gang du fejler, søger jeg at gætte,
hvad for en Dyd det er blandt hundred Dýder,
som voldte denne Fejl. Men nok herom!
Nu, da vi bedre kan forstå hinanden,
nu skal og maa med Dronningen du tale!

Karlos

(falder ham om Halsen).

Af, jeg maa rødme, naar for dig jeg staar!

Markien.

Du har mit Ord! Lad mig nu ordne Sagen!

En kjæl, en vild, maaſſe en heldig Tanke
for Fantasien stiger frem! Min Karlos,
en kjønnere end jeg skal den fortolke.
Jeg trænger ind til Dronningen. Maaſſe
et Udfald har i Morgen alt sig viist.
Kun mindes skal du, Karlos, at en Plan,
som fødtes af en højere Fornuft,
og som skal Menneskenes Kvaler lindre,
led den end Skibbrud hundred tusend Gange,
man slipper den dog aldrig! — Hører du?
Paa Flandern skal du tænkel

Karlos.

Ja, paa alt,
hvad du og hvad den høje Øyd mig byder!

Markien

(gaar hen til Dinduet).

Vor Tid er omme, og dit Følge venter.

(De omfavne hinanden.)

Nu er vi efter Kronprins og Vasal.

Karlos.

Vil du til Byen strax?

Markien.

Ja!

Karlos.

Vent dog lidt!

Jeg havde næsten glemt — hvor vigtigt det

Don Karlos.

for dig end er — at Breve til Brabant,
dem bryder Kongen. Vogt dig derfor vel!
Jeg veed, man Rigets Post i Smug har givet
Befaling —

Markien.

Hvem har sagt dig det?

Karlos.

Don Raimond

af Taxis er min Ven.

Markien

(efter en Pavse).

Naa, ogsaa dette!

Saa maa de gaa en Omvej over Tyskland.

(De gaa til forskellige Sider.)

Tredje Aft.

(Kongens Sovfælumer.)

første Scene.

(Paa Nathordet to brændende lys. I Baggrunden af Værelset ligge nogle
Pager paa Knæ og ere faldne i Søvn. Kongen, som er halvt afdækket,
staar ved Bordet, med den ene Arm bøjjet over Stolen, i en ejertænksom
Stilling. Foran ham ligger en Medaillon og nogle Papirer).

Kongen.

At hun har været sværmerisk — ja hvem

Kan nægte det? — Og aldrig kunde Elfov
jeg hende skjænke — men mon nogen Sinde
hun syntes den at savne? — Deraf fremgaar,
at hun er falsk!

(Han gjør en Bevægelse, som vækker ham af hans Drømme. Han ser sig
forundret om.)

Hvor var dog mine Tanker?

Er Kongen da den eneste, som vaager?
Og Lysene gaa ud! Det er da ikke
alt Dag? — Saa blev jeg narret for min Slummer!
Natur, du maa ej kræve den! — En Konge
kan ej Erstatning faa for spildte Nætter;
nu er jeg vaagen; det skal være Dag.

(Han slukker Lysene og slår et Gardin til Side. — Idet han går frem og
tilbage, bemærker han de sovende Drenge og bliver en Tid lang staaende
foran dem i Tavshed; saa trækker han i en Klokkestræng.)

Mon ogsaa nogen sover i min Forsal?

Anden Scene.

Kongen. Grev Lerma.

Lerma

(bestryktet, da han ser Kongen).).

Er Deres Majestæt ej vel?

Kongen.

Der ovre
i venstre Pavillon var Ildlös. Hørte
J ingen Larm.

Don Karlos.

Lerma.

Nej, Deres Majestæt!

Kongen.

Nej? Men — saa var det altsaa kun en Drøm?
Det kan jo ej tilfældigt være. Sover
ej Dronningen der ovre?

Lerma.

Jo, min Konge.

Kongen.

Jeg ræddes ved min Drøm. Fra nu af Vagten
fordobles skal der ovre — hører Jp —
saa snart det bliver Aften — ganske lønligt
maa det dog ske. — Jeg lider ej — I stirrer
saa forskende her hen?

Lerma.

Jeg ser et Øje,
som brænder, og som Hvile kræver. Tør jeg
min Konge minde om et kostbart Liv,
om hele Folkeslag, der med Bekymring
i Deres Miner vilde læse Spor
af slig en gjennemvaaget Nat. Min Konge,
und Dem dog nogle Timers Hvile —

Kongen

(med forvirrede Blifte).

Hvile?

Jeg finder Hvile i Escorial. —

Mens Kongen sover, mister han sin Krone,
sin Hustrus Hjerte mister Manden — Nej!
det er Bagvækselje. — Det var en Kvinde,
ja vist, en Kvinde, som det hvæsked til mig.
Bagvækselje er Kvindens Navn. En Mand
maa denne Skjændsel mig stædfæste, hvis jeg
skal være sikker.

(Til Pøgerne, som intidertid ere vaagnede.)

Kald paa Hertug Alba!

(Pøgerne gaa.)

Træd nærmere, Grev Lerma! — Er det sandt?

(Han bliver staaende og ser forsøgende paa Grev Lerma.)

Af, kun et Øjeblik্স Alvidenhed!

Af, jeg besværger jer, siig, er det sandt?

Bedorages jeg? Aa, siig mig, er det sandt?

Lerma.

Min høje Konge —

Kongen

(idet han farer tilbage).

Konge? Altid Konge!

Og ene Kongel — Intet andet Svar
end denne tomme, hule Gjenlyd! Af,
jeg slaar paa denne Klippe, for min Tørst,
min hede Febertørst med Vand at kvæge,
med Vand, og han mig giver Guld i Stedet.

Lerma.

Hvad skal jeg svare paa?

Don Karlos.

Kongen.

Aa, intet, intet!

forlad mig! Gaa!

(Greven vil gaa, han falder ham tilbage.)

Nej, stig mig, er I gift?

Har I en Søn?

Erma.

Ja, Deres Majestæt.

Kongen.

Hvad, I er gift og tør fordriste jer
til dog en Nat at vaage hos jer Herre?
Jert Haar er selvgraat, og I rødmer ikke,
fordi I tror paa eders Hustrus Dyd?
Aa, gaa dog hjem, I sikkertræffer hende
i Blodskams-Havntag med jer egen Søn.
Tro eders Konge, gaa! — I staar bestyrtet?
I ser forundret paa mig? — Ja, mit Haar,
det er jo ogsaa graat! Ja, meget sandt!
Ulykkelige, tønk jer om, en Dronning
kan ej sin Dyd besmitte! I er Dødsens,
i fald I nærer Trivl —

Erma

(heftigt).

Hvem kunde det?

Hvem er saa fræk i alle Deres Stater,
med giftig Mistros Pust at ville plette
den englerene Dyd — den bedste Dronning?

Schiller.

Kongen.

Den bedste? — Saa? — Den bedste og for eder?
Hun har nok meget varme Venner her!
Det maa jo have kostet hende meget,
ja mer, end jeg veed af, at hun kan give!
Saa kan J gaa. Lad Hertug Alba komme!

Lerma.

Jeg hører ham derude alt —
(J Begreb med at gaa.)

Kongen

(i en mildere Tone).

Grev Lerma! —

J har vist Ret i, hvad J sagde før.
Mit Hoved gløder af en sørnløs Nat.
Glem, hvad jeg talte i en vaagen Drøm.
Glem det, Grev Lerma! Jeg er eder naadig.
(Han rætter ham haanden til Kys. Lerma gaar og aabner Døren for
Hertug Alba.)

Tredje Scene.

Kongen og Hertug Alba.

Alba

(nærmer sig Kongen med usikker Mine).

Min høje Konge har mig ladet falde
paa denne mærkelige Tid af Døgnet!
(Han studser, da han ser nærmere paa Kongen.)

Og dette Skue —

Don Karlos.

Kongen

(har sat sig og taget den Medaillon, som laa paa Bordet. Han ser en Tid lang i Taushed paa Hertugen).

Det er altsaa sandt,

jeg har ej nogen trofast Tjener!

Alba

(bliver forlegen staende).

Sire?

Kongen.

Man dødeligt har frænket mig — det vides,
og ingen har mig varet!

Alba

(med et forbavset Blif).

Har man frænket

min Konge, uden at jeg saa det?

Kongen

(viser hani Brevene).

Kjender

I denne Haand?

Alba.

Det er Don Karlos' Haandskrift.

Kongen.

(Pavse, under hvilken han iagttager Hertugen skarpt.)
Har I endnu ej nogen Tanke ved det?
Mod hans Vergjerrighed I har mig varet!
Var det alene hans Vergjerrighed,
jeg skulde bære for?

Schiller.

Alba.

Vergjerrighed —

i dette store Ord kan ligge meget,
utrolig meget

Kongen.

Har I intet særligt
at melde mig?

Alba

(efter nogen Tids Taoshed med indsluttet Mine).

Til min Narvaagenhed

har Deres Majestæt betroet Riget,
og Riget skylder al min Viden jeg
og al min Indsigt. Hvad jeg ellers tænker,
formoder eller veed, det er mit eget.
Sligt er en hellig Ejendom, som Slaven
saa vel som en Vasal har Ret at skjule,
i fald han vil, for alle Jordens Konger.
Ej alt, hvad klart staar for min Sjæl, er modent,
saa jeg min Konge kan det forelægge.
Men vil han dog det vide, maa jeg bede,
han spørger ej som Herre.

Kongen

(giver ham Brevene).

Cæs!

Alba

(læser og vender sig forstærket mod Kongen).

Hvem har

i Vanvid givet i min Konges Haand
et saa usaligt Brev?

Don Karlos.

Kongen.

Hvad mener J?

Saa veed J, hvem der sigtes til? — Thi Navnet,
det er jo ikke nævnet her i Brevet.

Alba

(træder forlegen tilbage).

Jeg var for hurtig.

Kongen.

Veed J —

Alba

(efter at have betænkt sig).

Jeg mig røbed!

Min Herre hyder det — saa maa jeg tale —
jeg nægter ej — jeg veed, til hvem der sigtes.

Kongen

(idet han rejser sig i skæfelig Sindsbevægelse).

O hjælp mig, Hævnens frøgtelige Gud,
en ny og kvalfuld Dødsstraf at udgrunde!
Det er saa klart, saa velbekjendt et forhold,
saa frælt, at ingen Gransken der behøves,
men at man gætter det ved første Blit. —
Det er for meget! Dette ej jeg vidste!
Nej, ikke dette! Jeg — jeg er den sidste,
som indser det — den sidste i mit Rige —

Alba

(knæler for Kongen).

Jeg tilstaar, jeg er skyldig, høje Konge!
Med Fejghed lytted jeg til Kløgtens Røst,

som Tavshed raaded, mens min Konges Ære,
Retfærdighed og Sandhed højlydt kræved,
jeg skulde tale — ja, det er min Skam!
Men da dog alle tie vil — da Skønhed
med al sin Trolddom binder andres Tunger,
saa vover jeg at tale, sjønt jeg veed:
en Søn kan med sin smigrende Forsikring,
en Gemalinde med sin Skønheds Trolddom
og med sin Graad —

Kongen

(rafst og heftig).

Nej, rejs jer, rejs jer dog!

I har mit kongelige Ord! — Saa rejs jer!
Tal uforstået!

Alba

(rejser sig).

Deres Majestæt

vil sikkert mindes endnu, hvad der skete
i Haven ved Aranjuez. Der traf De
vor Dronning helt forladt af sine Damer,
alene — i et Lysthus — og forvirret —

Kongen.

Gaa videre, gaa videre!

Alba.

Markisen

af Mondekar blev landsforvist fra Riget,
fordi hun var højmodig nok til hurtigt
at ofre for sin Dronning sig. — Nu veed vi

Don Karlos.

Besked. — Markisen gjorde ikke andet,
end, hvad man hende bød; thi viid, Don Karlos
just havde været der.

Kongen

(idet han farer forsædret op).

Hvad? Altsaa dog!

Alba.

I Sandet fandtes Spor der af en Mand;
de første til en Grotte, og der inde
man fandt et Commeklæde, som Infanten
just havde savnet. Dette valte Mistro.
En Gartner havde truffet Prinsen der,
bestemt paa samme Tid, i samme Hu,
da De, min høje Konge, viste Dem
i Haven.

Kongen

(efter et Øjebliks mørke Grublerier).

Og hun fælded bitre Taarer,
da jeg blev vred! I hele Hoffets Paafsyn
hun sik mig til at rødme for mig selv,
ja, rødme for mig selv — ved Gud! jeg stod,
som havde hendes høje Dyd mig domfældt —
(En lang dødsstille Pavie. Han sætter sig igjen og sjuler sit Ansigt.)
Ja, Hertug Alba — I har Ret! — Det kunde
til noget skrækkeligt mig føre. — Gaa!
Lad mig alene lidt!

Alba.

Min høje Konge,
selv dette er endnu ej nok —

Kongen

(idet han tager Papirerne).

Men dette?

Og dette da? Og dette? Denne Samflang
af stærke og fordømmende Beviser?
Aa, det er mere klart end Lyset selv!
Jeg har jo vidst det alt for længe siden.
Thi det begyndte, da af eders Hænder
jeg modtog hende i Madrid. — End ser jeg,
hvordan hun ligbleg, med et Rædselsblik
betragted mig, fordi mit Haar var graat.
Den Gang begyndte dette falske Spil!

Alba.

En Brud han misted, og han fik en Moder!
De havde sig i Ønsker længe vugget
og ildfuldt følt, hvad hendes nye Stand
forbød at føle nu. Men alt besejret
var Frygten, denne Frygt, som ellers følger
med Elskovs første Ord, og mere fjækt
Forførelsen nu kunde tale til dem
i fjendte Billeder fra denne Fortid,
da deres Elskov ej var dem forbudt.
I Meningernes Harmoni, i Alder
de mødtes; samme Trang dem nu forbitted,
saa fjæktere de Lidenstabens lød.
Kun Politiken skilte dem. Min Konge,
mon de har anerkjendt et Statsraads Ret
til sligt? Og mon de Lysten overvandt,
for Kabinetts Valg at funne prøve?

Don Karlos.

Hun havde ventet Elskov, og hun sif —
et Diadem —

Kongen

(fornærmet og med Bitterhed.)

I sjælner meget godt
og viist, min kjære — jeg beundrer eders
Veltalenhed. Jeg takker!

(Rejser sig, holdt og stolt.)

I har Ret,

det er en fejl af Dronningen at skjule
for mig, at hun har Breve af sligt Indhold —
at ej hun meldte mig, Infanten havde
sig viist i Haven uden Lov dertil.
Af misforstaet Højsind har hun fejlet,
og jeg skal straffe hende.

(Træffer i Kloffestrængen.)

Hvem er ellers

i forgemakket? — Eder, Hertug Alba,
har ej jeg mere Brug for. I kan gaa.

Alba.

Har ved min Jver jeg for anden Gang
gjort Deres Majestæt imod?

Kongen

(til en Page, der træder ind).

Domingo

skal komme strax.

(Pagen gaar.)

Jeg gjørne glemme skal,
at I nu næsten hele to Minuter

Schiller.

har ladet en forbrydelse mig frygte,
for hvilken selv I Ofret blive kan.

(Alba gaar.)

Fjerde Scene.

(Kongen. Domingo.)

(Kongen gaar nogle Gange frem og tilbage, for at fatte sig.)

Domingo

(træder ind nogle Minuter efter at Hertugen er gaaet, nærmest sig til Kongen,
hvem han en Tid lang betrakter i højtidelig Tavshed).

Med glad Forbavelse jeg ser min Konge
saa rolig og saa fættet.

Kongen.

Undres J?

Domingo.

Jeg takker Gud, fordi min frygt dog altsaa
var uden Grund! Og jeg tør derfor haabe
saa meget desto mere —

Kongen.

Eders frygt?

Hvad har I frygtet da?

Domingo.

Min høje Konge,
jeg tør ej sjule, at jeg allerede
en Hemmelighed veed, som —

Kongen

(mørk).

Har jeg ønsket

at dele den med eder? Hvem har vovet
at tale mod min Vilje, før jeg talte?
Helt dristigt, ved min Ære!

Domingo.

Høje Konge,

den Lejlighed, ved hvilken jeg det hørte,
og Stedet, hvor det sagdes mig, mit Løfte,
som binder mig, frikjender mig for Skyld.
I Skriftestolen blev det mig betroet,
betroet som en Synd mig af en Kvinde,
der angred og om Naade Himlen bad.
For sent fyrstinde Eboli begræder
en Gjerning, hun med gode Grunde frygter
vil være af de skækkeligste følger
for hendes Herfferinde.

Kongen.

Saa? Ja saa!

Den gode Sjæl! — I ganske rigtigt gætter,
hvorför jeg lod jer falde. I skal føre
mig ud af denne mørke Labyrinth,
hvoriind en anden i sin blinde Iver
har ledet mig. Men Sandhed kun af eder
jeg venter. I skal tale aabent med mig!
Hvad skal jeg tro, og hvad skal jeg beslutte?
Jeg fordrer Sandhed af jert høje Embed.

Domingo.

Selv om min fromme Stand ej gjorde Skaansel
mig til velkommen Pligt, min høje Konge,
jeg vilde Deres Majestæt besvørge,
saa sandt De Deres Sjælefred har kjær,
at standse ved, hvad nu De veed, og aldrig
at granske mere i en farlig Løndom,
som aldrig til det gode føre kan.

Hvad der er nu bekjendt, det kan tilgives.

Et Ord fra Kongen — og vor høje Dronning
har aldrig fejet; thi Monarkens Vilje
kan skjænke Dyd, som den kan skjænke Lykke —
og kun min Konges stedse jævne Ro
med Vælde kan de Rygter slaa til Jorden,
hvortil Bagvæsken fordrister sig.

Kongen.

Hvad siger J om Rygter? Gaar der Rygter?
Om mig? Og i mit Folk?

Domingo.

Ja, frække Løgne!

Fordømmelige Løgne, tør jeg sværge!
Men undertiden kan jo Folkets Tro,
om den er nok saa ubegrundet, virke
paa samme Vis, som om den var en Sandhed.

Kongen.

Ved Gud! Og mener J —

Don Karlos.

Domingo.

Det gode Navn,

det er det eneste, det største Gode,
om hvilket Dronningen og Borgerkvinden
maa kappes —

Kongen.

Men jeg haaber ej, at dette
kan give Grund til Frygt?

(Han ser usikkert paa Domingo. Efter en lang Pavse.)

Min gode Pater,

jeg har endnu jo onde Ting i Vente.
Kom frem kun med dem! Jeg har længe læst dem
i eders Alasyns uheldsvangre Miner.
Tal I kun frit! Det være, hvad det vil!
Jeg vil ej bæve mer paa Pinebænken!
Hvad tror mit Folk?

Domingo.

Endnu en Gang, min Konge,
man kan jo tage fejl — og fejler sikkert!
Hvad Folket tror, maa ej forførde Kongen. —
Men at det alt har vovet sig saa vidt
at paastaa —

Kongen.

Hvad? Hvor længe skal jeg bede
jer om at skjænke denne Draabe Gift?

Domingo.

Man tænker end tilbage paa den Maaned,
da deres kongelige Majestæt

med Døden stredes — tredive Uger efter
man læste om en lykkelig forløsning —

(Kongen rejser sig og ringer. Hertug Alba træder ind. Domingo forlegen.)
Hvad mener Deres Majestæt?

Kongen

(gaar Hertug Alba i Møde).

Toledo!

J er en Mand. Skjerm mig mod denne Præst!

Domingo.

(Han og Hertug Alba se forlegne paa hinanden. Efter en lang Pavse.)

J fald vi forud havde funnet vide,
at Straffen kunde ramme den, der bragte
et saadant Budskab —

Kongen.

Sagde J Bastard?

J sagde, jeg var dødsyg end, den Gang
hun følte, hun var Moder? Hvad? Og dette
var den Gang, hvis jeg ikke tager fejl,
da J den hellige Dominikus
i alle Kirker priste for et Under,
han havde gjort med mig? — Og dette Under,
var Under den Gang, er det ikke længer?
Saa har J løjet den Gang eller nu!
Siig mig, hvad ønsker J, at jeg skal tro?
Jeg gjennemskuer eder; hvis Komplottet
alt havde den Gang været modnet — ja,
saa havde Helgenen sin Hæder mistet.

Don Karlos.

Alba.

Komplottet?

Kongen.

Ja! J skulde netop mødes
med denne mageløse Harmoni
i een og samme Mening og dog ikke
et forbund have sluttet? J vil have,
at jeg — at jeg skal tro, det er ej saa?
Jeg har maaske ej mørket, hvor begjærligt
og ivrigt J paa eders Rov jer styrted!
Med hvilken Vellyst J min Smerte nød,
og hvor min Vrede voldte eder fryd!
Jeg skulde ikke se, med hvilken Iver
vor Hertug der har stræbt at naa den Kunst,
som burde være forbeholdt min Søn?
Hvor gjerne denne fromme Mand sit Nag
har væbnet med min Vredes Kæmpearmp?
J bilder eder ind, jeg er en Bue,
som J kan spænde, ganse som J lyster!
Men Vilje har jeg dog endnu — og hvis
jeg twivle skal, saa lad mig i det mindste
begynde med jer to.

Alba.

En saadan Tydning
med prøvet Trostab ej forliges!

Kongen.

Trostab!
Mod Niddingsfærd, som truer, varer Trostab,

mens Hævnlyst taler om, hvad der er sket.
Siig mig, hvad har jeg vundet da ved eders
Tjenstagtighed? — Er eders Paastand sand,
Skilsmissons Saar er alt, jeg har tilbage,
og Hævnens triste Fryd! — men nej: I frygter,
I tror kun, giver løse Gisninger,
I stiller mig paa Skreanten af et Holved,
der lader I mig staar og flygter selv.

Domingo.

Hvor kan Beviser gives, naar selv Øjet
ej tror paa, hvad det ser?

Kongen

(efter en lang Pavse, idet han alvorligt og højtideligt henvender sig til
Domingo).

Mit Rigets Stormænd
jeg stævner hid og sidder selv til Doms.
Har I da Mod, træd frem saa for dem alle
og siig, hun er en Bolerske. Hvis Klagen
er sand, da skal hun dø — ja, uden Maade,
hun og Infanten dør — men mærk jer vel!
Hvis hun kan rense sig, da dør I selv!
Vil Sandheden I sligt et Offer bringe?
Beslut jer raff! — I vil ej! — I forstummer!
I vil ej? — Eders Jver var en Løgners!

Alba

(som i Cavshed har staat i nogen Afstand, hold og rolig).

Jeg gjør det.

Don Karlos.

Kongen

(vender sig forbavset om og stirrer en Tid lang paa Hertugen).

Det er dristigt! Men jeg mindes,

I har i haarde Slag tit vovet Livet
for mindre Ting — ja for den tomme Ære
I voved Livet med en Spillers Letsind! —
Hvad er for jer vel Livet? — Kongeblad
jeg giver ej en rasende til Pris,
som haaber kun et usfelt Liv at slutte
med Glans! Nej gaa! Jeg ønsker ej jert Offer!
Naar Avidiens jeg giver, kan I møde,
da skal jeg melde eder min Befaling.

(De gaa.)

Femte Scene.

Kongen (alene).

Kongen.

Skjænk mig et Menneske, o høje Forsyn!
Du har saa meget givet mig. O skjænk mig
et Menneske! O du — du er alene;
thi dine Øjne granske i det skjulte;
jeg beder dig kun om en Ven; thi jeg
er ej som du alvidende. De Støtter,
som du har givet mig, hvad de er for mig,
det veed du! Jeg har dømt om deres Evne
paa rette Maade. Deres tamme Laster,
i Tøjle holdt, maa mine Formaal tjene,
som du med Uvejrsfryer renser Luften.

Til Sandhed trænger jeg — dens stille Kilde
at grave op af fejltrins mørke Grus
er ikke Kongers Lod. O skjænk mig da
den sjældne Mand med rent og aabent Hjerte,
med klar og ildfuld Aand, uheldet Øje,
som hjælper mig dertil. Jeg Lod vil faste;
o giv, at jeg blandt alle Tusender,
som flagre rundt om Højheds Sol, maa finde
den eneste, jeg trænger til!

(Han aabner et Chatol og tager en Skivetavle frem. Efter at han en Tid
lang har bladet i den.)

Kun Navne —

Kun Navne findes her — og ej en Gang
der figes, hvad de skylder, at de nævnes.
Hvad glemmer man saa let som Tak, man skylder?
Paa denne anden Tavle finder jeg
Forseelser nøjagtigt føjet til!
Hvorledes? Det er ikke godt. Mon Hævnen
behøver denne Hjælp, for ej at glemme?

(Læser videre.)

Grev Egmont? — Nej, hans Sejr ved Saint Quentin,
er jo for længst forspildt. Jeg kaster ham
ned til de døde.

(Han sletter dette Navn ud og striver det paa den anden Tavle. Efter at
han har læst videre.)

Marki Posa? — Posa?

Jeg mindes næppe — hvad har Posa gjort?
Og der er twende Streger — det beviser,
at jeg til store Formaal holdt ham værdig!
Men er det muligt? Denne Mand har hidtil
i Afstand holdt sig; han har søgt at undgaa

Don Karlos.

sin Kongelige Skyldners Blif! Ved Gud,
i mine mange Staters hele Omkreds
den eneste, som ikke trænger til mig!
Hvis han ørgjerrig var og havesyg,
for længst han havde viist sig ved min Trone;
Skal Sørlingen jeg prøve? Den, der ikke
behøver mig, han vil mig Sandhed stjænke.
(Han gaar.)

Sjette Scene.

(Audiensalen.)

Don Karlos i Samtale med Prinsen af Parma. Hertugerne Alba, Feria og Medina Sidonia. Grev Lerna og andre Grader med Papirer i Haanden. De vente alle paa Kongen.

Medina Sidonia

(øjensynligt undgaet af alle, henvender sig til Hertug Alba, der alene og
fordybet i sig selv gaar frem og tilbage).

De har jo talt med Kongen, kjære Hertug. —
Hvorledes var hans Lune?

Alba.

Meget slet
for Dem og Deres Tidender.

Medina Sidonia.

Da Skytset

fra Englands Skibe fyred paa mig, var jeg
langt gladere end her i denne Sal.

(Karlos, der har set paa ham med stille Deltagelse, nærmest sig nu og tryffer
ham i Haanden.)

Schiller.

Jeg talter Dem for denne ædle Taare!
De ser, min Prins, at alle undgaa mig.
Min Undergang er sikker.

Karlos.

Haab det bedste
af Deres Ustyld og min Faders Naade.

Medina Sidonia.

En Glaade har jeg mistet, hvortil Havet
endnu ej Mage saa. — Hvad er et Hoved
som mit imod halvfjerdinstyve Skibe,
der ligge nu paa Havets Bund? — Men, Prins,
fem Sønner, der, som De, saa meget loved,
dem misted jeg — og det! — Mit Hjørte brister! —

Syvende Scene.

Kongen kommer påa klædt. De forrige. Alle tage Hatten af og vige
tilbage til begge Sider, idet de danne en Halvkreds om ham i Tavshed.

Kongen

(idet han kaster et flygtigt Blif hen over Kredsen).

Bedæk jert Hoved!

(Don Karlos og Prinsen af Parma nærme sig først og kysse Kongen paa
Haanden. Han henvender sig ret venligt til den sidstnævnte, uden at ville
lægge Mærke til sin Søn.)

Eders Moder, frænde,
vil vide, om man er tilfreds med eder
her i Madrid.

Don Karlos.

Parma.

Derom hun ej maa spørge,
før jeg er kommet fra mit første Slag!

Kongen.

Giv jer tilfreds! I bliver nok benyttet
en Gang, naar disse Ege smuldre hen.

(Til Hertug Feria.)

Hvad Nyt?

Feria

(bøjer det ene Knæ for Kongen).

I Morges døde Kommandøren
af Calatrava-ordenen. Jeg bringer
hans Ridderkors tilbage.

Kongen

(tager Ordenen og ser sig om i hele Krebsen).

Hjem er nu

den værdigste vel til at høre det?

(Han giver Alba et Vink; denne knæler; Kongen hænger Ordenen om ham.)

J er min første Kriger, Hertug Alba —
hvis aldrig J vil være mer, saa skal
min Naade aldrig svigte jer.

(Han faar Øje paa Hertugen af Medina Sidonia.)

Nej se —

min Admiral!

Medina Sidonia

(nærmer sig vakkende og knæler for Kongen med sæklet Hoved).

Min store Konge, dette
er alt, hvad jeg tilbage med mig bringer
af jer Armada og den spanske Ungdom.

Schiller.

Kongen

(efter en lang Pavse).

Jeg bøjer mig for Gud! — Mod Mennesker
jeg sendte dem og ej mod Storm og Klipper —
J er velkommen i Madrid! —

(Han rækker ham haanden til Hys.)

Og Tak,

fordi J selv dog kommer; thi J er
en værdig Tjener! — Dette, mine Grander,
han er for mig, og derfor skal han agtes.

(Han giver ham Tegn til at rejse sig og til at bedække sit Hoved — derpaa
henvender han sig til de andre.)

Hvad er der mer?

(Til Don Karlos og Prinsen af Parma.)

Jeg takker eder, Prinser!

(De gaa til Side. De andre Grander nærme sig og række Kongen knælende
deres Papirer. Han gjennemser dem flygtigt og giver dem til Hertug Alba.)

Læg dem i Kabinetet! — Er der mere?

(Ingen svarer.)

Hvor kan det være, at blandt mine Grander
jeg aldrig Marki Posa ser? Jeg veed
helt vel, at denne Posa har mig tjent
med Hæder. Lever han maaſſe ej mere?
Hvorfor vil han ej vise sig?

Cerma.

Markien

er nylig vendt tilbage fra en Rejse,
paa hvilken overalt han i Europa
omkring har været, og nu til Madrid
han lige kommet er. Han venter kun

paa Andiens hos Deres Majestæt,
for da at knæle for sin Herres fod.

Alba.

Ja Posa — Posa? — Jo, det er den kjælle
Malteser, Deres Majestæt, om hvem
et Rygte melder en begejstret Daad.
Da Ordensmesteren Befaling gav
til Ridderne paa deres Ø at møde,
da Soliman belejred den, forlod
den unge Posa, som var atten Aar,
Alkalas høje Skole strax og stilled
ved la Valette. „Man kjøbte Korset til mig,”
han sagde, „nu vil jeg fortjene det.“
Han hørte til de fyrré Riddersmænd,
som holdt St. Elmos Borg i trenede Storme
imod Piali og Ulluciali
og Mustapha og Hassem. Da omfider
Kastellet tages og hans fæller falde,
han kaster sig i Havet, og alene
til la Valette han kommer. Da saa fjenden
to Maaneder derefter drager bort,
den tapre Ridder vender strax tilbage
for sine Studier at slutte.

Feria.

Rigtigt!

Og Posa var det ogsaa, der opdaged
et Mytteri i Katalonien
og ene ved sin Dygtighed bevared
den vigtigste Provins.

Schiller.

Kongen.

Jeg er forbavset! —

Hvad er det for en Mand, som gjorde det?
Jeg spørger tre, og ingen af dem viser,
at de misunde ham! Hvad skal jeg tænke?
En sjælden Karakter maa han jo eje —
Maaske slet ingen — det er mærkeligt!
Ham maa jeg tale med.

(Til Hertug Alba.)

Til Kabinetet

I bringer ham, naar Messen er til Ende!
(Hertugen gaar. Kongen falder paa Feria.)
Mød for mig i vort hemmelige Raad!
(Han gaar.)

Feria.

I Dag er Kongen meget naadig.

Medina Sidonia.

Siig,
han er en Gud! — Det har for mig han været.

Feria.

Men Deres Lykke er fortjent! Den glæder
mig ganske inderligt, Hr. Admiral!

En af Granderne.

Og mig!

En anden.

Ja, ogsaa mig!

En tredje.

af Angest for Dem.

Mit Hjerte banked

Don Karlos.

Den første.

Men hans Majestæt
var ikke naadig — han var kun retfærdig.

Lerma

(idet han gaar hen til Medina Sidonia).

Hvor rig dog twende Ord kan gjøre En!
(Alle gaa.)

Ottende Scene.

(Kongens Kabinet.)

Marki Posa og Hertug Alba.

Markien

(idet han træder ind.)

Mig vil han tale med? — Det er ej muligt.
De tager ganste sikkert fejl af Navnet.
Hvad vil han?

Alba.

Han vil lære Dem at kjende.

Markien.

Hvis blot det er Nyfigenhed — da angrer
jeg dette spilde Øjeblik. — Af Livet
er saare flygtigt kun!

Alba.

Jeg overgiver
Dem nu til Deres gode Stjærne. Kongen
er nu i Deres Haand, brug Øjeblikket,

saa godt De kan, og det er Deres Skyld,
hvis det forspildes.

(Han gaar.)

Niende Scene.

Markien
(alene).

I har Ret, min Hertug.

Ja, man maa bruge sligt et Øjeblik,
som bydes een Gang kun. Ja, god var Læren,
som denne Hofmand gav mig — om end ikke
just god i hans Forstand, saa dog i min.
(Efter at have gaaet frem og tilbage.)

Men hvordan gaar det til? — Er det en Grille
af Skæbnen kun, som lunefuldt mig viser
mit eget Billed her i disse Spejle?
som valgte mig mod al Sandsynlighed
iblandt en Million, og minded Kongen
om mig? Tilfælde kun? Maaske dog mere —
Tilfældet er jo kun som Marmorblokken,
i hvilken Kunstnerhaanden skaber Liv!
Tilfældet giver Gud — og til et formaal
maa Menneket det forme. — Hvad end Kongen
mig vil, er ligegyldigt! — men jeg veed,
hvad jeg vil Kongen! — Selv om det kun var
en Gnist af Sandhed, som med driftig Haand
blev fastet i Despotens Sjæl — hvor frugtbar
den blev dog i det høje Forsyns Haand!
Hvad først mig tyktes Lune kun, det blev

jo saare formaalstjenligt, saare klogt.

Men lad det være dette eller hint,
jeg vil dog handle nu i denne Tro.

(Han gaar nogle Gange gjennem Værelset og bliver endelig staende foran et Maleri, som han roligt betrakter. Kongen viser sig i det tilstørende Værelse, hvor han uddeles nogle Befalinger. Derpaa træder han ind, bliver staende i Døren og ser en Tid lang paa Markien uden at blive bemærket af ham.)

Tiende Scene.

Kongen og Marki posa.

(Markien gaar Kongen i Møde, saa snart han faar Øje paa ham, og bøjer Knæ for ham, rejser sig og bliver staende foran ham uden at vise Tegn paa Forvirring.)

Kongen

(betruger ham med et forundret Blif).

I har vel altsaa fordum talt med mig?

Markien.

Nej, Deres Majestæt.

Kongen.

Min Krone skylder
jer Tak! Hvorfor vil I dog undgaa Takken?
Jeg maa jo altid tænke paa saa mange!
Alvidende, det er kun een! Men I,
I burde søge eders Konges Øje.
Hvorfor har I ej gjort det?

Schiller.

Markien.

Høje Konge,

til Deres Rige kom jeg først tilbage
for twende Dage siden.

Kongen.

Ej jeg ynder
at staa i mine Undersaatters Gjeld.
Forlang en Naade!

Markien.

Lovene mig fjærme.

Kongen.

Den Ret har ogsaa Morderen.

Markien.

Langt mere
den gode Borger! Jeg har ingen Ønsker.

Kongen

(affides).

Selvfølelse og driftigt Mod, ved Gud!
Det vented jeg! — Stolt skal en Spanier være!
Og selv om Bægeret end skummer over,
saa lidet jeg det vel. — J har forladt
min Tjeneste, saa figer man.

Markien.

Det var
kun for at vige Pladsen for en bedre.

Don Karlos.

Kongen.

Det gjør mig ondt. Naar slige Hjørner hvile,
da taber Staten meget. — Har maaſte
J frygtet, at J ej den Sfære naaede,
som værdig var for eders Aand?

Markien.

Min Konge,

den kloge Kjender, der saa øvet ſjælner
imellem Sjæle, da de er hans Stof,
har ſikkert ved det første Blik alt læſt,
hvortil jeg duer, hvortil ej. Jeg føler
tafnemmeligt og ydmygt denne Naade,
ſom Deres kongelige Majestæt
ved Deres gode Mening her mig ſjænker;
men —

(Han standſer.)

Kongen.

J betænker jer?

Markien.

Jeg er — jeg tilſtaar —
jeg er ej forberedt til ſtræg paa Stedet
i Undersaattens Ord at klæde Tanker,
der laa ſom Verdensborger mig paa Sinde;
thi den Gang da mit forhold jeg til Kronen
for stedſe hæved, troede jeg mig fri
for den Nødvendighed, en Gang at skulle
begrunde dette Skridt.

Kongen.

Er disse Grunde
saa svage da? Hvad frygter J at sætte
paa Spil?

Markien.

Kun i det højeste mit Liv,
hvis jeg faar Tid til klart at stådte dem.
Men afslaar De mig denne Kunst, saa giver
jeg Sandheden til Pris. Jeg har nu Valget
imellem Deres Ringeagt og Ugundt.
Skal jeg bestemme mig, saa vil jeg heller
i Deres Øjne staa som en forbryder
end som en Daare.

Kongen

(med spændte Miner).

Siig kun, hvad J vill!

Markien.

— Jeg kan ej være Fyrstetjener.

(Kongen ser forbauset paa ham.)

Ej

jeg Kjøberen vil narre, høje Konge.
Hvis De mig finder værdig til en Stilling,
De ønsker Gjerning, som De selv vurderer,
min Arm, mit Mod i Krigen og mit Hoved
i Raadet. Ikke Daaden selv — det Bisald,
som Tronen skjænker den, skal være Maalet
for al min Daad. For mig, min høje Konge,
har Dyden selv sit Værd. Den Lykke nemlig,
som Kongen plantede med mine Hænder,

Don Karlos.

den skabte selv jeg, og hvad kun var Pligt,
det blev min Glæde og mit frie Valg!
Er det nu Deres Mening? Kan De taale
en fremmed Skaber, hvor De selv vil skabe?
Og skulde jeg til Mejself mig fornindre,
naar jeg kan være Kunstner selv? — Jeg elsker
alt menneskeligt; men i Monarkier
jeg maa ej elste andre end mig selv.

Kongen.

Prisværdig finder den Begejstring jeg.
I vilde gjørne gjøre noget godt.
Hvordan det sker, har for en Patriot
og for den vise meget lidt at sige.
Vælg da i mine Riger jer et Embed,
som denne ødle Drift kan fyldestgjøre.

Markien.

Jeg øjner intet.

Kongen.

Hvad?

Markien.

Nej, høje Konge.

Er det, som De vil skjænke ved min Hjælp,
for Mennesker en Lykke? Samme Lykke
som den, min rene Kjærlighed dem under?
For denne Lykke vilde Kronen bæve!
Nej, Kronens Politik har skabt en ny,
en anden Lykke, som den end kan skjænke;

og nye Drifster skabte den i Hjærter,
som lade sig med denne Lykke nøje.
Den lader Sandhed præge i sin Mønt,
den Sandhed, den kan taale — og forkastet
er hvert et Stempel, som ej ligner dette.
Men hvad der Kronen gavne kan, mon dette
er nok for mig? Mon Broderfjærligheden
kan taale, at der sker en Broder Uret?
Veed jeg, at han er lykkelig — før han
har Lov til frit at tænke? — Vælg ej mig
til den Lyksalighed at sprede ud,
som De har præget til os, høje Konge.
En saadan Mønt jeg giver ikke ud. —
Jeg kan ej være Fyrstetjener.

Kongen

(hurtigt).

Er J

da Protestant?

Markien

(efter nogen Betænking).

Nej, Deres Tro, min Konge,
er ogsaa min.

(Efter en Pavse.)

Jeg bliver misforstaet.

Og dette frygted jeg. De ser mig drage
fra Majestætens Løndom Sløret bort.
Hvem figer, at jeg det kan holde helligt,
som ej mig skrämmer mere? Jeg er farlig,
fordi jeg tænker; — men jeg er det ikke;
thi, Konge, mine Ønsker visne her.

(Han lægger Haanden paa sit Bryst.)

Don Karlos.

Omvæltningernes latterlige Rasen,
som Lænkkens Byrde kun forsøger, naar
den ikke helt den bryder, bringer aldrig
mit Blod i Kog. Til mine Idealer
er vor Tid ikke moden. Nej, jeg lever
som fælle af en Slægt, der først skal komme.
Siig, kan et Billed Deres Ro forstyrre? —
Et Aandepust af Dem tilintetgør det.

Kongen.

Er jeg den første, som fra denne Side
har lært at kjende jer?

Markien.

fra denne Side —

Ja!

Kongen

(er op, gjør nogle Skridt og bliver staaende lige over for Markien. Afslides).

Denne Tone er i alt fald ny!

Man bliver tjed af Smiger! Efterligning
fornedrer jo en fløgtig Mand! Hvorfor
da ej en Prøve paa en modsat Adfærd?
Det overraskende gjør Lykke. Mener
J det, nu vel, saa vil jeg prøve paa,
om jeg kan tænke mig en ny Betjening —
en kraftig Aand —

Markien.

Jeg hører, Sire, hvor ringe,
hvor lavt om Mandens Værdighed De tænker,
naar hvad den frie Mand Dem aabent siger,

Schiller.

betrages som en Smigrers Kunstgreb. Men
jeg tror, jeg veed, hvad Det De har dertil.
Af Mennesker De twinges til det; disse
af egen Drift gav Slip paa deres Adel,
af egen Drift paa dette Trin sig stilled,
paa dette lave Trin! De flygte rædde
for deres indre Storkeds Gjensærd, medens
de glæde sig ved deres Armod, pynte
med krysteragtig Visdom deres Lænker.
At hære dem med Anstand kaldes Dyd!
Saaledes fandt De Verden, og saaledes
blev og den givet Deres store Fader.
Og skulde De i denne sorgelige
Vanførhed Mennesker vel kunne — øre?

Kongen.

Jeg finder noget sandt i disse Ord.

Markien.

Men da De Mennesket, som Gud har skabt det,
forvandlede til Deres Hænders Værk
og over denne nye Skabning satte
Dem selv til Gud — da glemte De, des værre,
fun eet: at selv et Menneske De var,
et Menneske, som Gud har skabt! De vedblev
at lide som en dødelig, at attraa!
Medfølelse behøver De — til Guder
man ofrer, beder, og man bæver for dem. —
Et angerværdigt Bytte! En usalig
Forvanskning af Naturen! De fornædred

Don Karlos.

jo Mennesket til Deres Straengeleg;
men hvem kan dele Harmonien med Dem?

Kongen.

Ved Himplens Gud, han taler til min Sjæl!

Markien.

for Dem er dette Øffer intet. Derfor
staar ene De, er selv en egen Art.
for denne Pris er De en Gud. — Og rædsomt,
hvis det ej var, hvis De for denne Pris,
for Millioners søndertraadte Lykke,
slet intet havde vundet, hvis ej andet
De sik at mætte Deres Ønsker med
end denne Frihed, De har knust! — Jeg beder,
min høje Konge, lad mig heller gaa!
Mit Æmne faar mig til at glemme alt.
Mit Hjærte er saa fuldt, og Fristelsen
for mægtig, naar den eneste jeg fuer,
for hvem jeg kunde stricke helt.

(Grev Lerma træder ind og taler et Øjeblik sagte med Kongen. Denne giver
ham et Vink til at fjerne sig og bliver siddende i den samme Stilling.)

Kongen

(til Markien, efter at Lerma er gaaet).

Tal ud!

Markien

(efter et Øjebliks Tavshed).

Jeg føler, hvor betydningsfuldt —

Kongen.

Tal ud!

I havde mer endnu at sige mig.

Markien.

Nys kom jeg hid fra Flandern og Brabant. —
De twende rige, blomstrende Provinser!
Et stort, et kraftigt folk og bravt tillige! —
Guddommeligt, jeg tænkte, maa det være
at være Fader for et saadant folk! —
Da fandt jeg brændte Ben af Mennesker —
(Han tier; hans Øjne hvile paa Kongen, som forsøger at bevare dette Blit,
men forlegen og forvirret ser ned mod Gulvet.)

Ja, De har Ret. De maa! Og at De kan,
hvad De har indset, var nødvendigt, fylde
mig med en gysende Beundring. Skade,
at Øfre, som i deres Blod sig vølte,
kun lidet due til at synde Lovsang
for Offerpræstens Aland, at Mennesker
og ikke Væsner af en større Art
maa Verdens Saga skrive! Mindre grumme
Aarhundreder fortrænge Filips Tider;
en Visdom, der er mildere, de bringe;
med Fyrstestorhed Borgerlykke trives;
paa sine Børn vil Staten karrigt spare,
og grum ej mer Nødvendigheden vorder!

Kongen.

Vaar, tror J, vilde disse mindre grumme
Aarhundreder sig vase, hvis jeg sjælved
for den Forbandelse, der følger mit?
Se jer dog om i Spanien! Her blomstrer
jo Borgerlykken under skyfri fred;
og denne Ro jeg under ogsaa Flandern.

Markien

(hurtigt).

Ja, Du som paa en Kirkegaard! Og haaber
De at fuldbyrde, hvad De har begyndt?
Vil Kristendommens Fremskridt De forhindre
og standse den almindelige Vaar,
som Verdens form forynger? De alene —
vil i Europa De alene kaste
Dem foran Verdenskæbnens Hjul, som ruller
af Sted ustandseligt, i hurtigt Løb?
Vil ene De i Hjulets Eger gribé?
De gjør det ikke! Tusender alt flygted
fra Deres Lande fattige, men glade.
Den Borger, som for Troens Skyld De misted,
den bedste var. Elisabeth af England
har aabnet sine Moderarme for dem,
og rigt Brittannien blomstrer ved vor Kunst!
De nye Kristnes flid Granada savner,
det ligger øde nu! Europa ser
med Jubel, at dets fjende sig forbløder
af haarde Saar, som selv han sig har givet.

(Kongen er rørt; Markien bemærker det og træder nogle Skridt nærmere hen
til ham.)

for Evigheden vil De gjørne plante,
og Død De saar! Et sligt fremtvunget Værk,
det overlever ej sin Skabers Aand!
Kun Utak vil De høste! — Og forgjøves
den haarde Kamp De med Naturen kæmper;
et ædelt Kongeliv forgjøves ofrer
for Planer De, som kun tilintetgjøre.
Thi Mennesket er mere, end De tror.

Schiller.

Den lange Slummers Lænker vil han bryde
og fordré højt en hellig Ret tilbage.
Øg Deres Navn vil nævnes med en Nero
og en Busiris, og — det smørter mig;
thi De har været god!

Kongen.
Hvem indestaar
for dette jer?

Markien
(ildfuldt).

Jo, ved den store Gud!
Jo — jo — jeg siger efter. Giv tilbage,
hvad De har taget fra os! Vær højmodig —
den stærke er højmodig — og lad Lykke
med Fylde vælde ud — lad Aander modnes
i Deres Verdensbygning! Giv tilbage,
hvad De har taget fra os! Bliv en Konge
blandt Millioner Konger!

(Han nærmer sig dristigt, idet han ser fast og ildfuldt paa ham.)

Gid min Læbe
forened Tusenders Veltalenhed,
at jeg var Tolk for alle dem, hvis Lykke
i denne store Time kunde fæstnes,
saa Straalen, som jeg ser i Deres Øje,
til flammer jeg forvandle kunde! — Opgiv
et Guddomsvæsen, som er unaturligt,
og som tilintetgjør os! Bliv et Mønster
os for det evige og sande! Aldrig —
nej aldrig ejed nogen dødelig

saa meget, hvormed som en Gud han funde
os Salighed forlene! Alle Konger
her i Europa høje sig for Dem.
Gaa da i Spidsen for Europas Konger!
Et Pennestrøg fra denne Haand og Jorden
er atter ståbt paany! O høje Konge,
skjænk Tænkefrihed! —

(Kaster sig for hans fod.)

Kongen

(overrasket, vender først Ansigtet bort og ser saa igjen paa Markien).

Underlige Sværmer!

Men — rejs jer — jeg —

Markien.

Min Konge, se dog paa
Guds herlige Natur! Den hviler jo
paa frihed — og hvor er den ikke rig
ved frihed just! Den store Skaber kaster
jo Ormen i en Draabe Dug og lader
endog i Død og Aadsel frihed raade. —
Hvad De har ståbt, er snævert kun og fattigt!
Se, Kristenhedens Herre bliver bange,
selv naar et Blad kun rasler! De maa skjælve
for hver en Dyd; mens han, den store Gud,
for ej at skade Friheds lyse Billed,
kan lade Onders skækkelige Hær
i Verdensaltet rase. — Kunstneren,
ham selv man ikke øjner; thi beskeden
han svøber sig i Love, som for evigt

Schiller.

har Gyldighed; den frie Tænker ser dem,
men ikke ham, og siger: Hvi behøves
en Gud? Thi Verden i sig selv er nok!
Og ingen Kristens Andagt har ham priiset
saa højt som denne frie Tænkers Spot.

Kongen.

Tror J slig Herlighed at kunne skabe
og efterligne dette høje Mønster
i mine Stater?

Markien.

Det kan De, min Konge!
Hvem ellers skulde kunne? Vie maa De
til Folkets Lykke Deres Herstekraft,
som — af, — saa længe — aagrede alene
for Kronens Storhed — give Mennesket
den Adel, det har mistet, nu tilbage!
Sæt atter nu som fordum Kronens Maal
i Borgeren, hvem ingen Pligter binde
undtagen billigt Hensyn til hans Broder,
som har den samme Ret! Naar Mennesket
sig selv igjen har fundet og er vaagnet,
saa det erkjender klart sit eget Værd —
naar Friheds høje, stolte Dyder trives —
naar Deres eget Kongerige da
det saligste er blevet her i Verden —
da byder Deres Pligt, at hele Jorden —
De samler under Deres Herstekstav.

Kongen.

Jeg lod jer tale ud; thi godt jeg fatter,
at Verden maa se anderledes ud
i eders Hoved end i andre folks —
og jeg vil heller ej med samme Maal
som andre maale jer. Jeg er den første,
hvem I har aabenbaret eders Tanker.
Det tror jeg; thi jeg veed det; og fordi
I indtil denne Dag har slige Tanker,
hvor ildfuldt end I næred dem, fortiet
med klog Beskedenhed, min unge Mand,
jeg glemme vil, at jeg erfared dem.
Den unge Mand, der overilede sig,
gjendriver jeg som Olding, ej som Konge. —
Rejs jer! — Jeg gjør det; thi jeg vil det gjøre.
Jeg finder nemlig, at endogsaa Gift
hos Folk med god Natur kan sig forædle
og blive til et bedre Stof. Men vogn jer
for min Inkvisition! — Det vilde gjøre
mig meget ondt —

Markien.

Er dette sandt?

Kongen

(fordybet i Betragtning af ham).

en saadan Ungling endnu aldrig set! —
Nej, nej, Marki, I gjør mig Uret. Jeg
vil ikke være Nero; nej, i Sandhed —
det vil jeg ikke være imod eder.

Jeg har

Schiller.

Ej al Lyksalighed jeg lader visne.
J selv skal for mit Aasyn blive ved
at være Menneske.

Markien

(hurtigt).

Og mine Brødre,
de andre Borgere? Det var i Sandhed
ej her min egen Sag, jeg vilde føre!
Og Deres Undersaetter?

Kongen.

Naar J veed
saa god Besked om, hvordan man mig dømmer
en Gang i Tiden, saa vil denne Fremtid
fra eder kunne dømme om, hvorledes
jeg var mod Mennesker, naar blot jeg fandt dem.

Markien.

O lad ej den retfærdigste af Konger
den uretfærdigste tillige være!
J Deres Flandern findes tusend bedre
end jeg! Men De, min store Konge — tør jeg
det aabent tilstaa? — første Gang maaſke
De Frihed skuer med et mere mildt
uhildet Blik!

Kongen

(med mild Alvor).

Ej mere, unge Mand
om disse Sager! — Jeg forsikrer eder,
at naar J känner Mennesket som jeg,

da vil J tænke anderledes. — Dog —
det maa ej være sidste Gang, vi ses.
Hvorledes skal jeg knytte eder til mig?

Markien.

Lad mig kun være, hvad jeg er. Hvad var jeg
for Dem, min Konge, hvis De ogsaa kunde
bestikke mig?

Kongen.

Jer Stolthed ej jeg taaler!
Fra nu af er J knyttet til mit Hof. —
Ja, saa det være! Jeg vil have det!

(Efter en Pavse.)

Men det er sandt — hvad var det nu, jeg vilde?
Det var jo Sandhed, som jeg søgte! Her
jeg noget mere fandt! — Siig mig, Marki,
da J som Konge tjender mig saa godt,
saa har maaſte J ogsaa mig bedømt
som Egtemand og Fader?

(Da Markien synes at betænke sig.)

Jeg forſtaar jer.

Men — selv om jeg elendigst var blandt Fædre,
saa kunde jeg dog være lykkelig
som Egtemand!

Markien.

Hvis en begavet Søn,
hvis den elskværdigste af alle Kvinder
kan give Ret til dette Navn at bære,
saa er De lykkelig, min høje Konge,
som Mand og Fader.

Schiller.

Kongen

(med mørk Mine).

Nej, jeg er det ikke!

Og aldrig har jeg følt det mer end nu,
at ej jeg er det —

(Jdet han lader et venodigt Blif hvile paa Markien.)

Markien.

Prinsen tænker ødelt,
og han er god! Det har jeg altid fundet!

Kongen.

Men ikke jeg! — Hvad han har taget fra mig,
det kan ej nogen Krone mig erstatte —
en Dronning, der var dydig —

Markien.

Hvem ter vove
at paastaa sligt?

Kongen.

Bagvæsken! — og Verden!

Jeg selv! — Her ligger Vidnesbyrd, som ganske,
ja, ganske uden Twil fordømme hende;
der findes ogsaa andre, som bevirke,
at jeg de skrækkeligste Ting maa frygte.
Men, kjære Posa, haardt det falder mig,
ja meget haardt at tro det! Og fra hvem
hidsører den Beskyldning? — Dersom hun
formaaet har saa dybt sig at fornedere,
da har langt mere Ret jeg til at tro,
at en Prinsesse Eboli bagvæsser!

Don Karlos.

Og Præsten hader hende og min Søn!
Mens Alba, veed jeg godt, paa Hævn kun pønser!
Hun er langt mere værd end alle disse.

Markien.

I Kvindens Sjæl der lever ogsaa noget,
som højt er høvet over hvert et Skin
og over al Bagvæskelse — man falder
det Kvindens Dyd.

Kongen.

Ja! Det er ganske vist.

Det meget koste maa, saa dybt at synke,
som Dronningen beskyldes for. Saal let,
som man vil faa mig til at tro, ej brydes
et dyrt og helligt Baand! Marki, I kjender
jo Mennesket. En saadan Mand har længe
jeg savnet, I er god og glad og kjender
dog Mennesket — derfor jeg valgte eder —

Markien

(overrasket og forstækket).

Mig, Deres Majestæt?

Kongen.

Ja eder! Thi

I stod for eders Herre og I udbad
jer intet for jer selv — nej ingen Ting.
Det er mig nyt! — Jeg tror, I er retfærdig.
Ej Lidenskaben sløre vil jert Blif. —
Nærm eder til min Søn! Min Dronnings Hjærte
I ogsaa granske skal! Jeg giver fuldmagt

Schiller.

jer til en lønlig Sammenkomst med hende.
Forlad mig saa!

(Han ringer.)

Markien.

Kan jeg det gjøre med
et opfyldt Haab — ja, da er denne Dag
den herligste i Livet.

Kongen

(røffter ham haanden til Kys).

Ej jeg regner
for spildt den i mit Liv.

(Markien rejser sig og gaar. Grev Lerma træder ind.)

Markien har
fra nu af uden Melding Adgang til mig.

Fjerde Aft.

Første Scene.

(Sal hos Dronningen.)

Dronningen. Hertuginde Olivarez. Prinsesse Eboli. Grev-
inde Fuentes og andre Damer.

Dronningen

(til Overhofmesterinden, idet hun rejser sig).

Man fandt ej Nøglen altsaa? — Vil De lade
Chatollet bryde op — helst lige strax!
(Da hun faar Øje paa Fyrstinde Eboli, som nærmest sig og kysjer hende paa
haanden.)

Vel mødt igjen, min kjære Eboli!
Det glæder mig at se Dem ræf — endstjønt
De er jo bleg —

Fuentes
(noget ondskabsfuldt).

Ja, denne lummste feber,
den er saa slem jo for de stakkels Nerver.
Ej sandt, Fyrstinde?

Dronningen.

Meget gjørne havde
jeg Dem besøgt, min kjære — men des værre,
jeg maa jo ej.

Olivarez.

Fyrstinde Eboli
har da i alt fald ikke savnet Selskab. —

Dronningen.

Det tror jeg gjørne. — Men De ryster jo!

Eboli.

Nej, det er intet — intet! — Tillad blot,
jeg fjærner mig en Stund —

Dronningen.

De maa ej sjule,
at De er syg. De er vist mere syg,
end De vil have, vi skal tro! Ja se,
De kan jo næppe staa! Grevinde, hjælp
Fyrstinden med at sætte sig der henne.

Schiller.

Eboli.

Det bliver bedre i den frike Luft.

(Hun gaar.)

Dronningen.

Gaa De dog med, Grevinde —

En Page træder ind og taler med Hertuginden, som derpaa henvender sig til Dronningen.)

Olivarez.

Marki Posa

sig lader melde, Deres Majestæt,
han kommer fra vor høje Konge.

Dronningen.

Gjærne

jeg ser ham.

(Pagen gaar og aabner Døren for Markien.)

Auden Scene.

Marki Posa. De forrige.

(Markien bøjer det ene Knæ for Dronningen. Hun giver ham Tegn til at rejse sig.)

Dronningen.

Hvad har Kongen at befale?

Maa andre høre det?

Markien.

Mit Hverv mig sender

til Deres kongelige Majestæt alene.

(Damerne fjærne sig paa et Vink af Dronningen.)

Don Karlos.

Tredje Scene.

Dronningen. Marki Posa.

Dronningen.

Hvorledes? Tør jeg mine Øjne tro?
De sendes med et Herv til mig fra Kongen?

Markien.

Og tykkes det Dem sært, min høje Dronning?
Aldeles ikke mig!

Dronningen.

Men saa har Jorden
forladt sin Bane. De og han! — Hvorledes?
Nej, jeg maa tilstaa —

Markien.

At det lyder følsomt?
Det kan jo være. — Tiden dog er svanger
paa endnu fler vidunderlige Ting.

Dronningen.

Men næppe mer betydningsfulde!

Markien.

Sæt,
at jeg var bleven omvendt — ikke længer
gad spille Særling her ved Filips Hof!
Hvad skal det ogsaa til at være Særling?
Naar andre man vil gavne, maa man søger

at stille sig paa samme fod som de.
Hvad godt gjør Sektors praleriske Dragt?
Sæt — hvem er ikke saa forfængelig,
at han ej gjerne hører for sin Tro? —
Sæt, at jeg tænkte paa at lade min
erobre Tronen!

Dronningen.

Nej, min kjære Posa!

Jeg vilde ej i Spøg beskylde Dem
for slig umoden fantasi! De er
den Drømmer ej, der paatog Dem et Hverv,
som ej tilende bringes!

Markien.

Netop dette
er tvivlsomt, tænker jeg.

Dronningen.

Maaſke jeg kunde
beskylde Dem, Marki — nej, hvad der vilde
mig undre meget hos Dem — ja, det var —

Markien.

Tvetydighed, maaſke —

Dronningen.

Uærlighed

i alt fald. Kongen vilde vist nok ikke
det Hverv Dem give, som De egentlig
paa Hjørte har.

Don Karlos.

Markien.

Nej!

Dronningen.

Mon da slette Midler
kan adles ved den gode Sag? Og kan —
tilgiv mig denne Twivl! — kan Deres Stolthed
befremme sig til sligt et uselt Embed? —
Jeg tror det næppe. —

Markien.

Heller ikke jeg,
hvis kun det gjaldt om, Kongen at bedrage.
Men det er ej min Mening. Nej, jeg agter
at tjene denne Gang ham mere ørligt,
end han har paalagt mig.

Dronningen.

Det ligner Dem.

Men nok herom! Hvorledes har han det?

Markien.

Hvem? Kongen? — Strænge Dommerste, jeg synes,
at De kun gjør mig Hævnen alt for let.
Thi hvad jeg ikke iler med at sige,
det iler Deres Majestæt, saa synes
det mig, endnu langt mindre med at høre!
Og høres maa det dog! Monarken beder,
at De i Dag ej giver Afdiens
til frankrigs Sendebud. Saa lød mit Verind!
Og dermed er det afgjort.

Schiller.

Dronningen.

Er det alt,
Marki, hvad De skal sige mig fra Kongen?

Markien.

Saa godt som alt, der giver Ret mig til
at være her.

Dronningen.

Jeg skal taalmodigt høre,
at ej De figer, hvad maaſte jeg ikke
maa vide —

Markien.

Nej, det maa De ej, min Dronning!
Var ej De, som De er, jeg vilde styndsomt
belære Dem om nogle Ting og vare
mod visse Folk Dem — det behøves ikke,
naar Talen er om Dem. Lad Faren stige
og lad den svinde! Ej De skal det vide.
Alt dette er jo ej saa meget værdt,
at fra en Engels Pande det bør jage
den gyldne Søvn. Og heller ikke dette
mig førte hid. Prins Karlos —

Dronningen.

Siiг mig — Karlos,
hvorpåledes var han?

Markien.

Som hin store Vismand,
hvis Synd det var, at Sandhed han tilbad,

Don Karlos.

og lige saa behjærtet til at dø
for, hvad han elsker, som hin Græker døde.
Af Ord jeg bringer faa lun — men se her,
her er han selv.

(Han giver Dronningen et Brev.)

Dronningen
(efter at hun har læst det).

Ja — han vil tale med mig.

Markien.

Det mener jeg, han bør.

Dronningen.

Er det en Lykke
for ham at se, at Lykken er mig fjern?

Markien.

Nej — men det skal til Virksomhed ham øgge,
til mer Bestemthed.

Dronningen.

Og hvorledes da?

Markien.

Til Flandern, siger man, skal Alba drage.

Dronningen.

Det siger man.

Markien.

Men Kongen kan jo aldrig
sit Ord tilbagekalde. Nej, vi kjende

hans Majestæt. Og det staar ogsaa fast,
at Prinsen ej maa blive her — nej, nu
maa han paa ingen Maade blive her.
Og Flandern maa ej ofres.

Dronningen.

Kan De hindre,
at dette sker?

Markien.

Maaſſe! Men Midlet næsten
er fuldt saa ſlemt ſom Faren. Ja, det er
forvoent ſom Fortvivleſen. — Og dog —
jeg veed ej noget andet.

Dronningen.

Lad mig høre!

Markien.

Ja, Dem, min høje Dronning, tør jeg vove
at ſige det. Af Dem alene Karlos
kan høre det — og høre uden Afsky.
Det har et Navn, ſom ikke klinger godt —

Dronningen.

Oprør maaſſe?

Markien.

Ulydighed mod Kongen.

Han ſkal i Smug til Bryssel ſig begive,
hvor Folket venter ham med aabne Arme.
Provinſerne ſig rejſe paa hans Løſen.
En Kongesøn den gode Sag maa ſtrække.

Don Karlos.

Den spanske Trone sjælver for hans Vaaben!
Hvad Faderen ham nægted i Madrid,
det tilstaar han i Bryssel.

Dronningen.

De har talt
med ham i Dag og paastaaer dette?

Markien.

Netop
fordi jeg talte med ham.

Dronningen

(efter en Pavse).

Denne Plan

forsærder mig og — er dog sjøn tillige.
De har vel næppe Uret. Denne Tanke
er driftig, og mig tykkes, netop derfor
behager den mig. Jeg skal overveje.
Og Prinsen, veed han —

Markien.

Nej, det var min Plan,
at Deres Mund ham stulde først den melde.

Dronningen.

Ideen, uomtvisteligt, er stor!
Men Prinsens Ungdom —

Markien.

Siger intet! Der
en Egmont og Oranien han finder,

Schiller.

to brave Krigere, hvis Statsmandskøgt
kan maale sig med deres Tapperhed.

Dronningen

(med Civ.).

Ja! Tanken, den er stor og skjøn! — Jeg føler,
at Prinsen handle bør; thi denne Rolle,
som man maa se ham spille i Madrid,
den tynger mer paa mig end ham. — Jeg lover
ham Hjælp fra Frankrig og Savoyen. — Ja —
jeg deler Deres Mening — han maa handle. —
Men Penge kræve disse Planer.

Markien.

Penge

der ligger rede alt. —

Dronningen.

Og jeg veed Raad.

Markien.

Maa jeg da give Haab ham om et Møde?

Dronningen.

Det skal jeg tænke paa.

Markien.

Men Karlos venter

med Længsel Svar, min Dronning.. Jeg har lovet
at bringe dette, naar vi ses igjen.

(Idet han rækker Dronningen sin Skrivetafel.)

To Linjer er jo nok —

Don Karlos.

Dronningen
(efter at hun har strevet).

Og faar jeg Dem
at se igjen?

Markien.
Saa ofte De befaler.

Dronningen.
Saa ofte jeg befaler? — Kjære Posa!
Hvorledes skal jeg fatte denne frihed?

Markien.
Saa lidt mistænksomt som De kan. Vi har den,
det er tilstrækkeligt — ja, for min Dronning
er det tilstrækkeligt —

Dronningen
(idet hun afbryder ham).

Hvis Frihed ogsaa
fik dette Tilflugtssted her i Europa,
det vilde glæde mig — ja, hvis den fik det
ved ham! — Marki, gjør trøstigt Regning paa
min stille Interesse —

Markien
(ildfuldt).
Ja, jeg vidste,
at her jeg blev forstaet.
(Hertuginde Olivarez viser sig i Døren.)

Schiller.

Dronningen
(i en fremmed Tone til ham).

Hvad min Herre
og Konge mig befaler, er mig Lov.
Bring ham forsikring om min Lydighed!
(Hun giver Martien et Vink. Han gaar.)

Fjerde Scene.

(Et Galleri.)

Don Karlos og Grev Lerma.

Karlos.

Her kan man ej forstyrre os. Lad høre,
hvad De vil sige.

Lerma.

Deres Højhed havde
en Ven ved Hoffet her?

Karlos

(studser).

Jeg veed ej af det!
Hvem er det? Og hvad mener De dermed?

Lerma.

Jeg beder om forladelse, fordi
jeg har erfaret mere, end jeg maatte.
Men — jeg vil ikke øngste Deres Højhed! —
i alt fald har jeg det fra sikker Kilde;
thi, fort og godt, jeg har det fra mig selv.

Don Karlos.

Karlos.

Om hvem er der da Tale?

Lerma.

Om Markien,

om Posa —

Karlos.

Naa — og han?

Lerma.

Saa fremt om Dem

han mere veed, end nogen burde vide,
hvad jeg maa næsten frygte —

Karlos.

De maa frygte?

Lerma.

— Han var hos Kongen.

Karlos.

Saa?

Lerma.

To hele Timer,

og talte hemmeligt med ham.

Karlos.

Ja saa?

Lerma.

Det var ej Smaating, som de talte om.

Schiller.

Karlos.

Det vil jeg tro.

Lerma.

Og Deres Navn, min Prins,
jeg hørte ofte.

Karlos.

Naa, forhaabentlig
ej noget daarligt Tegn!

Lerma.

I Morges tidligt
vor Konge i sit Sovekammer talte
højst gaadefuld om Dronningen.

Karlos

(træder bestyret tilbage).

Grev Lerma!

Lerma.

Da Posa gif, sikk jeg Befaling til,
at han fra nu af skulde have Adgang
til Kongen — uanmeldt —

Karlos.

Det maa jeg sige —
ja, det er meget!

Lerma.

Ja, exemplørløst,
jeg mindes aldrig, at det skete før!

Don Karlos.

Karlos.

I Sandhed mærfeligt! Og saa — hvad sagdes
der om vor Dronning?

Lerma

(træder tilbage).

Nej, min høje Prins,
det strider mod min Pligt.

Karlos

Det er dog sælsomt!
De siger mig det ene, og De skjuler
det andet.

Lerma.

Thi det første skyldtes Dem,
det andet skyldes derimod Monarken.

Karlos.

Ja, rigtigt!

Lerma.

Jeg har altid posa kjendt
som Hædersmand.

Karlos.

Det viser, De har kjendt
ham, som han er.

Lerma.

Men hver en Dyd er pletfri
saalænge, til det kommer til en Prøve.

Schiller.

Karlos.

Vel stundum ogsaa, naar den er forbi.

Lerma.

Og Kongegunst, mig tylkes, er ret farlig.
Paa denne gyldne Medekrog har mangen
ihærdig Dyd sig dog tilsidst forblødt.

Karlos.

Aa ja saamænd!

Lerma.

Tit er det klogt at røbe,
hvad dog i Længden ej forties kan.

Karlos.

Ja klogt! Men, som De figer, De har fjendt
Markien som en Mand af Ære.

Lerma.

Hvis

han end det er, kan ej min Twivl ham skade,
og De, min Prins, De vinder dobbelt.

(Han vil gaa.)

Karlos

(følger ham rørt og trykker hans Haand).

Trefold

jeg vinder, ædle Mand — beriget bliver
jeg med en Ven, og dog det ikke kostet
den Ven, som alt jeg ejed.

(Lerma gaar.)

Don Karlos.

Femte Scene.

Marki posa kommer gjennem Galleriet. Karlos.

Markien.

Karlos! Karlos!

Karlos.

Hvem falder? Er det dig? Vel, vel! Jeg synner
mig ud til Klosteret. Følg mig snart!

(Han vil gaa.)

Markien.

Nej bliv —

fun to Minuter!

Karlos.

Hvis man saa os her!

Markien.

Det gjør man ikke. — Hør — jeg bringer Bud
fra Dronningen —

Karlos.

Du var jo hos min fader!

Markien.

Han lod mig falde.

Karlos

(fuld af forventning).

Naa?

Schiller.

Markien.

Det er i Orden,

hun giver Lov dig til —

Karlos.

Men Kongen? Kongen?

Hvad vilde Kongen?

Markien.

Kongen? Ikke meget. —

Han vilde gjérne vide, hvem jeg var.

Maaſke har gode Venner uopfordret
mig roſt. Jeg veed det ej. Han tilbød mig
at træde i hans Tjeneste.

Karlos.

Hvad du

vel afſlog?

Markien.

Ja naturligvis!

Karlos.

Men ſiiig mig,

hvorledes endte det?

Markien.

Ret godt.

Karlos.

Saa var der

om mig vel Tale ej?

Don Karlos.

Markien.

Om dig? Jo vist!

Men ganste ligegeyldigt!

(Han tager en Skrivetafel frem og giver Prinsen den.)

Se nu her!

Jeg har to Ord fra Dronningen. I Morgen
faar jeg Bested om Stedet og —

Karlos

(læser meget adspredt, putter Skrivetafelen i Lommen og vil gaa).

I Klostret

vi træffes altsaa.

Markien.

Vent dog lidt! Hvad er der?

Der kommer ingen!

Karlos

(med et funstet Smil).

Har vi virkelig

da byttet Roller? Det forbavser mig,
saa sikker som du er i Dag!

Markien.

I Dag?

Hvad mener du?

Karlos.

Hvad skriver da min Moder?

Markien.

Du har jo lige læst det!

Schiller.

Karlos.

Jeg? Ja saa?

Markien.

Hvad er der dog i Vejen med dig?

Karlos

(læser det strevne endnu en Gang. Henrykt og ildfuld).

Engel

fra Himlen! — Ja, det vil jeg — jeg vil være
dig værdig. — Store Sjæle blive større
ved Kjærlighed! — Det være, hvad det vill!
Naar du besaler, vil jeg lyde dig. —
Hun skriver, jeg skal være rede til
en vigtig Gjerning; men hvad kan hun mene?
Veed du det ikke?

Markien.

Selv om jeg det vidste —
er du i Stemning til at høre det,
min kjære Karlos?

Karlos.

Har jeg krænket dig?

Jeg var saa adspredt. Tilgiv, Roderich!

Markien.

Adspredt? Af hvad?

Karlos.

Aa — nej, jeg veed det ikke!

Den Tegnebog er altsaa min?

Don Karlos.

Markien.

Ej ganste.

Jeg er endogsaa nødt at bede dig
om din.

Karlos

Om min? Hvorfor?

Markien.

Og hvad du ellers

af slige Smaating ejer, som ej gjørne
maa falde i en tredjes Haand, om Breve
og Udkast, som du hærer hos dig, fort
og godt din hele Tegnebog!

Karlos.

Hvorfor?

Markien.

for Sikkerhedens Skyld! Man kan ej vide,
om ej man bliver overrumplet! Ingen
vil søge den hos mig.

Karlos

(meget urolig).

Det er dog sæl somt!

Hvad skal paa en Gang dette —

Markien.

Vær kun rolig.

Jeg frygter ej bestemte Ting. Jeg handler
kun af forsigtighed. Jeg agted ikke
at gjøre dig forstørrelket.

Schiller.

Karlos

(giver ham sin Tegnebog).

Gjem den godt!

Markien.

Det skal jeg.

Karlos

(ser udtryksfuldt paa ham).

Roderich, det var saa meget,
jeg gav dig der.

Markien.

Men langt fra dog saa meget
som hvad jeg allerede ejed af dig. —
Saa ses vi der, og nu far vel — far vel!

(Han vil gaa.)

Karlos

(kæmper i Trivl med sig selv — endelig falder han ham tilbage.)

Hør, giv mig mine Breve! Der er eet
fra hende mellem dem; hun skrev det, den Gang
jeg laa paa Sygelejet i Alkala.
Jeg hidtil altid har det ved mit Hjerte.
At skilles fra det falder mig saa tungt.
Jeg vil saa gjørne have det — kun dette —
tag alt det andet!

(Han tager Brevet ud og giver ham Brevtaffen tilbage.)

Markien.

Meget nødigt, Karlos;
thi dette er det vigtigste.

Don Karlos.

Karlos.

Far vel!

(Han gaar sin Vej, langsomt og stille; ved Døren bliver han staende et
Øjeblik; saa vender han om og giver Markien Brevet.)

Saa tag det da!

(Hans Haand trykster. Han faar Taarer i Øjnene; han falder Markien om
Halsen og trykster sit Ansigt til hans Bryst.)

Det kan min Fader ikke!

Vel, kjære Roderich? Det kan han ikke!

(Han gaar hurtigt sin Vej.)

Sjette Scene.

Markien

(er forbavset efter ham).

Det er umuligt! Nej! Saa kjender jeg
ham ikke helt? Den fiber i hans Hjerte,
den skulde virkelig jeg ikke kjende?

Mistænksomhed imod sin Ven! Nej! Nej!

Det er Bagvæsksel! Hvad har han gjort,
at for det usleste af alt det usle

jeg kan beskydde ham? Jeg var vel selv
i Stand til dette! — At han er forundret,
det tror jeg gjerne; han har aldrig set
sin Ven saa sælsomt indestillet før!

Det gjør ham ondt! — Jeg kan ej skaane dig,
jeg maa dig pine endnu mere, Karlos!

Thi Kongen skjænked Tillid mig, da han
sin dybe Løndom gav i mine Hænder,
og Tillid kæver Tak. I fald min Tavshed
dig ikke bringer Lidelser, men snarest

dig sparer for dem, hvorfor skal da jeg tale? Hvorfor skal en Uvejrsfly, som mørk og skækkelig ens Hoved truer, den sovende man vide? Det er bedre, at stille jeg den lader trække over, og naar du vaagner, da er Himlen klar.

(Han gaar.)

Kabinet hos Kongen.

Syvende Scene.

Kongen sidder ene paa en Stol — ved Siden af ham Infantinden Klara Eugenia.

Kongen

(efter en længere Tids Tavshed).

Nej! Hun er dog min Datter! — Kan Naturen med saadan Sandhed lyve? Dette Øje er mit! I hvert et Træk jeg ser mig selv! Du er mit Barn, mit elskte Barn! Jeg trykker dig til mit Hjerte — thi du er mit Barn, mit eget Kjød og Blod!

(Han stunder og standser.)

Mit Kjød og Blod!

Hvad værre kan jeg frygte? Mine Træk, er de ej hans tillige?

(Han har taget Medaillonen og ser ififtevis paa Billedet og i et Spejl lige over for — derpaa kaster han Medaillonen fra sig, rejser sig hurtigt og slubber Infantinden bort fra sig.)

Bort her fra!

I dette Holved maa jeg gaa til Grunde!

Don Karlos.

Øttende Scene.

Grev Larma. Kongen.

Larma.

Min høje Konge, hendes Majestæt
i forgemakket venter.

Kongen.

Nu?

Larma.

Hun beder

om Aaudiens —

Kongen.

Er Dronningen derude
paa denne mærkelige Tid? Jeg kan ej —
jeg vil ej — hun maa —

Larma.

Hendes Majestæt

alt kommer der —

(Han gaar.)

Niende Scene.

Kongen. Dronningen træder ind. Infantinden.

(Den sidstnævnte flyver Dronningen i Møde og flynger sig til hende. Hun
falder paa Knæ for Kongen, som staar stum og forvirret.)

Dronningen.

Min høje Ægtefælle
og Konge — jeg er tvunget til at søge
Retfærdighed ved Deres Trones fod.

Kongen.

Rætfærdighed?

Dronningen.

Uværdigt har man handlet
ved Hoffet her imod mig. Mit Chatol
med Vold er blevet aabnet —

Kongen.

Hvad?

Dronningen.

Og Sager
af stor Værdi man har berøvet mig —

Kongen.

Af stor Værdi for Dem?

Dronningen.

Fordi en dristig
uvidende Person dem kunde tyde
til Skade —

Kongen.

Driftig — og til Skade tyde?
Men rej Dem dog!

Dronningen.

Nej, min Gemal, jeg knæler,
til ved et Løfte De har bundet Dem,
saa De i Kraft af Deres Kongemagt
den frælle Gjerningsmand for Dagen bringer;

Don Karlos.

hvis ej, jeg skilles vil fra mine Hoffolke,
blandt hvilke Tyven findes —

Kongen.

Rejs Dem dog! —
Hvad skal det til? — Saa rejs Dem dog —

Dronningen.

Jeg veed,

det er en fornem Tyr; thi i Chatollet
laa Perler, Diamanter uberørte,
han var tilfreds med mine Breve og —

Kongen.

Som jeg dog —

Dronningen.

Meget gjerne, min Gemal.
Det var en Medaillon og Breve fra
Infanten —

Kongen.

Hvem?

Dronningen.

Infanten, Deres Søn.

Kongen.

Til Dem?

Dronningen.

Ja vist! Til mig.

Schiller.

Kongen.

Og fra Infanten?

Det figer De til mig?

Dronningen.

Ja, hvorfor ikke?

Kongen.

Med sleg en Frejdighed?

Dronningen.

Hvad mener De?

De maa dog vel endnu de Breve mindes,
som Karlos med de twende Kroners Bifald
mig sendte, da jeg var i Saint Germain!

Om dette Bifald ogsaa indbefatted
hans Billed i en Medaillon, som sendtes
paa samme Tid, om han kun egenmægtig
til dette kjække Skridt fordristed sig —
det tør jeg ikke vove at bedømme.

I fald det overilet var, saa var det
tilgiveligt — det er jeg Borgen for.
Thi den Gang kunde han vel ikke tænke,
det var hans Moder —

(Se Kongens Bevægelse.)

Men hvad er der dog?

Hvad fejler De?

Infantinden

(som imidlertid har fundet Medaillonen og leget med den, bringer
Dronningen den).

Aa, se det smukke Billed,
min kjære Moder —

Don Karlos.

Dronningen.

Hvad?

(Hun gjenfjender Medaillonen og bliver ligesom forstenet af Rødsel. De se ufravendt paa hinanden. Efter en lang Pause.)

I Sandhed, Sire!

Et saadant Middel til sin Hustrus Hjærte
at prøve tykkes mig ret Kongeligt
og ødelt! — Men tillad mig dog at spørge —

Kongen.

Nej, det er mig, som spørger!

Dronningen.

Ved min Mistro

den skyldfri skal i alt fald ikke lide —
hvis altjaa De har dette Tyveri
befalet —

Kongen.

Ja!

Dronningen.

Saa er jo ingen skyldig —
og jeg beklager ingen — jeg beklager
kun Dem, der ikke sit en Gemalinde,
hos hvem et saadant Middel lønned sig.

Kongen.

Jeg kjender denne Tale. — Men De daarer
mig ikke med den nu for anden Gang,
som i Aranjuez De daared mig.
Den englerene Dronning, som sig den Gang

forsvared med saa megen værdig Højhed —
jeg fjender hende bedre nu.

Dronningen.

Hvad mener

De da med denne Tale?

Kongen.

Kort og godt
og uden Omisvøb, vover De endnu
at paastaa, at De ikke hande talt
med nogen den Gang? Siig mig, er det sandt?

Dronningen.

Jeg havde talt med Karlos.

Kongen.

Karlos? Ja.

Saa er det altsaa klart som Dagens Lys!
Hvor frækt! Saa lidet staaned De min Ere!

Dronningen.

Hvis Erene kunde krænkes, frygter jeg,
en større Ere stod paa Spil end den,
Kastilien mig gav i Morgengave.

Kongen.

Men hvorfor nægted De, De havde talt
med Prinsen?

Dronningen.

Jo, thi jeg er ikke vant
til som forbryderste i Hoffets Paafsyn
at lade mig forhøre. Jeg skal aldrig

Den Karlos.

den rene Sandhed nægte, naar man spørger
ærbødig og med Godhed. — Talte De
i denne Tone, Deres Majestæt,
i Haven i Aranjuez? Monstro
den samlede Grandezza er en Domstol,
for hvilken Dronninger skal staa til Ansvar
for deres stille Sysler. Ja, jeg tilstod
Infanten dette Møde, da med Iver
han bad mig om det. Ja, min Ægtefælle,
jeg gjorde det, fordi jeg vilde det —
fordi jeg ikke Vedtægt sætte vil
til Dommer over Ting, som jeg maa anse
for dadels fri — jeg sjulte det for Dem,
fordi jeg ikke havde Lyft at strides
med Deres Majestæt om denne frihed
i Hoffets Paahør —

Kongen.

De er meget kjæk! —

Dronningen.

Og saa, fordi Infanten knap kan vente
at finde i sin egen Faders Hjørte
saa megen Billighed, som han fortjener.

Kongen.

Som han fortjener?

Dronningen.

Hvorfor skal jeg sjule,
hvor højt jeg slatter ham, og at jeg elsker

ham som min kjære Frende, der en Gang
blev fundet værdig til et Navn at bære,
som var mig kjærere. — Endnu jeg ikke
har rigtig lært at indse, at han deraf
just skulde være mere fremmed for mig
end alle andre, just fordi han forдум
var dyrebar mig frem for alle andre.
Naar Deres Statskunst følger sine Lyster
og knytter Baand, skal ej saa let igjen
den kunne løse dem — jeg vil ej have
paa andres Bud — og siden man nu en Gang
mig twinger til at tale — ej jeg onsker —
jeg vil ej mere lade andre vælge
dem, jeg skal holde af.

Kongen.

Elisabeth!

De har jo set, at jeg er stundum svag;
det gjør Dem driftig; thi De stoler paa
en Almagt, som De tit i Marken førte
imod min Fasthed. — Frygt saa meget mere!
Hvad ofte mig til Svaghed kun har ført,
kan ogsaa drive mig til Raseri.

Dronningen.

Men hvad har jeg da gjort?

Kongen
(tager hendes Haand).

Hvis det er saa —
alligevel — men er det da ej saa? —

Don Karlos.

hvis Deres Brødes overfyldte Vægtstaal
betrynges endnu med det mindste Snug,
hvis jeg er den bedragine! —

(Han slipper hendes Haand.)

Denne Svaghed,
den sidste Svaghed kan jeg overvinde.
Det kan og vil jeg. — Da, Elisabeth,
ve Dem og mig!

Dronningen.

Men hvad har jeg da gjort?

Kongen.

Da kan der flyde Blod —

Dronningen.

O store Gud,
saa vidt det altsaa kommet er!

Kongen.

Jeg kjender
ej mer mig selv — jeg ønsrer ingen Vedtægt
og ej Naturens Røst, ej noget Hensyn
til andre Folkeslag —

Dronningen.

Uendeligt
maa jeg beklage Deres Majestæt —

Kongen

(ude af sig selv).

Beklage! Hvad? En Boleriske har Medynt —

Schiller.

Infantinden

(Ungesig forstørret til sin Moder).

Hans Majestæt er vred, og Moder græder.
(Kongen støder Barnet ublidt bort fra Dronningen.)

Dronningen

(med Sagmodighed og Værdighed, men med bævende Stemme).
Mod ilde Medfart maa mit Barn jeg sikre.
Min Datter, kom, hvis Kongen ikke længer
vil fjende dig, maa folk jeg kalde hid
fra Frankrig til vor Sag at føre.

(Hun vil gaa.)

Kongen

(forlegen).

Dronning?

Dronningen.

Jeg kan ej mere — dette er for meget —
(Hun går hen til Døren, men falder ned Barnet paa Tærskelen.)

Kongen

(iler hen til hende, bestyrket).

Men store Gud, hvad er der? —

Infantinden

(raaber forstørret).

Moder bløder!

(Hun løber ud.)

Kongen

(ængstelig hyselsat med Dronningen).

De bløder! Det er frygteligt! Fortjener
jeg denne haarde Straf? Saa rejs Dem dog,
og viis, at De er stærk! Der kommer nogen!

Don Karlos.

Man overraster os! O, rejs Dem! Skal da
ved dette Stuespil mit Høf sig fryde?
O, rejs Dem, kjære!

(Hon rejser sig, understøttet af Kongen.)

Tiende Scene.

De forrige. Alba og Domingo træde forstørrelse ind. Derpaa
Damer.

Kongen.

Hendes Majestæt
er ikke ganzke vel! Følg hende ud!

(Dronningen går, ledtaget af Damerne. Alba og Domingo træde nærmere
hen til Kongen.)

Alba.

I Taarer svømmed hendes Majestæt,
og hendes Ansigt plettet var af Blod.

Kongen.

Og dette kan endog de Djævle undre,
som har forledt mig til det!

Alba. Domingo.

Vi?

Kongen.

Og som
med deres Ord mig bragte til at rase,
men ikke kunde overtyde mig.

Alba.

Vi sagde jo kun, hvad vi vidste —

Schiller.

Kongen.

Holved

Ian takke jer for det! Men jeg har gjort,
hvad jeg maa angre. Vidned hendes Tale
om Brødefuldhed?

Marki Posa

(udenfor Scenen).

Jeg maa se Monarken!

Ellevte Scene.

Marki Posa. De forrige.

Kongen

(da han hører denne Stemme, farer han ivrigt op og gaar Markien nogle
Strid i Møde).

Der er han jo! Velkommen, fjære Posa! —
Jeg trænger ej til eder, Hertug. Gaa!

(Alba og Domingo se forundrede paa hinanden og gaa.)

Tolvte Scene.

Kongen og Marki Posa.

Markien.

Den gamle Mand, som trodsed Døden for Dem
i tyve Slag, ham maa det falde haardt
at blive jaget bort paa denne Maade!

Kongen.

At tænke saa er eders Sag og min
at handle saa. Hoad J har været for mig

Den Karlos.

i twende Timer, har han ikke været
i twende Gange tyve Aar. — Min Naade
jeg ej vil øve lønligt, Tegnet paa
min Kongelige Kunst skal straale klart
paa eders Pande; den, jeg valgte mig
til Den, man skal misunde!

Markien.

Øgsaa da,
naar Mørkets Dække ene gjør ham stillet
til dette Navn?

Kongen.

Hvad kan J melde mig?

Markien.

J forgemakket hørte jeg et Rygte,
som strækkeligt, utroligt tyftes mig —
et heftigt Sammenstød med Dronningen —
og Blod —

Kongen.

Hvad Nyt, min Fjære?

Markien.

Dersom Rygten
ej løj, og hvis, min høje Konge, noget
De havde foretaget — ja, det vilde
forsærde mig; thi jeg har vigtigt Nyt,
som maa forandre hele Sagens Stilling.

Kongen.

Hvad er det da?

Schiller.

Markien.

Jo, jeg har skaffet mig
Don Karlos' Tegnebog med nogle Breve.
Jeg haaber, de vil kaste Lys —
(Han giver Kongen Prinsens Tegnebog.)

Kongen

(er den begjærligt igjennem).

Et Brev

fra Kejseren — min Fader — — Mørkeligt!
Jeg mindes ej at have hørt derom!
(Han læser det, lægger det til Side og skynder sig med at se de andre Papirer.)
En Fæstningsplan — og her er spredte Tanker
af Tacitus. — Men hvad er dette dog?
Jeg kjender Skriften! — Og det er en Dames.
(Han læser opmærksomt, snart højt, snart sagte.)
„Med denne Nøgle har man“ — — „Dronningen“ —
Hvad er det dog? — „kan Kjærligheden tale“ —
og „villigt Øre“ — „herlig Løn“ — Satanisk
Forræderi! — Nu kjender Skriften jeg —
ja det er hende! Det er hendes Haand!

Markien.

Hvis? Dronningens? Umuligt! —

Kongen.

Nej, det er

Prinsesse Ebolis —

Markien.

Saa er det sandt,
hvad jeg sit ud af Pagen Henarez,
der bragte Prinsen Brev og Nøgle —

Don Karlos.

Kongen

(idet han giber Markiens Haand, i den første Sindsbevægelse).

Posa!

I frygtelige Hænder er jeg faldet!
Marki — ja jeg vil tilstaa — denne Kvinde
har aabnet Dronningens Chatol — hun var
den første, som mig vared — og Domingo,
han er vist ogsaa her paa Spil! — Bedraget
jeg er med frygtelige Skurkestreger!

Markien.

Det var jo dog et Held —

Kongen.

Af, Posa! Posa!

Jeg frygter for, at jeg alligevel
har gjort min Hustru Uret —

Markien.

Hvis en lønlig

Forstaelsel der findes mellem Prinsen
og hendes Majestæt, den sikker er
af ganske anden Art end den, man voer
at sigte hende for. Jeg veed bestemt,
at Prinsens Ønske om at gaa til Flandern
oprindelig vor høje Dronning skyldes.

Kongen.

Det har jeg altid troet.

Markien.

Hun er ørgjerrig.

— Maa frit jeg tale? — Vist det krænker hende
at se sig skuffet i det stolte Haab
at have Del i Deres Herfferembed.

Og i den unge Prins hun ser et Redskab
for sine store Planer! — Hendes Hjælte —
ja, jeg maa twile om, at hun kan elste!

Kongen.

for hendes Statskloegt bæver jeg just ikke.

Markien.

Om Prinsen elsker hende, — om man ikke
kan frygte værre Ting af ham, er Spørgsmaal,
som undersøges bør. I denne Sag
en større Vagtsomhed kan være nødig.

Kongen.

I indestaar for ham.

Markien

(efter at have betænkt sig).

Hvis, høje Konge,

til dette Hverv I holder mig for skifket,
saa maa jeg bede, at det vindskrænket
og helt maa blive lagt i mine Hænder.

Kongen.

Nuvel! Det se!

Don Karlos.

Markien.

I alt fald maa jeg fordre,
at ingen, hvem det saa end er, sig blander
i Foretagender, som jeg maaſſe
mig føler twungen til.

Kongen.

Ja! Som J vil.

Jeg lover eder det. J har jo været
min gode Engel. Megen Tak jeg skylder
for dette Vink jer!

(Til Carma, som træder ind under hans sidste Ord.)

Vel! Hvorledes gaar det
med hendes Majestæt!

Carma.

Min høje Konge,

Afmagten gjorde hende meget mat.

(Han ser mistænksomt paa Markien og gaar.)

Markien

(efter en Pavse til Kongen).

End mer forsigtighed er sikkert nødig.
Man kunde være Prinsen, frygter jeg;
thi han har gode Venner, staar maaſſe
i Samkvem med Rebellerne i Gent.
Til vilde Handlinger kan Frygten føre. —
Jeg raader derfor til, at strax man tænker
paa Midler til at forebygge dette
jo før jo heller.

Schiller.

Kongen.

J har ganke Ret;
men sig hvorledes —

Markien.

En Arrestbefaling,
som De betror mig, som jeg strax kan bruge,
i fald der skulde være fare — og —
(Da Kongen synes at betænke sig.)
Og ingen burde vide af det, førend —

Kongen

(gaar hen til Skrivepulten og skriver Arrestbefalingen).

Mit Rige staar paa Spil — den store fare
tillader sjældne Midler. — Her, Markil! —
Om Skaansel jeg behøver ej at tale
til eder —

Markien

(idet han modtager Arrestbefalingen).

Nej, den skal kun blive brugt,
naar intet andet hjælper.

Kongen

(lægger sin Haand paa hans Skulder).

Gaa saa Kun,
min kjære Posa — saa mit Hjerte atter
kan finde Ro og mine Nætter Søvn.
(De gaa til forskellige Sider.)

Don Karlos.

(Galleri)

Trettende Scene.

Karlos (kommer med Tegn paa stor Angest). Grev Lerma (møder ham).

Karlos.

Jeg søgte Dem!

Lerma.

Jeg Dem, min høje Prins.

Karlos.

Siiig, er det sandt? For Guds Skyld, er det —

Lerma.

Hvad?

Karlos.

At han sin Dolk har draget imod hende!

At hun var saaret, da hun kom fra Kongen!

Ved alle Helgene! Saa svar mig dog!

Hvad skal jeg tro? Hvad er der stet?

Lerma.

Hun faldt

i Afmagt, og hun stødte sig i Faldet.

Det var det hele.

Karlos.

Er der ellers intet?

Ej nogen fare? Tør De sværge paa det?

Lerma.

for Dronningen der er ej nogen fare —
men meget mer for Dem.

Schiller.

Karlos.

For hende ikke!

Gud være lovet! Skæffelige Ting
jeg hørte om, at Kongen havde raset
mod Moder og mod Barn, og at han spored
en Sag, som dulgtes for ham.

Lerma.

Dette sidste

maaske er sandt —

Karlos.

Er sandt? Hvorledes det?

Lerma.

Min Prins, jeg har Dem een Gang varet alt;
men ej De censed det. Gid det maa nytte
den anden Gang.

Karlos.

Hvad er det?

Lerma.

Tager ikke

jeg meget fejl, jeg saa i disse Dage
en Portefeuille — blaa, med Guld baldyret
i Deres Haand —

Karlos.

Ja, ganstæ rigtigt! Naa?

Og saa?

Don Karlos.

Lerma.

Et Skyggerids der fandtes, tror jeg,
med Perler —

Karlos.

Ja!

Lerma.

Nu vel! Da før jeg traadte
uventet ind i Kongens Kabinet,
det tyktes mig, han havde den i Haanden,
og Marki Posa var just inde hos ham —

Karlos

(efter et Øjeblik at have tiet, stivnet af Forfærdelse, heftig).

Det er ej sandt.

Lerma

(frænket).

Saa er jeg en Bedrager.

Karlos

(er længe paa ham).

Det er De. Ja!

Lerma.

Af, jeg undskylder Dem!

Karlos

(gaar i stræffelig Sindsbevægelse frem og tilbage og bliver endelig staende
foran ham).

Hvad ondt har han dog gjort dig? Af, hvad har
de skyldfri, skønne Baand dog gjort dig, siden
du søger med slig djævelsk Irrigthed
at sørderive dem?

Carma.

Jeg ærer Smerten,
min høje Prins; men De er uretfærdig.

Karlos.

O Gud! O Gud! O stjerm mig mod den Mistro!

Carma.

Jeg mindes ogsaa Kongens egne Ord.
Han sagde: Megen Tak jeg skylder eder
for denne Nyhed!

Karlos.

Stille dog! Ti, stille!

Carma.

Og Hertug Alba, siger man, er faldet.
Det store Segl er taget fra Ruy Gomez
og givet Posa —

Karlos

(grublende).

Og for mig han tav!

Hvorfor mon han dog tav?

Carma.

Alt hele Hoffet
den mægtige Minister i ham skuier,
en enevældig Mandling —

Karlos.

Han har elsket —
ja han har elsket mig! Jeg var ham kjær,

Don Karlos.

saa kjør ham som hans egen Sjæl! — Det veed jeg,
det har jeg tusende Beviser paa.

Men Millioner — men sit fædreland —
det maa han elste højere end een!

En Den hans store Barm ej kunde fyldel
Hans Kjærlighed, af! rummed meget mere
end Karlos' ringe Lykke! Han har ofret
mig for sin Dyd! Kan jeg bebrejde ham,
at han har gjort det? — Af, thi det er sikkert!
Ja, sikkert er det: jeg har mistet ham.

(Han går hen til den ene Side og sjuler sit Ansigt.)

Lerma

(efter nogen Tids Tavshed).

Min kjære Prins, hvad kan jeg gjøre for Dem?

Karlos

(uden at se paa ham).

Saa J til Kongen og forraad mig ogsaa.
Jeg har jo ingen Gaver, jeg kan sjænke.

Lerma.

Vil Følgerne De roligt vente da?

Karlos

(sstøtter sig til Gelænderet og stirrer stift lige ud).

Ham misted jeg! Af! Jeg er ganske ene!

Lerma

(nærmer sig ham med stor Deltagelse).

Men vil De ej paa Deres Redning tænke?

Schiller.

Karlos.

Min Redning? — Gode Mand!

Lerma.

Og er der ingen,
slet ingen anden, De maa sjælve for?

Karlos

(farer op.)

Hvad minder De mig om! — O Gud! Min Moder!
Af, dette Brev, jeg gav ham, dette Brev,
som først jeg nægted ham, men dog ham gav!

(Han gaar heftigt frem og tilbage og vrider sine Hænder.)

Hvad har hun gjort ham? Hende skulde han
dog staane! Er det ikke sandt, Grev Lerma?

(Gaar og bestemt.)

Til hende maa jeg, ja — thi hun maa vares
og forberedes. — Lerma, kjære Lerma —
Hvem kan jeg sende? Har jeg ingen mere?
Jo, Gud ske Lov, endnu jeg har en Ven —
og værre kan det jo umuligt blive,
end det alt er!

(Gaar hurtigt.)

Lerma

(følger ham og raaber efter ham).

Hvorhen, min Prins, hvorhen?

(Gaar.)

Fjortende Scene.

Dronningen. Alba. Domingo.

Alba.

Hvis det forundes os, min høje Dronning —

Don Karlos.

Dronningen.

Hvad ønsker De?

Domingo.

En redelig Bekymring
for Deres Kongelige Majestæts
Person, som er os dyrebar, tillader
os ej at lægge Dølgsmaal paa en fare,
der truer Deres Sikkerhed.

Alba.

Vi ile
med end i rette Tid at vare Dem
mod et Komplot, som truer Dem med fare —

Domingo.

Og al vor Jver og vor bedste Kraft
vi lægge for vor høje Dronnings fod.

Dronningen

(er forundret paa dem).

Min fromme Fader og min ædle Hertug,
De overrasket mig i Sandhed! Dette
jeg kunde ikke vente af Domingo
og Hertug Alba — Slig Hengivenhed!
Jeg veed, at den maa stilles! — Et Komplot
De nævner, som med fare skal mig true!
Tillad mig da —

Alba.

Vi bede, vogt Dem for
en vis Marki af Posa, hvem vi veed,
vor Konge hemmelige Hverv betror.

Dronningen.

Det glæder mig at høre, at Monarken
har valgt saa godt. Markien, har alt længe
jeg vidst, er ej blot god som Menneske,
men han har ogsaa store Egenskaber.
Vel sjældent har den største Kunst man sjænket
til nogen Mand med mer Retfærdighed!

Domingo

Retfærdighed? Af nej! Det veed vi bedre.

Alba.

Thi Hvermand har jo dog alt længe vidst,
hvad denne Mand sig lader bruge til.

Dronningen.

Hvad mener De? De spønder min Forventning.

Domingo.

Hvor længe er det siden, at De noget
i Deres Majestæts Chatol har søgt?

Dronningen.

Hvad siger De?

Domingo.

Og savned De ej noget
særdeles kostbart?

Dronningen.

Hele Hoffet veed,

hvad jeg har savnet. Men hvad skal det sige?

Hvad har Markien dog med det at gjøre?

Don Karlos.

Alba.

Ret meget, Deres Majestæt; thi Prinsen
har ogsaa savnet vigtige Papirer,
som man har set i Kongens Haand i Morges,
da Chevalieren havde Aудиенс.

Dronningen

(efter nogen Tids Eftertanke).

Ved Gud, det er dog sælsomt! — Her jeg finder
en Fjende, som jeg aldrig havde drømt om,
og twende Venner, som jeg aldrig mindes
at have ejet! — Jeg skal sige Dem,

(Det hun maaer dem begge med et gjennemborende Blit.)
den stemme Tjeneste, som man har gjort
mig hos min Konge og min Herre — den
var jeg nu lige ved at love Dem,
jeg skulde glemme!

Alba.

Løve os!

Dronningen.

Ja, Dem!

Domingo.

Os, Hertug Alba, os!

Dronningen

(idet hun endnu stædig ser stift paa Alba).

Det er mig fjært,
at ej jeg overuled mig — desuden

jeg havde tænkt, jeg vilde bede Kongen
endnu i Dag at stævne Klageren
til Møde med mig. Naa, saa meget bedre!
Paa Hertug Albas Vidnesbyrd jeg kan
beraabe mig.

Alba.

Paa mit! Nej, høje Dronning!
Det kan ej være Alvor.

Dronningen.

Hvorfor ikke?

Domingo.

Saa hindrer De jo alt, hvad vi kan gjøre
i Løndom for at gavne Dem —

Dronningen.

I Løndom?

(Stolt og alvorligt.)

Jeg ønsked nok at vide, Hertug Alba,
hvad Deres Konges Hustru kan forhandle
med Dem, som hendes Herre ej maa vide,
med Dem, min gode Præst! — Nej, Sagen er
kun den, om jeg er skyldig eller skyldfri!

Domingo.

O hvilket Spørgsmaal!

Alba.

Men hvis Kongen ikke
retfærdig var — i alt Fald ikke nu?

Don Karlos.

Dronningen.

Saa maa jeg vente, til han bliver det.
Held den, der vinder da, naar Tiden kommer!
(Han gaar med en Hilsen; de gaa til en anden Side.)

(Værelse hos Prinsesse Eboli.)

Femtende Scene.

Prinsesse Eboli. Stag efter Karlos.

Eboli.

Saa er den sand, den mærkelige Nyhed,
som hele Hoffet drøfter!

Karlos

(træder ind).

Bliv ej bange,
Fyrstinde! Jeg skal være ganske rolig.

Eboli.

De overrasket mig —

Karlos.

Er De endnu
fornærmet?

Eboli.

Prins?

Karlos

(mere indtrængende).

Er De endnu fornærmet?

Schiller.

Eboli.

Hvad skal det til? — De glemmer, Prins! — Hvad vil De?

Karlos

(griber heftigt hendes Haand).

Men, Pige, kan for evigt da du hæde?
Kan krænket Elskov aldrig da tilgive?

Eboli

(vil rive sig løs).

Hvad minder De mig om?

Karlos.

Af, om din Godhed
og om min Utak! — Ja, jeg veed det godt!
Haardt har jeg krænket dig, du sjønne Pige,
dit blide Hjerte har jeg sønderrevet,
af dine Engleøjne preset Taarer —
og, af! jeg er her ikke for at angre.

Eboli.

Men, Prins, saa slip mig dog —

Karlos.

Jeg kommer til dig,
du blide Pige; thi jeg stoler paa
din gode, sjønne Sjæl. Af, hør mig, kjære,
jeg har jo ingen anden Ven i Verden
end dig alene! En Gang har du holdt

Don Karlos.

saa meget af mig, og du kan jo ikke
for evigt have, være uforsonlig!

E b o l i

(idet hun vender sig bort fra ham).

For Guds Skyld hold dog op!

K a r l o s .

Nej, lad mig minde
dig om den gyldne Tid, ja, lad mig minde
dig om din Elskov, Pige, om din Elskov,
mod hvilken jeg uværdigt mig forbrød.
Tænk paa, hvad jeg en Gang har været for dig,
og hvad dit Hjærtes Drømme da mig skjænked —
ak, se endnu en Gang, kun denne Gang
mit Billed, som din Sjæl det fordum skued,
og skjæk da denne Skygge, hvad du aldrig
i Evighed igjen kan skjække mig!

E b o l i .

De leger alt for grusomt med mig, Karlos!

K a r l o s .

Vær større end dit Kjøn og glem din Harme!
Og gjør, hvad ingen Kvinde før har gjort,
hvad ingen Kvinde efter dig vil gjøre!
Det er uhyre stort, hvad jeg forlanger —
ak, lad mig — jeg besværger dig, jeg knæler
i Støvet for dig — lad et Ord mig tale,
et Ord kun med min Møder!

(Han knæler for hende.)

Sextende Scene.

De forrige. Marki Poja kommer styrrende ind, efter ham to Officerer af den kongelige Livvagt.

Markien

(aandeløs,ude af sig selv, træder hen til dem).

Tro ham ikke!

Hvad har han sagt?

Karlos

(endnu paa Knæ, med hævet Røst).

Ved alt, hvad helligt er —

Markien

(afbryder ham heftigt).

Affindig er han! Hør ej, hvad han siger!

Karlos

(højere og mere indtrængende).

Det gjælder Liv og Død! Jeg maa til hende!

Markien

(træller med Magt Prinsessen bort fra ham).

Jeg myrder Dem, i Fald De hører paa ham.

(Til en af Officererne).

Grev Cordua, i Kongens Navn jeg fordrer,

(Han viser ham Arrestbefalingen.)

at strax De fængsler Prinsen.

(Karlos staar forfærdet, ligesom ramt af et Lyn. Prinsessen udstøder et Skrig og vil flygte; Officererne ere forbavsede. En lang Pavse. Man ser, at Markien sjælver heftigt og fun med Bevær fatter sig. Til Prinsen.)

Don Karlos.

Jeg maa bede
om Deres Kaarde! — De maa blive her,
Fyrstinde Eboli!

(Til Officeren.)

De søger for,
at ingen taler med Hans Højhed — ingen —
ej heller De, hvis Livet er Dem kjært!

(Han taler sagte ned Officeren, derpaa henvender han sig til den anden.)

Jeg strax mig kaster for Monarkens fod
og staar til Regnskab ham —

(Til Karlos.)

og Dem, min Prins.

I Løbet af en Time skal De se mig!

(Karlos lader sig føre bort uden Tegn paa Bevidshed. — Kun idet han
gaar forbi, kaster han et mat, døende Blif paa Markien, der skjuler sit Afsyn.

Prinsessen forsøger endnu en Gang at fly; Markien fører hende tilbage.)

Syttende Scene.

Prinsesse Eboli. Marki Posa.

Eboli.

for Guds Skyld lad mig slippe bort herfra —

Markien

(fører hende helt frem i forgrunden, med frigjælig Alvor).

Hvad har han sagt dig, ulyksalige?

Eboli.

Slet intet — intet! — Slip mig dog —

Schiller.

Markien

(holder hende tilbage med Magt. Med større og større Alvor).

Hvor meget

har du erfaret? Ej du slipper bort!

Du skal ej sige det til nogen mere
i denne Verden.

Eboli

(er forstrellet paa ham).

Store Gud, hvad mener

De dermed? Vil De myrde mig?

Markien

(drager en Dolk).

Det tænker

jeg netop paa! — Saa synnd dig! Ud meget Sproget!

Eboli.

Men hvorfor? — Evige Barnhjærtighed!

Hvad har jeg gjort?

Markien

(er op imod hinlen og sætter Dolken mod hendes Bryst).

End er det Tid! Endnu

Kom Giften ikke over disse Læber!

Jeg knuser dette Kar, som rummer den,
og alt vil blive, som det var! Hvad er
en Kvindes Liv mod hele Spaniens Skæbue?

(Han bliver tvivlaadig staaende i denne Stilling.)

Eboli

(er sunket i Knæ og ser ham fast ind i Ansigtet).

Hvi tøver De? Jeg beder ej om Skaansel!

Jeg har fortjent at dø og gjør det gjørne!

Don Karlos.

Markien

(lader langsomt sin Haand synke. Efter en kort Tids Betænkning)

Nej, det var lige fejgt og grusomt! Nej!

Jeg ser en Udvej end, Gud være lovet!

(Han lader Dolken falde og iles ud. Prinsessen flytter bort gjennem en anden Dør.)

(Et Værelse hos Dronningen.)

Attende Scene.

Dronningen

(til Grevinde Fuentes).

Hvad er det for et Opløb i Paladset?

Jeg gyser ved den mindste Støj i Dag.

Grevinde, se dog efter, hvad det er,
og füig mig det!

(Grevinde Fuentes går. Prinsesse Eboli kommer flyttende ind.)

Nættende Scene.

Dronningen. Prinsesse Eboli.

Eboli

(aandeløs, bleg og forstyrret, kaster sig for Dronningens fod).

Til Hjælp, min høje Dronning!

Han er i Fængsel.

Dronningen.

Hvem?

Schiller.

Eboli.

Paa Kongens Ordre
har Posa fængslet ham.

Dronningen.

Men hvem dog? Hvem?

Eboli.

Prins Karlos!

Dronningen.

Raser du?

Eboli.

Nu lige nylig
han færtes bort!

Dronningen.

Og hvem har fængslet ham?

Eboli.

Markien — Posa —

Dronningen.

Naa, Gud være lovet,
det Posa var, der fængsled ham.

Eboli.

Det figer
saa roligt De, saa holdt, min høje Dronning?
O Gud, De veed — De aner ej —

Don Karlos.

Dronningen.

Hvorfor
man fængsler ham? Jeg tænker, for et fejltrin,
som han, saa ung og heftig, let kan gjøre
sig skyldig i.

Eboli.

Af nej! Jeg veed det bedre. —
Af nej, min høje Dronning! — Af, det var
en skyldig, nederdrægtig Daad! — For ham
er ingen Redning mer! fortapt!

Dronningen.

fortapt?

Eboli.

Og jeg — af, jeg har myrdet ham!

Dronningen.

fortapt!

Vanvittige, betænker du?

Eboli.

Hvorfor
han er fortapt? — Af, gud jeg havde vidst,
det skulde gaa saa vidt!

Dronningen
(tager venligt hendes Haand).

Fyrstinde, fat Dem!

De er jo helt forstyrret. Fat Dem dog,
saa De fortælle kan med større Ro
og ikke i saa skæckelige Syner,

Schiller.

der volde mig den største Sjælekvæl.
Hvad veed De da? Hvad er der fået?

Eboli.

Af nej!

Ej denne himmelske Nedladenhed!
Ej denne Godhed! Af! som Helveds flammer
skaar svidende den min Samvittighed!
Jeg er ej værdig til mit Blik at rette —
et skjændet Blik — mod Deres Straaleglans.
Træd mig i Støvet, træd den usle Kvinde,
som, knust af Anger, Skam og Selvforagt,
sig krymper her ved Deres fod!

Dronningen.

De Stakkel!

Hvad har De at befjende?

Eboli.

Lysets Engel!

Du store Helgenindel! Ej du kjender
endnu den Djævel, som du smilte til
saa kjærligt! — Nej, af nej! I Dag skal først
De kjende mig! — Af jeg — af jeg var Tyven,
som stjal —

Dronningen.

Vær De?

Eboli.

Og bragte Deres Breve

til Kongen —

Don Karlos.

Dronningen.
De?

Eboli.

Og sig formasted til
at føre Klage mod Dem —

Dronningen.
De? — De kunde?

Eboli.

Af ja — af Had — af Kjærlighed — af Vanvid! —
Jeg hated Dem og elskede Infanten —

Dronningen.
Fordi De elsked ham —?

Eboli.

Og sagde det,
men ej hans Elskov vandt!

Dronningen
(efter nogen Tids Tanshed).

Af, nu er alt
mig ganske klart. — Jeg har jo alt tilgivet.
Jeg har alt glemt det hele. — Rejs Dem op!
(Hun vil hjælpe hende op.)

Eboli.

Af nej — der er endnu — en frygtelig —
af, store Dronning —

Schiller.

Dronningen.

Er der endnu mere?

Saa tal da —

Eboli.

Kongen — af! — Forførelse!

Vend Dem ej bort! — I Deres Alsyn læser
jeg stille Dadel. — Af, den Brøde, som
jeg Dem har sigtet for, den har jeg selv
begaaet —

(Hun trækker sit glødende Ansigt imod Gulvet. Dronningen gaar. Lang
Pavse. Hertuginden af Olivarez kommer efter nogle Minutters forsløb fra
det Kabinet, ind i hvilset Dronningen er gaaet, og træffer endnu Fyrstinden i
samme Stilling. Hun nærmer sig i Cavshed; ved Lyden hører den sidst-
nævnte sit Hoved og farer op som en vanvittig, da hun ser, at Dronningen
er gaaet.)

Tyvende Scene.

Prinsesse Eboli. Hertuginde Olivarez.

Eboli.

Store Gud! Hun har forladt mig!
Det er forbi!

Olivarez

(træder nærmere).

Fyrstinde Eboli —

Eboli.

Jeg veed, hvorfor De kommer, Hertuginde.
Vor Dronning sender Dem, for at forkynde
min Dom. — Kun hurtigt!

Don Karlos.

Ølivarez.

Hendes Majestæt
befaler, Deres Kors og Deres Nøgler
skal udleveres —

Eboli

(tager et gyldent Ordenskors fra sit Bryst og giver Hertuginden det).

Maa jeg ikke kysse
den bedste Dronnings Haand endnu en Gang?

Ølivarez.

Hvad man beslutter, det vil blive sagt
Dem i Mariafloret.

Eboli

(brister i Graad).

Ser jeg aldrig
min Dronning da igjen?

Ølivarez

(omfavner hende med bortvendt Ansigt).

Lev vel, Fyrstinde!

(Hun gaar hurtigt bort. Prinessen følger hende til Kabinetets Dør, som
strax bliver lukket efter hende. Eboli bliver i nogle Minuter liggende i Taos-
hed og ubevægelig paa Knæ ved Døren, saa rejsr hun sig og iler bort med
tilhyllet Kasyn.)

En og tyvende Scene.

Dronningen. Matki posa.

Dronningen.

Af, Gud ske Lov, at endelig De kommer!

Schiller.

Markien

(bleg, med smertepræget Ansigt, bævende Stemme og under hele Scenen i højtidelig, dyb Sindsbevægelse).

Er ene De, min Dronning? Og kan ingen
belure os i Deres andre Stuer?

Dronningen.

Nej, ingen! — Men hvorfor? — Hvad er der stet?

(Det hun ser nøjere paa ham og forstørret træder tilbage.)

Hvorfor er De saa helt forandret, Posa?

De faar mig til at sjælve! — Deres Træf
er stive som en døendes —

Markien.

De veed

maaske —

Dronningen.

Jeg veed, at man har fængslet Karlos —
at De har gjort det, figer man. — Og det
er altsaa sandt? Jeg vilde ikke tro det,
hvis ej De selv det sagde.

Markien.

Det er sandt.

Dronningen.

Har De da fængslet ham?

Markien.

Ja, jeg har gjort det.

Don Karlos.

Dronningen

(er et Øjeblik twivlende paa ham).

Jeg ører Deres Handlinger, om end
jeg ikke fatter Dem. — Men denne Gang —
tilgiv en frygtsom Kvinde — af, jeg frygter,
det er et dristigt Spil, De spiller.

Markien.

har tabt det.

Jeg

Dronningen.

Store Gud!

Markien.

Vær rolig, Dronning.

Ham er der sørget for, og kun for mig
er Spillet tabt.

Dronningen.

O Gud, hvad skal jeg høre?

Markien.

Hvem bød mig ogsaa, alt at sætte ind
paa et saa twivlsomt Kast? Saa ubesindigt,
saa tillidsfuldt med Himlen selv at spille!
Hvem er den Mand, der dristigt vove tør
Tilfældighedens tunge Ror at styre,
naar ej alvidende han er? — Af nej,
det er naturligt! — Men hvorfor da spilde
med Tale sligt et Øjeblik som dette,
saa kostbart som et Liv? Og hvem kan vide,
om ikke Dommeren med karrig Haand

de sidste Draaber alt i Timeglasset
har ladet rinde for mig?

Dronningen.

Dommeren?

Hvad skal den højtidsfulde Tone sige?
Jeg fatter ej, hvad disse Ord betyde,
og de forfærde mig —

Markien.

Men han er frelst!
for hvilken Pris? Al, det er lige meget!
Kun for i Dag! Et ringe Spand af Tid
er endnu hans! Bortødsles maa det ikke!
Endnu i Nat han maa Madrid forlade.

Dronningen.

Endnu i Nat?

Markien.

Ja, det er ordnet alt.

I samme Kloster, hvor i lange Tider
vort Vensteb fandt et Ly, en Vogn ham venter.
Jeg bringer Vegler med, i dem er alt,
hvad Lykken har paa denne Jord mig givet.
De føjer Resten til. Al, meget havde
jeg end paa Hjærtet at betro min Karlos;
saa meget, som han gjørne skulde vide;
dog let det kunde mangle mig paa Tid
at ordne alt personligt med ham. — De,
De ser ham jo i Aften, derfor kommer
jeg nu til Dem —

Don Karlos.

Dronningen.

Hvis De min fred har fjær,
fortlar Dem mere tydeligt, Marki!
Tal ikke i saa rædselsfulde Gaader! —
Hvad er der sket?

Markien.

Jeg har endnu en vigtig
Bekjendelse paa Sinde, som jeg lægger
i Deres Hænder. — Al, jeg nød en Lykke,
som kun er bleven givet meget faa:
Jeg elskede en Fyrsteson! — Mit Hjærtete,
som kun var helliget til een, det rummed
den hele Verden! — Jeg i Karlos' Sjæl
et Paradis for Millioner skabte!
Al, mine Drømme var saa skjonne! — Men
det høje Forsyn kaldte mig for tidligt
bort fra min skjonne Udsæd! Snart han har
sin Roderich ej mere! — Men en Ven
fortrænges af den elskede! Ja, her —
paa dette Alter, i hans Dronnings Hjærtete —
her lægger jeg min kostelige Skat,
den sidste, som jeg efterlader til ham.
Her kan han finde den, naar jeg ej mere
er til —

(Han vender sig bort, med taarekvælt Røsi.)

Dronningen.

De taler som en døende.
End haaber jeg dog, det er kun en Virkning

af Deres hede Blod. — Thi denne Tale
kan da vel næppe være Deres Alvor?

Markien

(har søgt at fatte sig og vedbliver i en fastere Tone).

Min Dronning, stig til Karlos, han skal mindes
den Ed, som vi i skjonne svundne Tider
har svoret paa en Hostie, vi delte.
Min Ed jeg holdt, jeg blev ham tro til Døden; —
nu er det ham, som skal —

Dronningen.

Til Døden?

Markien.

Ja! — —

Han skal — o stig til ham, at han skal gjøre
vort Drømmebilled sandt, det skjonne Billed,
der viste os en ny, lykselig Stat,
et herligt Foster af vort Venstabl! Han
skal lægge første Haand paa denne Sten,
som end er utilhugget! Om det lykkes —
om han maa bukke under — dette skal
han ikke ønse! Han skal tage fat!
En Gang i Tidens Løb det høje Forsyn
en Fyrsteson som ham igjen vil sætte
paa Tronen og Begejstringsflammen tænde
paa samme Maade i sin nye Hndling!
Stig, naar han bliver Mand, da skal han agte

Don Karlos.

sin Ungdoms fagre Drøm; han maa ej lade
den meget priste bedre Indsigts trænge
i Hjærtet ind — et dræbende Insekt,
der lægger Blomstens fine Blade øde!
Han maa ej vækle, selv om Støvets Visdom
Begejstringen, den himmelbaarne, haaner!
Det har jeg sagt ham før —

Dronningen.

Men Posa dog,
hvad fører dette til —

Markien.

Og siig, han skal
paa Menneskenes Lykke ene tænke,
jeg fordrer det i Døden af ham, fordrer,
hvad jeg har megen Ret til; thi jeg funde
en ny og bedre Morgen have skabt
i dette Rige. Kongen sjænked mig
sit Hjærte, og han kaldte mig sin Søn.
Hans Segl jeg fører; Alba og hans Eige,
de er ej mere.

(Han standser og ser nogle Gjeblikke i Tavshed paa Dronningen.)

Af De græder, Dronning.

Jeg kjender disse Taarer, sjønne Sjæll!
De syldes Glæden. Men det er forbi!
Imellem mig og Karlos stod jo Valget —
et rapt og rødsomt Valg. En var fortapt,
og jeg vil være denne ene — helst! —
Forlang saa ej at vide mere!

Dronningen.

Nu —

først nu begynder jeg at fatte Dem —
ulykkelige, hvad har De dog gjort?

Markien.

To sorte Aftentimer ofret — for
en klar og herlig Sommerdag at redde.
Opgive maa jeg Kongen. Hvad kan jeg
for ham vel være? Nej, der blomstrer ingen
af mine Roser i saa haard en Jordbund.
Europas Skæbne modnes i min store
og ædle Ven! Paa ham kan Spanien stole.
Til hans Tid kommer, maa det bløde under
Don Filips Haand! — Men ve os begge to,
i fald jeg maatte angre, hvis maaſke
jeg havde valgt det værste! — Nej, o nej!
Jeg hjænder Karlos — det vil aldrig ske!
Og De, min Dronning, er mig Borgens for det!

(Efter nogen Tids Tavshed.)

Jeg saa den spire, denne Elskov, saa
den ulykkeligste af Lidenskaber
saa Rod i Hjærtet hos ham. — Den Gang, ja,
da stod det i min Magt at kue den.
Jeg gjorde det dog ej. Jeg næred den;
thi ulykkelig var den ej for mig.
Sæd Verden kun fordømme. I mit Hjærté
jeg finder ingen Dadel, ej jeg angrer.
Thi jeg saa Liv, hvor Verden kun saa Død.
I denne Flamme, som saa haablost brændte,

Don Karlos.

jeg skued tidligt Haabets gyldne Straale.
Jeg vilde til det bedste kun ham føre
og til den største Skjønhed hæve ham.
Hos dødelige fandt jeg intet Billed,
i Sproget ingen Ord — da har til dette
jeg henvisst ham — og al min Id gik ud
kun paa hans Elskov at forklare ham.

Dronningen.

Marki, af Deres Ven De var saa opfyldt,
at helt De glemte mig. Og troede De
for Alvor, at jeg var saa lidet Kvinde,
da De mig gjorde til hans Engel, ja,
lod Dyden selv hans Vaabenfælle være?
De tænkte vel ej paa, hvor voveligt
det for vort Hjælte er, naar Lidenkaben
med slige skjonne Navne vi forædle.

Markien.

For alle Kvinder, men kun ej for een.
For een jeg indestaar. — Siig, kunde De
vel blues ved den høje, ødle Altraa:
at være Heltedydens Skaberinde?
Kan det Kong filip skade, naar en Maler,
der ser hans Kristus i Esfurial,
opfyldes af den højeste Begejstring?
Og Strængelegens søde Harmoni,
tilhører den vel Instrumentets Kjøber,
naar ej han af dens Slummer kan den vække?
Kun Retten har han kjøbt til Instrumentet

at sønderbryde, ej den ædle Kunst:
at løkke blide Toner frem og smelte
i Sangens underkjønne Fryd dem sammen.
Den høje Sandhed skabtes for den vise
og Skønhed for en Sjæl, som føler dybt.
Den Tro, at De og Karlos høre sammen,
skal ingen ussel Fordom mig berøve.
Thi lov mig da, De vil ham evigt elſſe,
at frygt, at misforstaaet Hætemod
kan aldrig friste til Fornægtelse
af denne Kjærlighed, at uforandret
og evigt De vil elſſe ham! Min Dronning,
flig, lover De mig dette? — Vil De give
mig Deres Haand derpaa?

Dronningen.

Jeg lover Dem,
at nu og altid skal min Kjærlighed
kun lytte til mit Hjærtes Røſt.

Markien

(træffer sin Haand tilbage).

Nu dør jeg
med Ro — thi nu har jeg fuldendt mit Hverv.
(Han bukker for Dronningen og vil gaa.)

Dronningen

(følger ham i Tavshed med Øjnene).

De gaar, Marki — og De har ikke sagt mig,
om vi — hvornaar — vi ses igjen?

Don Karlos.

Markien

(kommer endnu en Gang tilbage, med bortvendt Hævn).

Jo sikkert!

Vi ses igjen.

Dronningen.

Jeg har forstaet Dem,
helt vel forstaet Dem. — Men siig, hvorfor
har De mig dette gjort?*)

Markien.

Han eller jeg!

Dronningen.

Af nej! De har Dem styrtet ud i dette;
De mener, det er stort. Af, nægt det ikke!
Jeg kjender Dem. De smægted længe efter
en Daad som den! — Om tusend Hjørter briste,
hvad er vel det for Dem, naar Deres Stolthed
kun mættes. Af! Nu først forstaar jeg Dem.
Det var Beundring kun, De bejled til!

Markien

(forlegen, affides).

I Sandhed, nej! Det havde jeg ej ventet —

Dronningen

(efter en Pavse).

Er ingen Redning mulig?

Markien.

Nej!

*) Lucas 2, 48.

Schiller.

Dronningen.

Slet ingen?

Betænk Dem vel! Er ingen Redning mulig?
Kan jeg ej heller —

Markien.

Nej!

Dronningen.

De kjender mig
fun halvt. — Jeg mangler ikke Mod.

Markien.

Det veed jeg.

Dronningen.

Og er der ingen Redning?

Markien.

Nej!

Dronningen

(gaar bort fra ham og skjuler sit usyn).

Saa gaa!

Jeg agter ikke længer nogen Mand.

Markien

(faaer sig ned foran hende i den heftigste Sindsbevaegelse).

Min Dronning! — Af, og Livet er dog sjønt!
(Han springer op og gaar hurtigt. Dronningen gaar ind i sit Kabinet).

Don Karlos.

(Forhal hos Kongen.)

To og typende Scene.

Hertug Alba og Domingo gaa frem og tilbage i Tavshed. Grev Lerma kommer fra Kongens Kabinet, derpaa Don Raimond af Tagis, Overpostmesteren.

Lerma.

Har Posa, har Markien ej sig viist?

Alba.

Nej!

(Lerma vil gaa ind igjen.)

Tagis

(kommer).

Hør, Grev Lerma, vil De melde mig?

Lerma.

Hans Majestæt vil ingen se.

Tagis.

Men sig,

det er nødvendigt, at jeg taler med ham.

O skynd Dem; thi det er af Vigtighed,
at strax jeg Kongen ser!

Alba

(kommer hen til Overpostmesteren).

Min kjære Tagis,

De maa Dem vænne til Taalmodighed.

De faar ham ej at se —

Schiller.

Taxis.

Hvorfor?

Alba.

Med mindre

De har saa kløgtig været, Marki Posa
om Lov dertil at bede. Han behandler
som fanger baade Søn og Fader.

Taxis.

Posa?

Hvorledes? Posa? — Jo, det er den samme,
af hvem jeg modtog dette Brev.

Alba.

Et Brev?

Hvad er det for et Brev?

Taxis.

Det skulde sendes

til Bryssel —

Alba

(opmærksomt).

Bryssel?

Taxis.

Ja, jeg kommer med det

til Kongen.

Alba.

Bryssel? Har De hørt det, Præst?

Don Karlos.

Domingo

(træder nærmere).

Det er mistænkeligt.

Taris.

Han var forlegen
og øngstelig, da han mig Brevet gav.

Domingo.

Vær Posa øngstelig?

Alba.

Men siig mig, hvem
er det da stilet til?

Taris.

Til Prinsen af
Oranien og Nassau.

Alba.

Til Prins Vilhelm?

Det er forræderi, min gode Pater.

Domingo.

Det maa det være. Dette Brev, i Sandhed,
maa strax leveres til hans Majestæt.

Det er en stor Fortjeneste: saa godt
at tage Vare paa sin Konges Hverv.

Taris.

Jeg har kun gjort min Pligt, min fromme Fader.

Alba.

Og det var rigtigt.

Schiller.

Lerma

(Kommer fra Kabinetet. Til Overpostmesteren).

Kongen venter Dem.

(Taxis går.)

Hvor bliver dog Markien af?

Domingo.

Man søger

ham overalt.

Alba.

Det er dog meget sælsomt.

Han fængsler Prinsen, og hans Majestæt
veed ej en Gang hvorfor.

Domingo.

Han bliver borte,
staar ej til Regnskab for det!

Alba.

Men hvad sagde
hans Majestæt dertil?

Lerma.

Han har endnu
ej sagt et Ord.

(Støj i Kabinetet.)

Alba.

Tys! Hvad var det?

Taxis

(Kommer fra Kabinetet).

(De gaa begge derind).

Grev Lerma!

Don Karlos.

Alba.

Hvad er det dog?

Domingo.

Han saa forfærdet ud!

Hvis dette Brev — jeg aner noget ondt —

Alba.

Han lader Lerma kalde, sjønt han veed,
at haade De og jeg her ude vente.

Domingo.

Ja, kjære Hertug, vor Tid er forbi.

Alba.

Er jeg da ej den samme mer, for hvem
hver Dør sprang fordum op? Alt er forvandlet —
saa mærkeligt —

Domingo

(har sagt nærmest sig Kabinetts Dør og bliver staende og lytter ved den).

Tys, stille!

Alba

(efter en Pavse).

Ej en Lyd!

Man kan jo høre deres Alandedrag.

Domingo.

Tapetet dæmper Lyden.

Alba.

Bort! Man kommer!

Domingo

(gaar bort fra Døren).

Min Stemning er saa højtlidsfuld, saa trykket,
det synes mig, at dette Øjeblik
er skæbnesvanger.

Tre og tyvende Scene.

Prinsen af Parma, Hertugerne Feria og Medina Sidonia
med nogle andre Grader. De forrige.

Parma.

Kan hans Majestæt

jeg faa i Tale?

Alba.

Nej!

Parma.

Hvem er da hos ham?

Feria.

Vel sagtens Marki Posa?

Alba.

Nej, ham venter
man netop nu.

Parma.

I dette Øjeblik
vi ere komne hid fra Saragossa.
Af Skræf er hele Hovedstaden lammet!
Er det da sandt?

Don Karlos.

Domingo.
Des værre!

Feria.

Er det sandt?

Har denne Posa fængslet ham?

Alba.

Ja vist.

Parma.

Hvorfor? Hvad er der sket?

Alba.

Hvorfor? Det veed
ej andre end hans Majestæt og Posa.

Parma.

Og han har ej sit Riges Cortes samlet?

Feria.

De den, der har haft Del i dette Brud
paa Statens Lov.

Alba.

Det samme siger jeg!

Medina Sidonia.

Det siger ogsaa jeg!

De andre Grander.

Det gjør vi alle.

Schiller.

Alba.

Hvem følger mig derind? For Kongens fod
jeg læster mig i Støvet.

Cerma

(kommer styrrende ud af Kabinetet).

Hertug Alba!

Domingo.

Gud være lovet! Endelig!

(Alba synner sig derind.)

Cerma

(aandeløs, i stor Sindsbevægelse).

Hvis Posa —

hvis Posa kommer — Kongen er ej ene —
han sender Bud, saa snart —

Domingo

(til Cerma, idet alle de andre samle sig nysgerrige og spændte om ham).

Hvad er der sket?

De er jo bleg som Døden.

Cerma

(vil ikke høre).

Det er djævelst!

Parma og Feria.

Hvad er der da?

Medina Sidonia.

Er Kongen ikke vel?

Don Karlos.

Domingo.

Hvad er det, der er djævelst?

Lerma.

Kongen græd.

Domingo.

Han græd?

Alle

(bestyrtede).

Har Kongen grædt?

(Man hører en Kloffe i Kabinetet. Grev Lerma iler derind.)

Domingo

(følger ham og vil holde ham tilbage).

Endnu et Ord! —

Vent lidt! — Aa vent! — Nej, os han lader staa
som naglet fast af Rædsel.

fire og typende Scene.

Prinsesse Eboli. Feria. Medina Sidonia. Parma.
Domingo og de andre Grænder.

Eboli

(hurtigt, ude af sig selv).

Hvor er Kongen?

Hvor er han? Jeg maa tale med ham!

(Til Feria.)

Hertug!

Fer De mig til ham!

Feria.

Kongen er forhindret
af vigtige forretninger, og ingen
faar Adgang til ham.

Eboli.

Undertegner alt
den frygtelige Dom han? Man har løjet —
jeg kan bevise, man har løjet for ham.

Domingo

(giver hende i Afstand et betydningsfuldt Vink).
Prinsesse Eboli!

Eboli

(gaar hen til ham).

Naa, det er Dem!

Jeg trænger just til Dem, min fromme Fader.
De skal bevidne det.

(Hun griber hans Haand og vil trække ham ned i Kabinetet.)

Domingo.

Skal jeg, Fyrstinde?

Jeg tror, De raser!

Feria.

Nej, bliv her, Fyrstinde!
Til Kongen faar De ikke Adgang nu.

Eboli.

Men han skal høre mig — skal høre Sandhed,
om han end tyve Gange var en Gud!

Don Karlos.

Domingo.

Det er for dristigt! De maa blive her!

Eboli.

Skjælv du kun for din Afguds Vrede, Præst.
for mig er intet mer for dristigt.

(Da hun vil trænge ind i Kabinetet, kommer Hertug Alba farende. Hans
Øjne funkle, hans Gang er triumferende. Han iler hen til Domingo og
omfavner ham.)

Alba.

Lad

Te Deum lyde nu i alle Kirker!
Thi vi har sejret!

Domingo.

Vi?

Alba

(til Domingo og de andre Grænder).

Kom ind til Kongen!
Jeg skal nok melde Dem, hvad nyt der er.

Femte Akt.

Første Scene.

(Et Værelse i det Kongelige Palads. En Gitterport stiller det fra en stor Høgaard, i hvilken Vagter gaa frem og tilbage.)

Karlos sidder ved et Bord, med Hovedet hælende paa Armeene, som om han sov. I Værelsets Baggrund nogle Officerer, der er indelukkede med ham. Marki Øsa træder ind, uden at blive bemærket af Karlos, og taler med Officererne, som strax fjerner sig. Selv træder han ganske tæt hen til Karlos og betrakter ham i nogle Øjeblikke sorgmodigt og i Cavshed. Endelig gjør han en Bevægelse, som vækker Karlos op af hans bedøvede Tilstand.

Karlos rejser sig, faar Øje paa Markien og farer forsættet sammen. Saa stirrer han et Øjeblik paa ham med store Øyne ogstryger med Haanden hen over sin Pande, som om der var noget, han vilde husse paa.

Markien.

Her er jeg, Karlos.

Karlos

(giver ham Haanden).

Kommer du til mig
endnu? Det er dog smukt af dig.

Markien.

Jeg troede,
at for din Ven du kunde have Brug.

Karlos.

Nej virkelig? Er dette sandt? Det glæder
mig ubeskriveligt. I Sandhed! — Af!
Jeg vidste godt, at du endnu holdt af mig.

Den Karlos.

Markien.

Det skylder du mig ogsaa.

Karlos.

Ikke sandt?

Endnu forstaa vi jo hinanden helt.
Det er mig meget kjært. Thi store Sjæle
som dig og mig, dem klæder denne Skaansel
og denne Mildhed godt. Og var end een
af mine Fordringer formastelig
og uretfærdig, skulde derfor du
de billige mig ogsaa nægte? Dydens
kan være haard, men aldrig grusom, aldrig
barbarisk! — Meget har det kostet dig!
Af ja, jeg veed helt vel, dit blide Hjærte
har blødt, da Offeret du smykked før
dets Gang til Altret.

Markien.

Karlos, siig mig, kjære,
hvorpåledes mener du?

Karlos.

Du selv fuldbyrder,
hvad jeg fuldbyrde skulde, men ej evned, --
du sjænker Spanierne de gyldne Dage,
som frugtesløst de haabede af mig.
Med mig er det forbi — forbi for stedse.
Det indsaa du. — Af, denne Kjærlighed —
den frygtelige Kjærlighed bortvejred

for evigt hver en Vaarblomst af min Aaland.
For hver en skjøn Forhaabning, du har næret,
er jeg jo død! — Tilfælde eller Forsyn
til Kongen fører dig. — Min Løndom gives
til Pris, og han er din. — Åh, du kan blive
hans Engel. Ingen Redning findes mere
for mig — maaſke for Spanien! — Nej intet,
slet intet kan fordømmes, intet uden
min Blindhed, ja, min taabelige Blindhed:
at jeg først nu i denne Stund har indset,
at — du er lige stor og kjærlig.

Markien.

Nej!

Det har jeg ikke forudset — åh nej,
jeg har ej forudset, at du, min Ven,
saa ødelt kunde vise større Kløgt
end jeg med al min verdenskløge Omhu.
Min Bygning styrter sammen — thi jeg glemte
dit Hjærtæ.

Karlos.

Gid det havde været muligt,
at hun for denne Skæbne blev forskaaret! —
Åh ja, usigelig taknemmelig
jeg havde været dig for dette! Kunde
jeg ikke høre det alene? Maatte
hun ogsaa ofres? — Dog — hvad kan det nytte?
Jeg vil ej dadle dig; thi Dronningen,
hvad er vel hun for dig? Du elſker hende

Don Karlos.

jo ikke? Skal maaſte din ſtrænge Dyd
min Elſkovs ſmaalige Bekymring œnſe?
Af tilgiv — jeg har været uretfærdig.

Markien.

Det er du — men du er det ej i denne
Bebrejdelse — har denne jeg fortjent,
fortjente alle jeg — og ſaa — ſaa ſtod
jeg ikke for dig her, ſom nu jeg gjør.

(Han tager hans Brevtaſke frem.)

Her ſer du nogle af de Breve, ſom
du gav mig i Forvaring. Tag dem til dig!

Karlos

(er forundret ſnart paa Brevene, ſnart paa Markien).

Hvorledes?

Markien.

Ja, du ſelv maa gjemme dem;
i mine Hænder er de nu vist ikke
ſaa ſikre ſom i dine.

Karlos.

Jeg forſtaar
dig ikke! Har da Kongen ej dem læſt?
Har han ſlet ikke ſet dem?

Markien.

Disſe Breve?

Karlos

Har du da ikke vist ham alle disſe?

Schiller.

Markien.

Hvem siger, at jeg noget viste ham?

Karlos

(yderst forbavset).

Hvor er det muligt? — Lerma —

Markien.

Var det Lerma,

som sagde dig det? — Ja, saa er jo alt
saa tydeligt og klart! — Hvem kunde ane —
Har Lerma sagt det? — Han har aldrig lært
at lyve. — Ja, han havde Ret. De andre,
de ligge nu hos Kongen.

Karlos

(ser længe paa ham med maaløs forbavelse).

Men hvorfor
er jeg da her?

Markien.

Jo, af forsigtighed!

Du kunde etter blive fristet til
at have Tillid til en Eboli.

Karlos

(som om han vaagnede af en Drøm).

Af endelig — ja endelig, nu ser jeg —
nu er det hele klart —

Markien

(gaar hen til Døren).

Hvem kommer der?

Don Karlos.

Anden Scene.

Hertug Alba. De forrige.

Alba

(nærmer sig ørbødig Prinsen, idet han under hele denne Scene vender
Modien Ryggen).

Hans Majestæt mig sender for at melde,
at De er fri, min Prins.

(Karlos ser forundret på ham. Alle tie.)

Jeg føler dybt
den Ære, at jeg er den første, hvem
saa naadigt det —

Karlos

(agttager dem begge med den første forbavelse. Efter en Pause, til
Hertugen).

Jeg bliver sat i Fængsel
og derpaa givet fri; men ej jeg aner
hvorfor det ene sker, hvorfor det andet!

Alba.

Det var ved en Forseelse, til hvilken,
saa vidt jeg veed, Monarken blev forledt
af en Bedrager.

Karlos.

Men det er jo Kongen,
som har befalet, at jeg skulde fængsles!

Schiller.

Alba.

Ja rigtigt! Men hans Majestæt tog fejl.

Karlos.

Det gjør mig meget ondt. — Men dersom Kongen har taget fejl, saa bør det sig for Kongen at rette Fejlen selv.

(Han søger at møde Markiens Øjne og behandler Hertugen med stolt Vingeagt.)

Jeg kaldes her

Don filips Søn. Nyfigenhed og Sladder begjærligt lure paa mig. Hvad min Konge har gjort af Pligt, det skal man ikke tro, at jeg hans Naade skylder. Gjørne lader jeg Rigets Cortes dømme mig — min Kaarde af slig en Haand jeg tager ej tilbage.

Alba.

Hans Majestæt vil sikkert ikke nøle, men strax et billigt Ønske laane Øre; hvis Deres Højhed vil forunde mig at følge Dem til ham —

Karlos.

Jeg bliver her, indtil jeg føres ud af dette Fængsel af Kongen eller af Madrid. Saal lyder mit Svar!

(Alba fjærner sig. Man ser ham endnu i nogen Tid dvæle i forgaarden, hvor han uddeler Befalinger.)

Don Karlos.

Tredje Scene.

Karlos og Marki Poja.

Karlos

(efter at Hertugen er gaaet, fuld af forventning og forbavelse, til Markien).

Men siig mig — men forklar mig dog! —
Er du ej mer Minister?

Markien.

Ikke længer,

det ser du jo.

(Idet han gaar hen til ham, med stor Bevægelse.)

O det har virket, Karlos!

Det lykkedes, og priset være Gud,
som lod det lykkes!

Karlos.

Lod det lykkes? Hvad?

Jeg fatter ej —

Markien

(griber hans Haand).

Min Karlos, du er frelst —
ja, du er fri — og jeg —

(Han standser.)

Karlos.

Og du?

Markien.

Og jeg —
jeg favner dig for første Gang, min Karlos,

med ubestridelig, fuldstændig Ret;
thi dette har jeg fået med alt — med alt,
hvad der er dyrebart for mig. — O, Karlos,
hvor skøn, hvor stor er ikke denne Stund!
Thi med mig selv er jeg tilfreds.

Karlos.

Hvorfor

er pludselig du som forvandlet? Aldrig
jeg har dig saadan set! Af Stolthed bølger
dit Bryst, og dine Øyne skyde Lyn.

Markien.

Nu Aftedesstunden slaar. Vær ikke bange!
O, vær en Mand! Og hvad du end maa høre,
saa lov mig, Karlos, at ubændig Smerte,
som ej er store Sjæle værdig, ikke
skal endnu tungere vor Afted gøre. —
Du mister mig, min Ven — i mange Aar —
kun Daarer kalde det for evigt.

(Karlos trækker sin Haand tilbage, ser stift paa ham uden at svare.)

Karlos,

vær nu en Mand! Jeg bygged fast paa dig.
Jeg vilde ikke fly — jeg vilde bære
med dig den tunge Stund, som strækkeligt
den sidste kaldes. — Skal jeg tilstaa, Karlos?
Jeg glæded mig dertil. — Kom, sæt dig hos mig —
jeg er saa træt og mat.

(Han flytter sig tot hen til Karlos, der endnu er ligesom stivnet og uvilkaar-
ligt lader sig trække ned paa Stolen af ham.)

Hvor er din Tanke?

Du svarer ikke! — Jeg skal være fort.

Se, Dagen efter, at vi sidste Gang
i Klosteret mødtes, sendte Kongen Bud
og lod mig stævne til sig. Hvad der fulgte,
det kender du og hele Hovedstaden.
Men der er eet, du ikke veed. Din Løndom
var bleven røbet til ham, der var Breve
i Dronningens Chatol, som vidned mod dig;
og han fortalte mig det selv, — og jeg —
var hans fortrolige.

(Han standser for at høre Karlos' Svar; men denne vedbliver at tie.)

Ja, kjære Karlos!

Med mine Læber har jeg brudt min Trostab.
Jeg selv har ledet det Komplot, som skulde
din Undergang berede. Ja, for vidt
det alt var gaaet, og det var for sent
at rense dig. At sikre mig hans Hævn,
det var det eneste, der var tilbage.
Jeg blev din fjende, for at tjene dig
des mere kraftigt. — Men du hører ikke!

Karlos.

Jo vistl Gaa videre! Jeg hører alt!

Markien.

Saa længe var jeg uden Skyld. Men snart
den Kongelige Maades Glans, som aldrig
mig før omstroaled, røber mig. Og Rygtet
dig naar, hvad jeg vel havde forudset.
Af misforstaet Ømhed jeg bestikkes,
og blændet af den stolte Fantasi,
at uden dig mit Lovespil kan lykkes,

jeg røber ej den farefulde Løndom
til dig, min Ven — og det var overilet!
Det var min store fejl, det veed jeg godt.
Det var affindig selvklogt. — Af, tilgiv! —
jeg bygged paa dit Venstabs Evighed.

(Han tier. Karlos gaar fra sin forstenede Tilstand over til livlige
Bevægelser.)

Hvad jeg har frygtet, sker. Opdigtet Fare
dig bringer til at sjælve. — Dronningen
er saaret — hele Slottet er i Oprør —
Grev Lerma med sin ulyksalige
Tjenstagtighed — og jeg, som stadig tier,
hvad ej du fatter — alle disse Ting
bestorme nu dit Hjerte — og du vækker,
du tror, at du har mistet mig. — Men selv
er du for ødel til at twiple om,
at jeg, din Ven, er ørlig, derfor smykker
mit Græfald du og tror, det skyldes Storhed.
Først nu du vover troløs mig at falde,
da du kan øre mig, sjønt jeg er troløs.
Og da den eneste har dig forladt,
da kaster du dig i Fyrstindens Arme,
ulykkelige, i en Djævels Arme;
thi Eboli forraadte dig.

(Karlos rejser sig.)

Til hende

jeg ser dig ile. Af, en bange Frygt
mit Hjerte knuger, og jeg følger dig.
For sent! Du ligger alt for hendes fod.
Bekjendelsen alt over dine Læber
er flygtet! Af, for dig er ingen Redning —

Don Karlos.

Karlos.

Jo vist! Du tager fejl; thi hun var rørt!

Markien.

Det bliver Nat for mine Øjne! — Intet —
slet intet — ingen Udvej — ingen Hjælp —
nej ingen Hjælp i hele Jorderige!
Fortvivlelsen gjør mig til Evmenide,
til Dyr — jeg drager Dolken mod en Kvinde. —
Men saa — et Lysglimit falder i mit Bryst.
Hvis Kongen jeg bedrager — hvis det lykkes
at synes selv den skyldige! Om dette
er rimeligt, om det er usandsynligt,
det figer intet, det er nok for Kongen,
fordi han tror saa ondt. Det være saa!
Jeg vover det. Maaske et Lyn, som rammer
saa pludseligt, kan faa Tyrannen til
at studse — og saa har min Sag jeg vundet!
Han overvejer, Karlos vinder Tid
og flygter til Brabant.

Karlos.

Og det — og det
har virkelig du gjort?

Markien.

Jeg skriver da
til Vilhelm af Oranien, at jeg
din Moder elsker, at det lykkes mig
at undgaa Kongens Mistro, da fejlagtigt

han dig har mistænkt — ved Kong Filip selv
jeg Vej har fundet, saa jeg frit kan nærme
mig hendes Majestæt. Og saa — jeg skriver,
at da min Lidenslab dit Øre naaede,
du iled til Fyrstinde Eboli,
maaske, fordi ved hendes Hjælp du vilde
din Moder vare — at jeg fængsled dig,
og at jeg nu, da jo dog alt er tabt,
til Bryssel drage kan — og dette Brev —

Karlos

(afbryder han forskæfket).

Har du da Posten ej betroet? Du veed,
at hvert et Brev til Flandern og Brabant —

Markien.

Det ses af Kongen. — Ja! Og Taxis har
alt gjort sin Pligt.

Karlos.

O Gud! Jeg er fortapt!

Markien.

Er du? Hvorfor?

Karlos.

Og du, usalige,
fortapt med mig. Thi et Bedrag som dette,
det kan min fader aldrig dig forlade,
nej, aldrig et Bedrag som det!

Don Karlos.

Markien.

Bedrag?

Du er saa adspredt! Tænk dig om! Hvem siger til ham, det er Bedrag?

Karlos

(stirrer stift paa ham.)

Du spørger: hvem?

Jeg selv.

(Han vil gaa.)

Markien.

Du raser! Bliv!

Karlos.

Af Sted! Af Sted

for Guds Skyld, stands mig ej, imens jeg tøver,
han lejer Morderne.

Markien.

Des mere kostbar
er Tiden, og vi har endnu saa meget
at tale om.

Karlos.

Hvorledes? Førend han —

(Han vil igjen ile bort. Markien tager ham i Armen og betrakter ham
med et meget sigende Blif.)

Markien.

Vor jeg saa hastig og saa omsorgsfuld,
den Gang som Dreng du blødte for mig, Karlos?

Schiller.

Karlos

(bliver staende foran ham, rørt og fuld af Beundring).

Ø gode Forsyn!

Markien.

Frels dit Liv for Flandern!

Dit Kongerige er dit Kald! Alt dø
for dig var mit!

Karlos

(gaar helt hen til ham og tager hans Haand, med den inderligste Hølelse).

Af nej! Af nej!

Han kan — han vil ej modstaa — kan ej modstaa
en saadan Højhed! Kom! Jeg fører dig
til ham. Vi kommer Arm i Arm, og jeg —
jeg siger: Se, min kjære Fader, saadan
den ene Ven sig ofrer for den anden!

Det rører ham! Ø tro mig dog — min Fader,
han er ej ganske uden Hjerte. Nej!

Han bliver rørt — ja — ja — det gjør han sikkert,
hans Øje svømme vil i hede Taarer,
og han tilgiver haade dig og mig —

(Der falder et Skud gjennem Gitterdøren. Karlos springer op.)
Ha! hvem gjaldt det?

Markien.

Jeg tror — at det var mig.

(Han synes om.)

Karlos

(Faster sig med et smerteligt Skrig ned ved Siden af ham)

Ø himmelske Barmhjærtighed!

Don Karlos.

Mærkien
(med brudt Røft).

Ja, Kongen —
er hurtig. — Af — jeg haabed — Paa din Redning
du nu maa tænke — Hører du? — Din Redning —
Din Moder — veed det hele! — Af, nu kan
jeg ikke mere —

(Karlos bliver liggende som død ved Liget. Efter nogen Tids forløb træder Kongen ind, ledtaget af mange Grander; han farer beskyttet tilbage ved dette Syn. En almindelig, dødsstille Pavse. Granderne stiller sig i en Halvfreds om de to og se skiftevis paa Kongen og hans Søn. Denne bliver liggende, uden at give noget Livstejn fra sig. Kongen betragter ham tankefuldt og stiller.)

Fjerde Scene.

Kongen. Karlos. Hertugerne Alba, Feria og Medina Sidonia.
Prinsen af Parma. Grev Lerma. Domingo og mange Grander.

Kongen
(i en venlig Tone).

Jeg har hørt din Bøn,
Infant, og kommer selv med Rigets Stormænd.
Du har din Frihed!

(Karlos ser op og ser sig om, som om han vaagnede op af en Drøm. Hans Øyne dvele skiftevis ved Kongen og den døde. Han svarer ikke.)

Tag dit Sværd tilbage!

Man var for ubesindig i sin Fremfærd.

(Han nærmer sig ham, giver ham Haanden og hjælper ham med at rejse sig.

Min Søn er ikke paa sin Plads. Staa op!

Kom i din Faders Arme!

Schiller.

Karlos

(Finder sig først ubevidst i, at Kongen tager ham i sine Arme — men konimer
saa pludselig til sig selv og betragter ham nøjere).

Nej, din Ande
er Mord! Jeg kan ej favne dig!

(Han følger ham tilbage, alle Grander kommer i Bevægelse.)

Hvorfor
ser I saa rædde ud? Hvad frygteligt
har jeg da gjort? I mener, jeg har rørt
ved Herrens Salvedel! Af, vær ej bange!
Jeg lægger ikke Haand paa ham! I ser
jo Brændemærket paa hans Pande! Gud
har mærket ham.

Kongen

(bryder hurtigt op).

Kom følg mig, mine Grander!

Karlos.

Hvorhen? De bliver her!

(Han tager voldsomt fat paa ham med begge Hænder og faar med den ene
fat i det Sværd, som Kongen har bragt med. Det farer ud af Skeden.)

Kongen.

Du drager Sværdet
imod din Fader!

Alle Granderne

(drage deres Sværd).

Kongemord!

Don Karlos.

Karlos

(idet han holder paa Kongen med den ene Haand og har det dragne Sværd i den anden).

Nej, gjem

Kun eders Sværd igjen! Hvad vil J? Tror J,
jeg er affindig? Nej, det er jeg ikke!
Og var jeg det, J handled ikke fløgt,
naar J mig minded om, at Kongens Liv
paa Spidsen af min Kaarde svæver! Hold
paa Afstand jer! Min Tilstand, maa J vide,
den kræver Smiger — derfor hold jer borte!
Mit Mellomværende med denne Konge
har intet med jer Troskabsed at gjøre!
O se, hans fingre bløde! Se dog paa ham!
Naa, ser J saa? Vend Blikket og herhid!
Se, dette har han gjort, den store Kunstner!

Kongen

(til Granderne, som besynderede vil flokkes om ham).

Træd kun tilbage! Hvorfor hæver J?
Er vi ej Søn og Fader? Jeg vil se,
til hvilken Skjændselsgjerning dog Naturen —

Karlos.

Naturen, figer du? Jeg hjænder ingen!
Thi Mord er nu vort Løsen. Alle Baand,
som sammenfnytte Mennesker, er sprængte.
J dine Riger, Konge, har du selv
dem sprængt. Mon jeg skal være, hvad du haaner?
O, se! Se dog herhen! Endnu der aldrig,
nej aldrig før er sket et Mord som dette! —

O, gives der da ingen Gud? Kan Konger
saaledes rase frit da i hans Verden?
Jeg spørger, gives der da ingen Gud?
Saa længe Mødre bragte Børn til Verden,
er een — kun een saa skyldfri død som denne!
O veed du, hvad det er, som du har gjort? —
Af nej! Han veed det ikke! Ej han veed,
at han et Liv berøved denne Verden,
et Liv af større Vægt og større Adel,
et Liv af større Værd end han og hele
hans Hundredaar.

Kongen

(i en rolig Tone).

Hvis jeg mig overilede,
mon da det sommer sig for dig, hvem dette
alene skyldes, at du fræver Regnskab?

Karlos.

Hvorledes? Er det muligt? Ej De gætter,
hvad denne døde været har for mig!
O siig ham det! Hjælp hans Alvidenhed
at tyde denne vanskelige Gaade!
Den døde var min Ven. — Og vil I vide,
hvorfors han døde? Han er død for mig!

Kongen.

Jeg aned det!

Karlos.

Du blodige, tilgiv
den Skam, at slige Øren det fornemme!

Men han, som kjender Mennesker saa godt,
skal blive roed af Skam, fordi hans Visdom
blev overlistet af en Hnglings Kløgt!
Ja, Konge! Vi var Brødre, Brødre ved
et Baand mer ødelt end Naturens Baand.
Hans skjonne Liv var idel Kjærlighed.
Hans store Død var Kjærlighed til mig.
Da De var stolt, fordi han agted Dem,
og da hans strømmende Veltalenhed
let tumled Deres stolte Kæmpeaand,
da var han min — ja, han var min alene.
De troede, De behersked ham — og var
et lydigt Redskab for hans høje Planer.
Min fængsling, den var kun hans Venstiks Værk,
den var beregnet. Al, og dette Brev,
han skrev det til Oranien alene
for mig at redde. Store Gud! Den Løgn,
det var den første i hans hele Liv.
I Dødens favn han roligt styrted sig
for mig at redde. De beriged ham
med Deres Kunst — men for sin Ven han døde.
De gav ham Deres Hjerte, Deres Venstik,
føjent ej han bad derom, og Deres Scepter,
det var hans Legetøj — som han forsmaaede,
mens han for mig i Døden gif!

(Kongen staar ubevægelig og stirrer stift ned imod Gulvet. Alle Grander
se forlegent og frysthømt paa ham.)

Og dette —
var dette muligt? Kunde Tro De skjønke
saa plump en Løgn? Hvor lavt han satte Dem,

da dette grove Gjøglespil han voved
at drive med Dem! De formasted Dem
at bejle til hans Vensteb, og dog bukked
De under for saa let en Prøve! — Nej!
Af nej! for Dem var dette jo slet intet!
Det var jo ingen Mand for Dem! Det vidste
saa godt han selv, da han forstødte Dem
og alle Kroner. Deres haarde Haand,
den knuste denne fine Strengeleg:
Alt, hvad De kunde, var at myrde ham!

Alba

(har hidtil stædig holdt Øje med Kongen og med synlig Uro iagttaget
Træknernerne i hans Ansigt. Nu nærmer han sig frigdomm.)

Min Konge — Deres Tavshed øengster mig!
Saa tal dog til os! Se dog op.

Karlos.

De var

ham ikke ligegeyldig. Nej, hans Tanke
har ofte dvælet ved Dem. Og — hvem veed? —
maaske han havde gjort Dem lykkelig!
Hans Hjerte var saa rigt, dets Væld saa stort,
at ogsaa nok der var til Dem at glæde.
De Smuler, som fra Aalandens rige Bord
han fasted, havde gjort Dem til en Gud!
Det er Dem selv, De har bestjaalet! — Hvad
kan De til Gjengjeld give for en Sjæl,
en Sjæl som denne?

(Dyb Tavshed. Mange af Granderne vende Hovedet bort eller sjule Ansigtet.)

Alle I, som staar
i Stumhed her af Rædsel og Beundring,

fordøm en Ungling ej, fordi han fører
sligt Sprog imod sin Fader og sin Konge. —
O se herhen! Af, han er død for mig!
O, kan J græde? Er det Blod, som flyder
i eders Aarer, og ej smeltet Malm?
O se herhen, saa vil J ej fordømme!

(Han henvender sig til Kongen med større fatning og Ro.)
Maaske De vide vil, hvordan den ender,
den unaturlige Begivenhed? —
Her er mit Sværd! De er igjen min Konge!
De tror da ej, jeg frygter Deres Hævn?
Nej, myrd kun mig, som De den bedste myrded!
Jeg veed jo godt, mit Liv, det er forspildt!
Men hvad er Livet for mig nu? Se her,
paa alt, hvad Verden mig forjætted, giver
jeg Afskald. Søg blandt fremmede en Søn —
thi mine Riger ligge her —

(Han synker ned ved Siden af Eiget og viser ikke nogen Interesse for det
følgende. Man hører imidlertid i det fjærne en forvirret Larm af Stemmer
og af en Menneskenængde. Der hersker dyb Stilhed rundt om Kongen. Han
lader sine Øyne glide hen over hele Kredsen, men ingen møder hans Blik.)

Kongen.

Vil ingen

da svare? — Alle staa de Øjet ned. —
og alle skjule deres Aasyn de!
Min Dom er føldet. Den staar skrevet her
i disse stumme Miner. Jeg er dømt
af mine Undersaatter.

(Den samme Tavshed. — Tumulsten kommer nærmere og bliver mere høj-
tøstet. Det opstaar en Mumlen iblandt Granderne; de gjør forlegne Tegn
til hverandre; endelig sidder Grev Lerma til Hertug Alba.)

Schiller.

Lerma.

Hør! Man stormer
jo Slottet.

Alba

(sagte).

Ja. Det frygter ogsaa jeg.

Lerma.

Man trænger ind — man kommer —

Femte Scene.

En Officer af Garden. De forrige.

Officeren

(indtrængende).

Oprør! Oprør

Hvor er hans Majestæt?

(Han arbejder sig gennem Mængden og kommer hen til Kongen.)

Den hele Stad

er væbned. Mange tusende Soldater
og Pøbel storme Slottet. Højt de raabe,
at man har fængslet Prinsen, at hans Civ
er stedt i fare. Larmende de kræve
at se ham levende, hvis ej skal hele
Madrid gaa op i flammer.

Alle Grander

(i Bevægelse).

Redder — Redder

vor Konge!

Don Karlos.

Alba

(til Kongen, der bliver staende rolig og ubevægelig).

De maa flygte, høje Konge;
Iki der er fare. — Vi kan ikke vide,
hvem Pøblen skylder sine Vaaben —

Kongen

(vaagner op af sin bedøvede Tilsind, retter sig og træder ned Majestæt
hen til dem).

Staar

min Trone end? — Og er jeg endnu Konge
i dette Land? — O nej, jeg er det ikke.
De græder, disse Krystere! En Dreng
har blødgjort dem. De venter kun et Lösen
til Frafald. Ja, jeg er forraadt. Rebeller
forraade mig.

Alba.

Min kongelige Herre,
hvad er det for en sæl som Fantasi?

Kongen.

Gaa derhen! Kast i Støvet jer for ham —
ja, kast jer for den unge Konges fod!
Jeg ser min Afmagt — jeg er kun en Olding!

Alba.

Saa vidt, o Spanien, er det altsaa kommet!

(Alle sloffes om Kongen og knæle for ham med dragne Sværd. Karlos
bliver alene og forladt af alle tilbage ved Eiget.)

Schiller.

Kongen

(river sin Haabe af og fastar den fra sig).

Beklæd ham med min kongelige Kjortel —
og bær ham paa mit søndertraadte Lig —
(Han synker afmægtig om i Albas og Lermas Arme.)

Lerma.

O Gud! Til Hjælp!

Feria.

Hvor sælsomt! Store Gud!

Lerma.

Han er bevidstlös —

Alba

(overlader Kongen til Lerma og Feria).

Bring til Hvile ham!

Saa skal imidlertid jeg sørge for,
at fred der atter bliver i Madrid.

(Han gaar. Kongen bliver baaret ud, og alle Grander ledssage ham.)

Sjette Scene.

Karlos bliver alene tilbage hos Liget. Et Øjeblik efter kommer Bud og
Merkado, ser sig frygtsomt om og bliver en Tid lang staende i Tavshed
bag ved Prinsen, der ikke lægger Mærke til han.

Merkado.

Jeg bringer Bud fra hendes Majestæt.

(Karlos ser op, men vender Hovedet bort fra ham igjen og svarer ikke.)
Merkado er mit Navn — og jeg er Læge

Don Karlos.

hos hendes Majestæt. — Min høje Prins,
se, dette Tegn bevidner hvad jeg siger!

(Han viser Prinsen en Signetring. — Karlos vedbliver at sie.)

Vor høje Dronning ønsker meget ivrigt
at tale med Dem end i Dag. Det er
en vigtig Sag —

Karlos.

I denne Verden findes
ej mer en Sag, som vigtig er for mig.

Merkado.

Markien, sagde hun, har efterladt
et Hverv —

Karlos

(rejser sig hurtigt).

Hvorledes? Strax! — Jeg kommer strax!

(Han vil gaa med ham.)

Merkado.

Nej, ikke nu, min høje Prins — i Nat!
Hver Adgang er bevogtet, alle Vagter
fordobledes, saa det er helt umuligt
at trænge uset ind i denne Fløj.
Det var for voveligt —

Karlos.

Men —

Merkado.

Høje Prins,
et Middel gives der maaſke endnu,

et eneste, som Dronningen har udøenkt
og foreslaar Dem. — Det er kjælt og sæljsomt
og øeventyrligt.

Karlos.

Og det er?

Merkado.

Alt længe

der gaaet har det Sagn — De vist har hørt det —,
at Kejser Karls henfarne Aaland ved Midnat
som Munk formummet rundt i Slottet vandrer.
Og folket tror paa dette Rygte. Vagten
med Gyse kun bevogter Slottets Gange.
Hvis De til slig Forklædning Dem beslutter,
kan fri og uskadt gjennem alle Vagter
De naa til hendes Majestæts Gemak,
som denne Nøgle giver Adgang til.
Mod alle Angreb skærmer Munkedragten.
Men De maa strax beslutte Dem, min Prins.
I Deres Stue vil De finde Dragten. —
Vor Dronning maa jeg skyndsomst Svaret bringe.

Karlos.

Og Tiden?

Merkado.

Tiden — det er Klokkens tolv.

Karlos.

Siiig hende, at jeg kommer!

(Merkado gaar.)

Don Karlos.

Syvende Scene.

Karlos. Grev Lerma.

Lerma.

Red Dem, Prins!

Hans Majestæt er rasende! — Et Anslag
mod Deres frihed — ja, mod Deres Liv — —
Men spørg mig ikke mere! Jeg har listet
mig hid. Min ødle Fyrste, De maa flygte.

Karlos.

Det høje Forsyn vaager over mig.

Lerma.

Som hendes Majestæt mig mærke lod,
De skal endnu i Dag Madrid forlade
og flygte til Brabant. Nøl derfor ikke!
Øprøret letter flugten. Det var derfor,
vor Dronning voldte det. For Øjeblikket
man vores ej at bruge Magt imod Dem.
En Vogn Dem venter i Cartheuserklostret,
og her er Vaaben, hvis man skulde tringe
Dem til at —

(Han giver ham en Dolk og et Par Pistoler.)

Karlos.

Tak, Grev Lerma.

Lerma.

Det, som stete
i Dag, har rørt mit Hjærte. Af, en Ven

som denne finder aldrig man igjen.
Hver Spanier, som elsker Fædrelandet,
han følder Taarer med Dem. Mere tør
jeg ej for Gjeblikket sige.

Karlos.

Greve,
den døde kaldte Dem en ædel Mand.

Lerma.

Jeg ønsker Held paa Rejsen Dem, min Prins.
Der kommer bedre Tider her i Spanien;
men da er jeg ej mere til. O lad
alt nu mig hylde Dem!

(Han bøjer det ene Knæ for ham.)

Karlos

(vil holde ham tilbage. Meget bevæget).

Af nej, Grev Lerma —
De rører mig — og, Lerma, — blød, det vilde
jeg nødig være —

Lerma

(kysser ham paa Haanden, greben).

Mine Sønners Kongel

Af, mine Sønner vil en Gang faa Lov
at dø for Dem. Jeg tør det ej. Naar en Gang
De skuuer mine Børn, da mindes mig!
O vend med fred til Spanien tilbage,
og vær et Menneske paa Filips Trone!
De veed jo ogsaa, hvad det er at lide.
Men foretag ej nogen blodig Gjerning

Don Karlos.

mod Deres Fader, nej, det maa De ikke!
fra Tronen Deres Bedstefader steg
ved Twang fra Filips Side. Denne Filip,
han bæver for sin egen Søn. Min Prins,
o, glem ej dette! — Himmel vore med Dem!

(Han gaar hurtigt. Karlos er i Begreb med at ile bort ad en anden Vej,
men vender pludselig tilbage og fastar sig ned ved Posas Lig, som han
endnu en Gang omfavner. Saa forlader han hurtigt Værelset.)

(Forhal hos Kongen)

Ottende Scene.

Hertug Alba og Hertug Feria komme i Samtale.

Alba.

Madrid er roligt. — Men hans Majestæt,
hvorpåledes er han stemt?

Feria.

Af yderst slet.

Han lukkede sig inde. Og han tager
mod ingen, hvad der saa end skulde hænde
Markiens Træskhed har ham helt forvandlet.
Vi kjende ham slet ikke.

Alba.

Jeg maa se ham.

Jeg kan ej staane ham. En vigtig Ting,
som nys er hændet —

Feria.

Er der noget nyt
igjen da hændet?

Alba.

En Cartheusermunk,
som listed sig i Prinsens Bolig ind
og ivrigt lytted til Beretningen
om Posas Død, blev anholdt af min Vagt.
I Dødsens Angst han tilstod, at Papirer
af stor Værdi han hos sig bar, og disse,
saa lød Markiens Ordre, skulde gives
til Prinsen, dersom Posa ej sig viste
før Solnedgang.

Feria.

Nu?

Alba.

Af hans Breve fremgaar,
at Karlos stal endnu i Nat forlade
Madrid.

Feria.

Hvorledes?

Alba.

Alt et Skib der ligger
i Cadix rede, for at bringe ham
til Ulislingen — de flamiske Stater vente
fun paa hans Ankomst for at sønderrive
de spanske Lænker.

Don Karlos.

Feria.

Hvad betyder dette?

Alba.

I andre Breve meldes: Soliman
har sendt en Flaade alt fra Rhodus ud,
som russet er til Kamp mod Spaniens Konge
i Middelhavet.

Feria.

Nej, det er umuligt!

Alba.

Igjennem disse Breve jeg forstaar
de Rejser, som Markien nylig gjorde
i hele denne Verdensdel. Det gjaldt
om intet mindre end det hele Norden
at væbne til en Kamp for Flanderns Frihed.

Feria.

Han var en Mand, der kunde gjøre fligt!

Alba.

Med Brevene tillige følge Planer,
nøagtigt lagte, over hele Krigen,
som skal for stedse Spaniens Monarki
ved Flandern stille. Intet — intet mangler.
All Modstand er beregnet, Hjælpefilder
og Styrke — alt er gjort med største Omhu,
hver Regel, som maa følges, hvert et forbund,

Schiller.

som sluttet maa. En djævelst Plan — og dog,
guddommelig i Sandhed!

Feria.

Ja, han var
en stor, en uransagelig Forræder!

Alba.

Tillige nævnes der et lønligt Mode,
som Prinsen skulde have med sin Moder
om Aftenen før Flugten finder Sted.

Feria.

Hvorledes? Det maa jo i Aften være!

Alba.

Ved Midnatstid. Jeg har Befaling givet,
hvorledes man skal handle, hvis det før.
De ser, det haster. Intet Øjeblik
maa spildes. — De maa aabne Døren til
hans Majestæts Gemak!

Feria.

Det er forbudt.

Alba.

Saa maa jeg selv — thi faren giver Ret
til denne Dristighed —

(Da han vil gaa henimod Døren, bliver den aabnet, og Kongen træder ud.)

Feria.

Der er han selv!

Don Karlos.

Niende Scene.

Kongen. De forrige.

(Alle forfærdes ved Synet af ham, vige tilbage og lade ham ørbødigt gaa forbi. Han gaar som i en vaagen Drøm, som en Søngænger. — Hans Paallædning og Skiffelse bører endnu Vidnesbyrd om den Norden, hans Af-magt har bragt ham i. Med langionume Skridt gaar han forbi de tilstede-værende Grander, betragter hver enkelt siift, uden virkelig at se en eneste. Endelig bliver han tankefuld staaende og stirrer ned mod Gulvet, indtil hans Sindsbevægelse efterhaanden kommer til Udbrud.)

Kongen.

O heje Forsyn, giv mig denne døde tilbage! Jeg maa have ham igjen.

Domingo

(sagte til Hertug Alba).

Min kjære Hertug, De maa tale til ham.

Kongen.

Han ringeaged mig og døde. Jeg maa have ham igjen. Han maa ej tænke saa ringe om mig.

Alba

(nærmer sig frøgtsomt).

Deres Majestæt —

Kongen.

Hvem taler?

(Han ser sig længe om i hele Kredsen).

Mon J glemmer, hvem jeg er?

J Støvet for mig, Kreatur! Endnu

er jeg dog Konge. Ndmøghed jeg fræver!
Forsømmer alle mig, fordi den ene
foragted mig?

Alba.

O nævn ham ikke mere!
En anden fjende, som har mere Vægt,
sig rejser her i Deres Riges Hjærte.

Feria.

Prins Karlos —

Kongen.

Karlos — Ja, en Ven han havde,
som gik i Døden for ham — ja, for ham!
Med mig han havde delt et Kongerige! —
Hvor saa han ikke ned paa mig! — Fra Tronen
ser ej saa stolt man ned! Og klart man skued,
hvori stolt et saadant Venstak gjorde ham!
Hans Smerte vidned om, hvad han har tabt!
Forgængelige Ting man ej begræder
paa denne Maade. — Gid endnu han leved!
Jeg gav et Indien derfor! Hvad Trøst
kan vel en Almagt bringe, naar den ikke
kan naa i Graven ned og høde paa
en overilet Handling? Nej, de døde,
de staar ej op igjen! — Og hvem kan sige,
at jeg er lykkelig? — I Graven hviler
en Mand, som ikke vilde agte mig.
Hvad kommer vel de levende mig ved?
Der var kun een — ja een, som virkelig

Don Karlos.

var fri, fun een i hele hans Aarhundred!
Han ringeagter mig og dør.

Alba.

Saa har

da vi forgjæves levet! — Lad os dø,
J Spaniere; thi denne Mand berøver
endnu i Døden os vor Konges Hjærte!

Kongen

(sætter sig og sætter Hovedet paa Haanden).

Af, hvis saalunde han var død for mig!
Jeg holdt saa meget af ham. Ja, han var
saa Kjær mig som en Søn. Med denne Engling
en Morgen, ny og skjøn, for mig der oprandt.
Hvem veed, hvor højt jeg havde stillet ham!
Han var min første Kjærlighed. Europa
maa gjørne dømme mig, forbande mig.
Men Posa skyldte Tak mig —

Domingo.

Det er Trolddom!

Kongen.

Og hvem har saa han dette Offer bragt?
En Dreng, min Søn? — Det tror jeg aldrig! Nej!
Thi for en Dreng en Posa kan ej dø.
Og Venstabs stakkels flamme ej kan fylde
en Posas Hjærte helt. Det slog for Verden,
for alle Mennesker. Han elsked Jorden
med alle Slægter, der endnu skal komme.

Han fandt en Trone jo til deres Lykke —
og gif forbi? Et sligt forræderi
imod sin Verden fulde han begaa?
Af nej, det veed jeg bedre! Ikke filip
for Karlos' Skyld han ofred, nej, en Olding
han ofred for en Ungling, hans Discipel.
En Faders Sol, der daler, lønner ikke
det nye Dagværk. Nej, man gjemmer det,
til Sønnens Sol oprinder. — Det er klart!
Man venter paa min Afgang.

Aiba.

Høje Konge,
i disse Breve findes det bekræftet!

Kongen
(treffer sig).

Kan være dog, at han tog fejl. Endnu,
endnu er jeg dog til. Hav Tak, Natur!
Jeg føler Ungdomskraft i mine Sener.
Til Skamme vil jeg gjøre ham. Hans Dyd
skal være kun en Drømmers Hjærnespind.
Hans Død en Daares være skal! Hans Fal'd
skal Vennen knuse og hans Hundredaar!
Lad se, hvorledes man undværer mig.
Endnu en Aften dog jeg ejer Verden.
Den Aften vil jeg bruge. Efter mig
i Hundredaar skal ingen kunde høste
paa denne Valplads. Han har ofret mig
for Mennesket; hans Afgud, Mennesket

Don Karlos.

skal bøde for ham! — Og — Ja, med hans Dulke
vil jeg begynde.

(Til Hertug Alba.)

Hvad var det, I sagde?
J nævnede Infanten! Siig det atter!
Hvad melde disse Breve?

Alba.

Disse Breve
en Aar fra Marki Posa indeholde,
som er bestemt for Prinsen.

Kongen

ser Papirerne igjennem, medens alle de omkringstaende iagttagte ham skært.
Efter at han har læst en Tid lang, lægger han dem fra sig og går i
Tavshed op og ned).

Lad gaa Bud
til Inkvisitor Kardinalen! Bed
ham fåsænke mig en Time snarest muligt.
(En af Granderne går. Kongen tager efter Papirerne, læser igjen og
lægger dem efter bort.)
Det er i denne Nat?

Taxis.

Ja, Klokk'en to
skal Posten holde ved Cartheuserklostret.

Alba.

Og folk, hvem jeg som Spejdere har udsendt,
har set forskjelligt Rejsesøj, som fjendtes
paa Kronens Mørke, blive bragt til Klostret.

Schiller.

Feria.

Og i vor heje Dronnings Navn
der store Summer stæffet er til Veje
hos mørkriske Agenter. De skal hæves
i Bryssel.

Kongen.

Hvor har sidst man set Infanten?

Alba.

Ved Posas Lig.

Kongen.

Mon endnu der er Lys
hos Dronningen.

Alba.

Det synes ikke saa.

Og Kammerfruerne den høje Dronning
har sendt til Hvile, før det ellers sker.
Da Hertuginde Arkos sidst af alle
forlod Gemaket, hendes Majestæt
alt slumred.

(En Office af Livvagten træder ind, gaar til Side med Hertug Feria og
taler sagte med ham. Den sidstevarnte henvender sig beskyttet til Hertug Alba;
andre flokkes om dem, og der opstaar en Mumlen.

Feria, Taxis, Domingo

(paa en Gang).

Sæl somt! Højst besynderligt!

Kongen.

Hvad er der?

Don Karlos.

Feria.

Deres Majestæt, en Nyhed,
som lyder mærkelig —

Domingo.

To Schweizere,
som nys fra deres Post blev afløst, melde —
det er for latterligt —

Kongen.

Hvad er det da?

Alba.

I Slottets venstre Fløj har Kejser Karl
som Aand sig viist, og med behjærtede
og højtidsfulde Trin han stred forbi dem.
Og alle Vagter i den samme Fløj
bekræfte deres Ord og føje til,
at Aanden gik til Dronningens Gemak,
hvor han forsvandt.

Kongen.

Hvorledes var han skædt?

Officeren.

I samme Dragt, som da han sidste Gang
som Munk sig viste i St. Justi Kloster.

Kongen.

Som Munk? Og Vagterne har altsaa fjendt ham,
imens han leved? Hvorfra skulde ellers
de vide, det var Kejser Karl?

Schiller.

Officeren.

Det viste
et Scepter, som han bar.

Domingo.

Og Sagnet melder,
at tit han viste sig i denne Dragt.

Kongen.

Har nogen tiltalt ham?

Officeren.

Det voved ingen.
De mumled deres Bønner, lod ørbødigts
ham gaa forbi.

Kongen.

Og denne Aand forsvandt
i Dronningens Gemak?

Officeren.

Jæforgemakket.
(Ulmindelig Tavshed).

Kongen

(vender sig hurtigt om).

Hvad siger Jæ?

Aiba.

Vi siger intet, Sire.

Don Karlos.

Kongen

(efter at have betænkt sig, til Officeren).

Lad strax min Garde træde under Vaaben.
Til fløjen høst skal hver en Aldgang spørres.
Jeg gad nok fåfte Ord med denne Aaland.

(Officeren går. Strax efter kommer en Page.)

Page.

Min Konge — Kardinalen venter ude —

Kongen

(til de tilstedeværende).

Forlad os!

Storinkvisitor Kardinalen, en blind Olding paa halvfemfindstye Aar, kommer ind, støttet til en Stav og ført af to Dominikanere. Medens han passerer Grandernes Rækker, faste de sig ned for ham og berøre Sømmen paa hans Klædning. Han velsigner dem. Alle færne sig.)

Tiende Scene.

Kongen. Storinkvisitoren.

(Lang Pavse.)

Storinkvisitoren.
Taler jeg med Kongen?

Kongen.

Ja.

Storinkvisitoren.
Det vented jeg ej mere.

Schiller.

Kongen.

Jeg fornær
et Øptrin fra de svundne Aar. Infanten
Don filip søger Raad nu hos sin Lærer.

Storinkvisitoren.

Det trængte min Discipel, Deres Fader,
den store Kejser Karl ej til.

Kongen.

Des bedre,
saa var han mere lykkelig end jeg.
Jeg kan ej finde Ro; thi jeg har myrdet —

Storinkvisitoren.

Hvorfor har De da myrdet?

Kongen.

Et Bedrag,
saa enestaaende —

Storinkvisitoren.

Jeg kjender det.

Kongen.

Hvad veed J? Hvem har sagt jer?

Storinkvisitoren.

Jeg har vidst
i flere Aar, hvad De først veed i Dag.

Don Karlos.

Kongen

(fortundret).

Veed J Besked om denne Mand?

Storinkvisitoren.

Hans Levned

fra Fødslen indtil Døden ligger gjemt
i Santa Casas hellige Registre.

Kongen.

Og han var fri?

Storinkvisitoren.

Den Snor, han flagred ved,
var lang, men kunde ikke sørderives.

Kongen.

Han var dog udenfor mit Riges Grænser!

Storinkvisitoren.

Men jeg var hos ham, hvor han gif og stod!

Kongen

(gaar uvillig frem og tilbage).

Man vidste, i hvis Haand jeg var — hvorfor
har ej man sagt det?

Storinkvisitoren.

Dette Spørgsmaal giver
jeg Dem tilbage. Hvorfor spurgte De
Dem ikke for, før denne Mand De troede?
De kjendte ham! Et Blik jo viiste strax,

Schiller.

at han var Kætter. Hvi har De bedraget
vor høje Ret for dette Offer? Leger
man saadan med os? — Naar selv Majestæten
til Hæler sig forneder — bag vor Ryg
forener sig med vore værste fjender,
hvad bliver vi saa til? Og dersom een
skal finde Naade, sìg, med hvilken Ret
har hundred tusend man da ofret?

Kongen.

Han
er ogsaa ofret?

Storinkvisitoren.

Nej, han myrdet blev,
uhæderligt og frælt! — Thi dette Blod,
som til vor Hæder skulde herligt flyde,
blev sjældigt udgydt af en Morders Haand!
Han var jo vor, den Mand! — Hvad Ret har De
til at forgrive Dem paa helligt Gods?
Ved os han skulde Døden lide. Gud
os sjænkede ham til Bod for Tidens Trang.
„Se her den pralende fornuft,” han sagde,
„med sine Fraser sjænder den kun Aanden!” —
Det var min overlagte Plan. Mit Arbejd,
i mange Aar betænkt, er uden Nutte.
Vi er bestjaalne — De — har høstet kun
en blodig Haand!

Kongen.

Det var min Lidenskab,
som rev mig hen. Tilgiv!

Don Karlos.

Storinkvisitoren.

Din Eidenstab? —

Er det Infanten da, jeg hører tale?

Din Eidenstab! Men er det da kun mig,
som blev en gammel Mand? — Din Eidenstab!

(Idet han uvilligt ryster paa Hovedet.)

Frigiv Samvittigheden i dit Rige,
hvis end din Eidenstab dig lænkebinder!

Kongen.

I sligt jeg er endnu saa uerfare!

Viis Taalmod!

Storinkvisitoren.

Nej! Thi jeg er misfornøjet!

Hvor kan De Deres fordums Løbebane
forhaane saa? Er De ej mer den filip,
hvis Sjæl urokkeligt den samme Vej
som Stjærnerne paa Himlen styred? — Var
i Grus da sunket Deres hele Fortid? —
Da De ham Haanden bød, var Verden da
ej mer den samme? Gift ej længer Gift? —
Var Godt og Ondt, var Sandt og Løgn det samme? —
Hvad er et forsæt, hvad Bestandighed,
hvad mandig Trostab, naar en gammel Regel
kan smelte i et lunkent Øjeblik
som Kvindeluner?

Kongen.

Døm mig ej for haardt,
fordi jeg viste menneskelig Svaghed
en Gang igjen! Jeg saa ham ind i Øjet! —

Schiller.

for Verden er dit Hjælte mindre aabent,
fordi dit Øjes Lys er slukt!

Storinkvisitoren.

Men han —

hvad vilde De med ham? Hvad kunde han
vel vise Dem, som ej De forud vidste?
Er De saa ukjendt da med Sværmeri
og med Forandringslyst? Er Deres Øre
da uvant med det praleriske Sprog,
som de, der vil forbedre Verden, føre?
Hvis Deres Menings stolte Bygning falder
for Ord alene — ja, da maa jeg spørge:
hvor sikl De Mod fra til at underskrive
de hundred tusend svage Sjæles Dom,
som steg paa Baaret tit for meget mindre.

Kongen.

Jeg trængte til et Menneske. Jeg kan
Domingo og hans Eige —

Storinkvisitoren.

Mennesker —

for Dem er det kun Tal og intet andet.
Skal Elementerne i Herrefruksten
jeg atter gjennemgaa med en Discipel,
hvis Haar er graanet? — Jordens Gud maa glemme
at ønske det, som man kan nægte ham.
Hvis Klynkende Medlidenhed De kræver,
da anerkjender De, at Deres Eige
i Verden findes! Og hvis det er saa,

Don Karlos.

da gad jeg vide, hvor De søger Retten
til Herredømmet over Deres Eige!

Kongen

(faaer sig paa en Stol).

Som Menneske jeg er kun svag og lille,
det føler jeg — af Skabningen du fordrer,
hvad Skaberen alene yde kan!

Storinkvisitoren.

Nej, Konge, mig De ikke kan bedrage.
Jeg gjennemskuer Dem. — De ønsked blot
at undfly os. Vor Ordens tunge Lænker
har trykket Dem. De vilde være fri.

(Han stander. Kongen tier.)

Men vi har faaet Hævn. Og tak De Kirken,
der nøjes med at straffe moderligt.
Et Valg i Blinde har man tilladt Dem,
og derved blev De tugtet og belært.
Nu vender De tilbage til os. — Stod
jeg ikke nu for Dem — ved Gud i Himlen! —
saa havde De for mig i Morgen staet!

Kongen.

Ej dette Sprog! Hold Maade, Præst, jeg taaler
det ikke. Nej! i denne Tone taler
man ikke til en Konge.

Storinkvisitoren.

Hvorfor maner
da Samuel De frem? — Til tvende Konger

jeg gav den spanske Trone, og jeg haabed,
at fast den Bygning var, jeg efterlod;
nu ser jeg, at mit Livsværk er forspildt;
Den Filip faar dets Grundvold til at vække. —
Og, nu, min Konge — Siig, hvi er jeg kaldet?
Hvad skal jeg her? — Jeg ønsker ej at komme
endnu en Gang.

Kongen.

Et Arbejd er der end,
et eneste — og far saa hen i fred.
Det stete være glemt! Lad fred os slutte.
Er vi forsonede, min Kardinal?

Storinkvisitoren.

Hvis Filip ydmygt bøjer sig.

Kongen

(efter en Pavse).

Min Søn

paa Oprør pønser.

Storinkvisitoren.

Hvad beslutter De?

Kongen.

Alt eller intet.

Storinkvisitoren.

Hvad betyder „alt“?

Kongen.

Hvis ej han falder, lader jeg ham flygte.

Don Karlos.

Storinkvisitoren.

Og hvad beslutter De, min høje Konge?

Kongen.

Kan du en Tro mig stifte, som forsvarer,
at paa sit eget Barn man Mord begaar?

Storinkvisitoren.

Guds Søn paa Korset døde for at sone
den evige Retfærdighed.

Kongen.

Og du,
vil i Europa du os Talsmænd staffe
for dette?

Storinkvisitoren.

Overalt, hvor Korset øres.

Kongen.

Jeg synner mod Naturen! — Denne Røst
med al dens Vælde — kan du ogsaa bringe
til Tavshed den?

Storinkvisitoren.

Mod Troen gjælder ikke
Naturens Røst.

Kongen.

Mit Dommerembed lægger
i dine Hænder jeg. Siig, kan jeg træde
tilbage helt?

Schiller.

Storinkvisitoren.

Ja, gib ham i min Haand.

Kongen.

Jeg har ej flere Sønner — hvem skal høste,
min Udsæd?

Storinkvisitoren.

Heller dog maa alting raadne
end Frihed herske.

Kongen

(rejser sig).

Godt! Saa kom!

Storinkvisitoren.

Hvorhen?

Kongen.

Jeg Øfret give vil i Deres Hænder!

(Han fører ham ud.)

(Værelse hos Dronningen.)

Sidste Scene.

Karlos. Dronningen. Senere Kongen med følge.

Karlos

(i Munkedragt, med en Majste paa, som han tager af, og et dræget Sværd
under Armen. Det er ganske mørkt. Han nærmer sig til en Dør, som bliver
aabnet. Dronningen træder ud i Natdragt, med et brændende Lys i Haanden.
Karlos bøjer det ene Kne for hende).

Elisabeth!

Don Karlos.

Dronningen

(ser paa ham med sille Demod).

Saaledes ses vi atter?

Karlos.

Saaledes ses vi atter!

(Tavshed.)

Dronningen

(søger at fatte sig).

Rejs Dem op!

Vi maa ej være svage, Karlos. Ej afmægtig Graad den store døde hædrer.
Lad Taarer flyde for en mindre Smerte!
Han ofred sig for Dem! Og med sit Liv
han kjøbte Deres! — Skulde dette Blod
da være udgydt for et Hjørnespind? —
Jeg selv, jeg var jo Borgen for Dem, Karlos!
Og da jeg Løftet gav, gif han i Døden
med større Frejdighed. De vil da ikke
til Løgnerstæ mig gjøre?

Karlos

(med Begejstring).

Jeg vil rejse

et Mindesmærke for ham, saa dets Mage
endnu er aldrig rejst for nogen Konge! —
Et Paradis skal blomstre af hans Aſte.

Dronningen.

Nu er De, som jeg vil, De skulde være!
Det var den høje Mening med hans Død!

Mig har han udvalgt til at tolke Dem
hans sidste Vilje. Hvad De lige svor,
skal holdes; derom skal jeg minde Dem! —
Men han har efterladt sig eet endnu,
i Døden lagde han det i min Haand!
Jeg gav mit Ord — og hvorfor det fortie? —
Sin Karlos overgav han mig! — Alt Skin
jeg trodser — ej for Mennesker jeg bæver!
Saa driftig som en Ven jeg nu vil være.
Mit Hjærtæ tale skal. Vor Kjærlighed
han kaldte Dyd! Og jeg — ja, jeg vil tro ham —
og vil ej længer —

Karlos.

Tal ej ud, min Dronning! —
En Drøm saa lang og haard har tynget paa mig.
Jeg elskede. — Nu er jeg vaagnet. Glemt
skal alt det forbıgangne stedse være!
Jeg giver Deres Breve her tilbage
og beder Dem tilintetgjøre mine.
Hos mig De ingen Svaghed mer skal frygte!
Det er forbi! Den Ild, som i mig brænder,
er renere, den lutret har mit Væsen.
Min Lidenkab er strinlagt. Dette Bryst
af dødeligt Begjær ej pines mere.

(Jdet han efter et Øjebliks Tanshed griber hendes Haand.)
Jeg kom og vilde tage Afsked — Moder.
Omsider fatted jeg, at der et større,
et mere altraavverdigt Gode findes
end det at eje dig. En enkelt Nat

Don Karlos.

bevinged Tidens hidtil træge Løb
og gjorde tidligt mig til Mand. Jeg har
for dette Liv nu intet Arbejd mere
end Kun Erindringen om ham! forbi
er Haab og Lyst for mig —
(Han nærmes sig til Dronningen, som skjuler sit Ansigt med sin Hånd.)
Men har De intet
at sige mig, min Moder?

Dronningen.

Bryd Dem ikke
om mine Taarer, Karlos! — Deres Løb
jeg ej kan standse. — Men jeg maa Dem sige,
at jeg beundrer Dem.

Karlos.

Kun De alene
har været vor fortrolige. Og derfor
er De for stedse kjærest mig af alle
i hele Verden. Ja, mit Venstak kan jeg
saa lidt som end i Gaar min Kjærlighed
til nogen anden skjække. — Men hvis Gud
paa denne Trone sætter mig, da skal
den Kongelige Enke stedse være
mig hellig.

(Kongen, ledtaget af Storkonfiskitoren og sine Grander, viser sig i Baggrunden
uden at de lægge Mørke til ham.)

Jeg maa drage bort herfra
og ser min Fader ej igjen — nej, aldrig
i dette Liv! Jeg agter ham ej mere.
Naturens Røst forstummer i min Sjæl.

Vær De igjen hans Hustru. Han har mistet
en Søn. Gaa atter De ad Pligtens Vej.
Jeg iler mit betrængte folk til Hjælp
og stjærmer det imod Tyrannens Haand.
Som Konge ser Madrid mig eller aldrig!
Og nu for sidste Gang Levvel!

(Han kysser hende.)

Dronningen.

O Karlos!

Hvad er dog dette! — Jeg kan ikke svinge
mig dristigt op til sleg en mandig Storhed;
men jeg kan fatte og beundre Dem.

Karlos.

Jeg er saa stærk, Elisabeth! Jeg holder
i mine Arme Dem og vokler ikke!
Endnu i Gaar ej Døden med sin Rædsel
fra dette Sted mig havde revet bort.

(Han slipper hende.)

Det er forbi. Jeg trodser hver en Skæbne,
som dødelige times kan. Jeg holdt
i mine Arme Dem og vokled ikke!
Men stille! Hvad er det?

(Et Uhr slaar.)

Dronningen.

Jeg hørte kun
den skækkelige Klokke, som forkynder,
vi stilles maa.

Don Karlos.

Karlos.

God Nat da, kjære Moder!
fra Gent jeg sende vil et Brev, som melder
vort forholds Løndom. Offentligt jeg nu
en Dyst vil prøve med Don Filip. Ja —
fra nu af intet hemmeligt skal være
imellem ham og mig! Og De behøver
slet ikke Verdens Blik at sky. — Thi dette
Bedrag mit sidste være skal.

(Han vil tage Masken paa. Kongen træder imellem dem.)

Kongen.

Det er

dit sidste.

(Dronningen falder afmægtig om.)

Karlos

(Hør hen til hende og griber hende i sine Arme).

Er hun død? O store Gud!
O gode Himmel!

Kongen

(Hold og stille til Storknivstøren).

Kardinal! Nu har
jeg gjort min Pligt. Gjør De nu ogsaa Deres!
(Han går.)

